

UiT Norges arktiske universitet

Institutt for lærerutdanning og pedagogikk

«Kunnskap er ikke farlig, det er makt» - seksualitetsundervisningen på barnetrinnet sett i et forebyggende perspektiv

En kvantitativ studie om seksualitetsundervisningen på barnetrinnet. Med utgangpunkt i elever på 7.trinn sine synspunkter, diskuteres seksualitetsundervisningens innhold og tidspunkt for første introduksjon.

Sara Kristin Ramjit Bergtun

Masteroppgave i Integreert mastergradsprogram lærerutdanning 1.-7.trinn, mai 2020

Sammendrag

Masteravhandlingen er en kvantitativ studie som vurderer seksualitetsundervisningen på barnetrinnet. Utgangspunktet for diskusjonen er resultatene fra et spørreskjema gjennomført av elever på 7.trinn. Her vurderer de sin egen undervisning og når de selv skulle ønske de fikk første introduksjon av en rekke temaer. Problemstillingens formulering er; hvilke temaer bør seksualitetsundervisning på barnetrinnet inneholde, og når bør undervisningen starte? Denne diskuteres gjennom teori på barns seksuelle utvikling, forskning på dagens praksis, læreplanen og internasjonale- og forskningsbaserte anbefalinger.

Datainnsamlingen ble gjennomført som en del av et undervisningsopplegg, hvor hovedformålet var å forberede elevene på tematikken og begrepene i spørreskjemaet. En svarprosent på 94% viser at dette var en effektiv innsamlingsmetode for å skape trygghet for elevene, samt øke variasjonen innad i utvalget.

Seksualitetsundervisningen diskuteres i et forebyggende perspektiv - undervisningen må skje før elevene har bruk for kunnskapen eller ferdighetene (Helse-og omsorgsdepartementet, 2016, s. 16). Studien viser at det er for sent å snakke om puberteten på 5.trinn, det må introduseres senest på 4.trinn. Undervisning om seksuell aktivitet bør introduseres tidlig på mellomtrinnet. I tillegg må det snakkes om kropp, grenser, overgrep, rettigheter, utforsking, reproduksjon, kjønnsidentitet og legning allerede fra 1. og 2.trinn. Tidlig undervisning og refleksjon øker ikke den seksuelle aktiviteten, det minsker behovet for egen utforsking og kunnskapsutvikling fra usikre kilder. Det gir også makt til å forstå seg selv, samt ta informerte og selvstendige valg.

Innhold

SAMMENDRAG	.....
INNHold	.....
1 INNLEDNING	5
1.1 PROBLEMSTILLING OG FORSKNINGSSPØRSMÅL.....	6
1.2 AVHANDLINGENS STRUKTUR	6
2 TEORI.....	7
2.1 BARNs SEKSUELLE UTVIKLING	7
2.1.1 <i>Naturlig utvikling</i>	7
2.1.2 <i>Ytre påvirkning</i>	8
2.2 SEKSUALITETSUNDERVISNING.....	9
2.2.1 <i>Seksualitet, seksuell helse og seksuelle rettigheter</i>	10
2.2.2 <i>Seksuell kompetanse</i>	11
2.3 INNHOLD I SEKSUALITETSUNDERVISNINGEN.....	12
2.3.1 <i>Dagens praksis</i>	12
2.3.2 <i>Læreplanen</i>	13
2.3.3 <i>Internasjonale anbefalinger</i>	14
2.4 HVORFOR TRENGER VI SEKSUALITETSUNDERVISNING?	16
2.5 OPPSUMMERING AV DE VIKTIGSTE TEORETISKE PERSPEKTIVENE.....	17
3 METODE	19
3.1 FORSKNINGSDSIGN.....	19
3.1.1 <i>Spørreundersøkelsen</i>	20
3.2 UTVALG.....	24
3.3 DATAINNSAMLING	24
3.4 DATAANALYSE.....	25
3.5 FORSKNINGSETIKK.....	27
3.6 KVALITET I STUDIEN.....	28
3.6.1 <i>Validitet</i>	28
3.6.2 <i>Reliabilitet</i>	28
4 FUNN OG ANALYSE	31
4.1 PRESENTASJON AV UTVALGET	31
4.2 TIDLIGERE UNDERVISNING I TEMAENE.....	32

4.3	NÅR ØNSKER ELEVENE FØRSTE INTRODUKSJON	34
4.3.1	<i>Kropp og utvikling</i>	35
4.3.2	<i>Følelser og forhold</i>	37
4.3.3	<i>Personlig seksualitet og egne valg</i>	39
4.3.4	<i>Reproduksjon og sex</i>	43
4.4	OPPSUMMERING OG HOVEDFUNN	47
4.4.1	<i>Hovedfunn</i>	48
5	DISKUSJON	51
5.1	NÅR SKAL SEKSUALITETSUNDERVISNINGEN INTRODUSERES?	51
5.1.1	<i>Puberteten</i>	52
5.1.2	<i>Seksuell aktivitet</i>	56
5.1.3	<i>Tidlig seksualitetsundervisning</i>	60
5.2	SVAR PÅ FORSKNINGSSPØRSMÅL	65
5.3	SVAR PÅ PROBLEMSTILLING	68
6	AVSLUTNING OG VIDERE FORSKNING	70
	REFERANSER	72
	VEDLEGG	75
	VEDLEGG 1: SPØRRESKJEMA	75
	VEDLEGG 2: VURDERING NSD.....	80
	VEDLEGG 3: INFORMASJONSMAIL TIL REKTOR	81
	VEDLEGG 4: INFORMASJON TIL FORESATTE OG ELEVER	83
	VEDLEGG 5: RESULTATER PÅ VARIABELEN «HAR DU HATT UNDERVISNING I TEMAET?».....	85
	VEDLEGG 6: RESULTATER PÅ VARIABELEN «VAR DU FORNØYD MED UNDERVISNINGEN?»	87
	VEDLEGG 7: KRYSSSTABELLER	89

1 Innledning

Det overordna temaet i min masteravhandling er seksualitetsundervisning på barneskolen. Jeg undersøker nærmere hva undervisningen bør inneholde, og når den bør starte. Diskusjonen tar utgangspunkt i data fra en kvantitativ spørreundersøkelse med elever på 7.trinn som informanter. Resultatene vurderes opp mot annen teori og forskning på dagens praksis, samt elevenes behov.

Et foredrag ved Medisinernes seksualopplysning vekket interessen min for temaet. De tydeliggjorde omfanget og kompleksiteten i undervisningen, men også viktigheten av å gi barna nok kunnskap. Elevene trenger kunnskap før de havner i situasjoner hvor den er nødvendig, og de trenger kunnskap formidlet med utgangspunkt i deres perspektiv (Helse-og omsorgsdepartementet, 2016, s. 18). For å diskutere tidlig undervisning, legger jeg til grunn at det er en forskjell mellom barn og voksnes seksualitet. Barns uskyldige seksuelle handlinger kan ikke sammenlignes med seksuell oppførsel av voksne (Europe & BZgA, 2010, s. 22).

Min oppfatning av dagens praksis er at elever lærer for lite, og at deler av undervisningen kommer for sent. En gjennomgang av dagens forskningsfelt viser mye av det samme. Dette til tross for at det i dag er relativt lite forskning på seksualitetsundervisningen i Norge.

Undersøkelser viser at lærere ser behov for en bedre praksis rundt tematikken (Hind, 2016; Thode, 2017; Hansen & Hebnnes, 2017; Leber, 2019), det samme gjør elevene (Hind, 2017, Tøften, 2019; Møllhausen, 2005). Elever savner blant annet fokus på de positive sidene ved seksualitet og sex i praksis.

Det kommer tydelig frem at seksualitetsundervisningen trenger endring, men konkrete endringer blir i liten grad presentert. Mitt ønske er at avhandlingen skal bidra med konkrete forslag som tar utgangspunkt i elevenes meninger. Studien viser hvilke temaer som er relevante for barnetrinnet, og når undervisningen må starte for å virke forebyggende. For å si noe om relevansen av resultatene, diskuteres de opp mot fire aspekter. (1) Teori om barns naturlige utvikling (WHO-Europe & BZgA, 2010). (2) Dagens praksis, belyst gjennom studiene det refereres til over. (3) Læreplanen som forklarer hva skolen skal gjennomføre. Og (4) internasjonale og forskningsbaserte anbefalinger for hva som er lurt å gjøre på ulike alderstrinn.

I dag finnes det ikke kvantitative studier med elevperspektivet på seksualitetsundervisningen, studien i seg selv er derfor et nytt bidrag til forskningsfeltet. I tillegg vil fokuset på konkrete endringer som kan være aktuelle, medføre at studien bidrar til utvikling av forskningsfeltet.

1.1 Problemstilling og forskningsspørsmål

Med utgangspunkt i min egen oppfatning av dagens seksualitetsundervisning på barnetrinnet, og at undersøkelser viser til et behov for endring, vil min masteravhandling prøve å belyse mulige endringer i pedagogisk praksis. Min teori er at deler av undervisning kommer for sent og at flere området utelukkes. Det leder videre til den overordnede problemstillingen: *hvilke temaer bør seksualitetsundervisningen på barnetrinnet inneholde, og når bør undervisningen starte?* Med utgangspunkt i dette er det utformet tre forskningsspørsmål. De to første forskningsspørsmålene legger føringer for variablene i spørreskjemaet. I diskusjonsdelen er alle tre relevante for å belyse den overordna problemstillingen. Forskningsspørsmålene er:

- 1) *Hva har elevene hatt undervisning om, og hvor fornøyd er de med undervisningen de har fått?*
- 2) *Når skulle elevene ønske at de lærte om ulike temaer innenfor seksualitetsundervisningen for første gang?*
- 3) *Hvordan samsvarer elevenes ønsker for første introduksjon med tidligere forskning og teori på feltet?*

Studien diskuterer undervisningen gjennom et forebyggende perspektiv. Det vil si at undervisningen må gis før elevene står i situasjoner hvor kunnskapen er relevant (Helse-og omsorgsdepartementet, 2016, s. 16). Hvor tidlig elevene ønsker undervisning defineres derfor etter det første trinnet med svarprosent på 10 eller mer. Disse resultatene knyttes til det andre forskningsspørsmålet og er utgangspunkt for diskusjonen. De øvrige to forskningsspørsmålene brukes for å diskutere relevansen av resultatene.

1.2 Avhandlingens struktur

Videre inndeles studien i fem kapitler. Kapittel 2 belyser relevant teori og informasjon for det tredje forskningsspørsmålet. Kapittel 3 beskriver valg og metode gjort underveis i studien. Kapittel 4 presenterer funn og analyse for de to første forskningsspørsmålene. Kapittel 5 diskuter den overordnede problemstillingen og svarer på forskningsspørsmålene. Kapittel 6 oppsummerer oppgaven, samt kommentarer til videre forskning.

2 Teori

For å diskutere seksualitetsundervisningens praksis tar jeg utgangspunkt i seks aspekter. (1) Barns seksuelle utvikling, (2) teori om seksualitetsundervisning, (3) forskning på dagens praksis, (4) læreplanen (5) internasjonale anbefalinger og (6) argumenter for tidlig seksualitetsundervisning. Disse elementene er relevant for å forstå seksualitetsundervisningens omfang og relevans.

2.1 Barns seksuelle utvikling

Seksualiteten er medfødt, og ifølge Thore Langfeldt (referert i Aasland, 2015, s. 13) kan man allerede på ultralydbilder se erigerte penis og våte skjeder. Hvordan den utvikles påvirkes først og fremst av vår naturlige utvikling, men også av ytre faktorer som kjønnsroller og andres reaksjoner. De faktorene som er relevant for videre diskusjon presenteres nærmere.

2.1.1 Naturlig utvikling

Naturlig seksuell utvikling er relevant for å forstå elevenes resultater for når de ønsker første introduksjon, og i diskusjonsdelen vises det til en stor sammenheng mellom resultatene og den naturlige utviklingen. I oppgaven er det teoretiske utgangspunktet for utviklingen hentet fra den europeiske veilederen for seksualitetsundervisningen (WHO-Europe & BZgA, 2010).

Fra barna er 4-6 år handler seksualiteten om å utforske og lære regler knyttet til hvilke ord man kan bruke, nakenhet, følelser, berøring og hvordan man kan uttrykke seksualitet. Mange er nysgjerrige på andre og utforsker gjennom seksuell lek. I tillegg blir de oppmerksom på kjønnsroller og tilhørende forventninger (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 25)

I 7-9 års alderen begynner utviklingen av skam. De stiller færre spørsmål, og noen vil føle seg ukomfortable med å være naken. De legger også i større grad merke til ulikhetene mellom kjønn og søker til grupper hvor de føler seg lik. Noen begynner også å utforske forelskelse og kjærlighet (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 25).

Pre-pubertetsfasen kommer naturlig i 10-11 årsalderen. Barna vil merke en utvikling av hormoner, humørsvingninger og fysiske endringer. I tillegg blir de mer interessert i de voksnes seksuelle handlinger som å holde hender, kyssing, klemming og berøring (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 26).

I dag sies det at barn kommer tidligere i puberteten, et forskningsbasert eksempel er at gjennomsnittsalderen for første menstruasjon har gått ned 2,8 måneder fra 2006 (Helse Bergen, 2020). Starten på puberteten defineres av brystvikling hos jenter og økning på testikkelvolum hos gutter. Å tallfeste starten på puberteten er derfor etisk utfordrende, noe som medfører lite data. Studien måler likevel gjennomsnittstallet for pubertetsstart til 10,4 år for jenter og 11,7 for gutter. Det vil si at jenter gjennomsnittlig kommer i puberteten mellom slutten av 4.klasse og begynnelsen av 5.klasse. Ettersom dette er gjennomsnittlig alder kan vi anta at en del av elevene kommer i puberteten tidligere, og andre senere.

Pubertetsfasen er definert fra 12-15 år, og er mye preget av usikkerhet. En naturlig reksjon på mange og drastiske endringer, både fysisk, psykisk og emosjonelt. Seksuelle fantasier og reaksjoner som tidligere har vært der, vil nå kunne gå over til handlinger. Noen vil for eksempel utforske onani. De begynner også å se på seg selv som seksuelle vesener og finner andre seksuelt attraktive, noe som medfører en usikkerhet rund utseende og om andre vil ha sex med dem. Et siste element som kjennetegner fasen er seksuell orientering og sterkere følelser av forelskelse (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 26).

2.1.2 Ytre påvirkning

Seksualiteten påvirkes også av omgivelsene. I de første leveårene er vi avhengig av omsorgspersonene våre, og etter hvert vil også ansatte i barnehage og skole bli sentrale. Reaksjonene vi får på våre handlinger, samt hvordan seksualitet blir pratet om på disse arenaene har derfor stor betydning (Aasland, 2015, ss. 13-16).

Mange barn og unge kan av ulike grunner oppleve det som vanskelig å stille spørsmål og få tilstrekkelig kunnskap hjemme. Skolen er derfor en viktig arena hvor elevene kan lære og utvikle en positiv tilnærming til egen og andres seksualitet, samt få den nødvendige kunnskapen de trenger.

Helt fra småbarnsfasen tester barn hvilke reaksjoner de får på handlingene. Omgivelsenes reaksjoner vil påvirker hvordan barna handler i fremtiden, hvordan de vil utrykke seg og i hvilken grad de følger at grenser og behov blir respekter og hørt. (Hegge, 2018, s. 58,65-67). Et eksempel på dette er at barn naturlig er nysgjerrige på kropp og seksualitet. De fleste barn uttrykker kjærlighet og viser et behov for nærhet til de rundt seg. Noen vil også oppdage at berøring av kjønnsorganene kan gi en god følelse, og mange vil utforske seksualitet og kropp sammen med andre barn. Hvilke reaksjoner barn får i oppdagelsesfasen har stor påvirkning i

forhold til om de utvikler en positiv holdning til seksualitet og utforskning, eller om de begynner å føle på skam og usikkerhet rundt egen seksualitet og preferanser (Hegge, 2018, s.60-61,67-71).

Et annet viktig aspekt for utviklingen er kjønn. Kjønn bestemmes av kjønnsorganene, og gjennom samfunnet vil barnet lære seg hvilke forventninger som knyttes til kjønn. Dersom noen barn sliter med å passe inn i dette bildet kan det være utfordrende for de rundt å forstå, ettersom mennesker skaper kontroll rundt seg ved å kategorisere i utelukkende kategorier. (Hegge, 60-61)

Mange elever vil oppleve at kunnskapen de får hjemme er ikke eksisterende eller at den er misvisende i forhold til forskning. Skolen er derfor en viktig arena for å gi elevene den kunnskapen de har rett på (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 21)

2.2 Seksualitetsundervisning

Noen forklarer seksualitet gjennom et reproduktivt syn. Da utelukkes de aspektene noen vil oppleve som ubehagelig å ta opp med barn og unge, og fokuset er rettet mot at voksne produserer barn. En utfordring med denne fremstillingen er at den forhindrer utviklingen av en sunn seksuell helse. Seksualitet som reproduktiv atferd utelukker at barn, ungdom, eldre, infertile eller de som ikke vil ha barn har en personlig seksualitet eller kan være seksuelt aktive (Hegge, 2018, s. 30-35).

Det reproduktive synet på seksualitet er stabilt og uendret. Et kulturelt fenomen på seksualitet er på den andre siden preget av endring og påvirkning fra samfunnet og omgivelsene. Sett gjennom et kulturelt fenomen kan seksualiteten endres over tid, og den kan ha ulik betydning og uttrykksform avhengig av hva kulturen og samfunnet bestemmer (Røthing & Svendsen, 2009, ss. 34-35). Formålet med masteren er å se på barnas ønsker og behov, og vurdere hvilke endringer som kan være relevant å gjøre. For videre lesing legges det derfor til grunn at seksualitetsundervisning er et kulturelt fenomen.

Tradisjonelt sett har seksualitetsundervisningen hatt et «farlig fokus», ved at temaer som kjønnssykdommer, tidlig graviditet og overgrep blir vektlagt (Møllhaugen, 2005, s.98; Røthing & Svendsen, 2009, s.66). I dag viser forskning på den andre siden at undervisningen trenger mer fokus på positive aspekter rundt seksualitet (UNESCO, 2018, s.18).

Overgangen til en mer omfattende og kompleks undervisning, blir tydeliggjort gjennom begrepet seksualundervisning som nå er erstattet av seksualitetsundervisning. Det gamle begrepet kan knyttes til den enkle definisjonen av seksualitetsundervisning hvor det i hovedsak er fokus på de fysiske aspektene, og seksuelle handlinger (Europe & BZgA, 2010, ss. 12-13). I dag er det konsensus blant internasjonale eksperter om at seksualitetsundervisning er et bedre egnet begrep. Det henviser til kompleksiteten i seksualitetsbegrepet, samt de positive sidene av seksualiteten (Europe & BZgA, 2010, s. 12). Dette begrepet henger sammen med den vide definisjonen som også inkluderer vennskap, følelser, sikkerhet, seksuell helse og tiltrekning:

«Seksualitetsundervisning defineres av WHO Europa som en livslang prosess hvor individet tilegner seg informasjon og danner egne holdninger og verdier. Seksualitetsundervisning etter denne standarden omfatter temaer som seksuell utvikling, seksuell og reproduktiv helse, relasjoner mellom mennesker, følelser, intimitet, kroppsbilde og kjønnsroller...» (Helse-og omsorgsdepartementet, 2016, s. 16)

Grunnmuren til seksualitetsundervisningen, og presiseringer i forhold til hva som er relevant å lære om, blir videre tydeliggjort gjennom de tre begrepene seksualitet, seksuell helse og seksuelle rettigheter.

2.2.1 Seksualitet, seksuell helse og seksuelle rettigheter

Seksualitet er ifølge verdens helseorganisasjon (WHO, 2006, s. 5) en sentral del av å være et menneske, og den kommer til uttrykk på ulike måter hos alle. Seksualitet handler blant annet om kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsroller, seksuell orientering, lyster, nytelse, intimitet og reproduksjon. Seksualitet er med andre ord et komplekst begrep som handler om mye mer enn sex og onani. I definisjonen savner jeg likevel en presisering av at seksualitet også gjelder barn, unge og gamle.

Seksuell helse kan beskrives som fysisk, mentalt og sosialt velvære relatert til seksualitet, og en god seksuell helse er en ressurs og beskyttelsesfaktor som fremmer livskvalitet og mestringsferdigheter» (Helse- og omsorgsdepartementet, 2016, s.7). Selv om dette er en enkel og kortfattet definisjon får den frem viktigheten av at seksualiteten skal være noe godt og positivt. WHO (2006a, s.5) sin mer omfattende definisjon legger vekt på at dette ikke bare

gjelder sykdom, og fysiske funksjoner knyttet til sex og utseende. Seksuell helse handler like mye om å være trygg på egen seksualitet, og om å håndtere seksualitet, relasjoner og intimitet med respekt og forståelse for å skape trygge og gode erfaringer. I dag satser regjeringer på en forbedret seksuell helse gjennom en nasjonal strategi (Helse- og omsorgsdepartementet, 2016). Noen av målene er å sikre at alle mennesker, uavhengig av alder, får nødvendig kompetanse for å ivareta egen seksuell helse, forebygging av seksuelt overførbare sykdommer og fortsette arbeidet med å redusere antall uønskede svangerskap og aborter.

Seksuelle rettigheter handler om retten til kunnskap og undervisning, respekt for egne grenser og valg, muligheten til å selv velge om man vil ha barn og til å velge hvem man vil dele livet med uten å miste rettigheter (Helse- og omsorgsdepartementet, 2016, s. 8).

2.2.2 Seksuell kompetanse

Seksualitetsundervisning sett gjennom en vid definisjon, samt seksualitet og seksuell helse, legger ikke bare vekt på kunnskap, men også ferdigheter, holdninger og verdier. Kompetanse blir i kunnskapsløftet brukt som et samlebegrep for kunnskap, ferdigheter og holdninger (Kunnskapsdepartementet, 2020, s. 9). I litteraturen blir seksuell kompetanse brukt for å forklare kompleksiteten av hva seksualitetsundervisningen er (Røthing & Svendsen, 2009, s.25). Ved å anta at undervisningen skal bidra til utvikling av seksuell kompetanse, blir det tydeliggjort at undervisningen ikke bare kan ha fokus på kunnskap og fakta. Undervisningen må også utfordre elevene på viktige holdninger og verdier i forbindelse med seksualitet, i tillegg til at de trenger trening i ferdigheter som er nødvendige for å håndtere fremtidige situasjoner.

Nyere internasjonal forskning (UNESCO, 2018, s. 18) viser at undervisningen og informasjonen barn og unge får, må henge med på utviklingen i samfunnet. Emner som porno, sex og seksualitet på internett må belyses mer enn før, på lik linje med kjønnsidentitet og seksuell orientering. Et annet interessant punkt er viktigheten av å også snakke om de positive og fine sidene av barn og unges seksualitet, som for eksempel forelskelse, kjærlighet og utforskning som er basert på gjensidighet og respekt.

For å forstå hva som menes med positiv seksualitet har jeg brukt definisjonen Sex og politikk la til grunn for sin kampanjeuke uke 6 i 2019. «*For Sex og Politikk innebærer positiv seksualitet det å være trygg og komfortabel med egen kropp, identitet og*

seksualitet. Det betyr å lære seg selv å kjenne, gjennom naturlig utvikling og selvstyrt utforskning av egne følelser og lyster, og samtidig utvise hensyn for andres ønsker og grenser.» (Sex og politikk, 2019)

Ved å bruke begrepet seksuell kompetanse aktivt i forbindelse med formålet av seksualitetsundervisningen, kan det bli et større fokus på ferdigheter og holdninger i undervisningen. På den måten vil det bli lettere å inkludere de positive sidene av seksualiteten som for eksempel forståelse og håndtering av følelser, kjærlighet, forhold, intimitet, kysning, beføling, onani og sex.

2.3 Innhold i seksualitetsundervisningen

En av utfordringene ved seksualitetsundervisning er hva den kan og bør inneholde. Dagens praksis gir et innblikk i hva som faktisk gjennomføres. Den vil beskrives av resultatene fra min studie, samt annen forskning. Læreplanen er relevant fordi den legger føringer for hva vi skal gjøre i skolen, og 75% tar utgangspunkt i kompetansemålene når de bestemmer innholdet i seksualitetsundervisningen (Hind, 2016, s.53). I tillegg er det mange aktører som gjennom ulike opplegg og veiledere påvirker innholdet. Jeg har tatt utgangspunkt i UNESCO (United nations educational, scientific and cultural organization) sin internasjonale, forskningsbaserte veileder for omfattende seksualitetsundervisning fra 2018.

2.3.1 Dagens praksis

I 2016 ble det på oppdrag av sex og politikk gjennomført en spørreundersøkelse blant kontaktlærere i Norge og deres seksualitetsundervisning. På rene barnetrinnsskoler introduserte flest seksualitetsundervisningen på 5.trinn. I tillegg viser rapporten at undervisningen hovedsakelig ble gitt på mellomtrinnet. Bare 24% hadde hatt seksualitetsundervisning på 4.trinn, og så få som 30% på 3.trinn (Hind, 2016, ss. 25-26). Tabell 1 viser en oversikt over hvor mange lærere som har undervist om temaene på barnetrinnet.

Tabell 1: Oversikt over hvor stor prosentandel av kontaktlærerne som i 2016 rapporterte å ha undervist i et utvalg emner innenfor seksualitetsundervisning.

Prosentandel som har undervist i temaet	Tema
>70%	menstruasjon, kjærestes, kroppens anatomi og utvikling, hvilket kjønn man forelsker seg i/tenner på, grenser, hygiene
50% - 69%	kroppsidealer, kjønnsroller, kjønnsidentitet, gruppepress, eggløsning og syklus, seksuelle overgrep, usikkerhet, kjærlighetssorg, krenkelser, hva vil jeg ikke
30% - 49%	kondom, rusmidler, debutalder, voldtekt, onani, sjalusi, seksuell debut, nattlig sædavgang og porno
10% - 29%	hvi/aids, abort, p-piller, seksuell lyst, orgasme, utseende og ulikheter ved kvinners underliv, penisstørrelse, klamydia, første gang – hvordan skal det være, naturlig familieplanlegging, spiral, kyss og kjæling/forspill til sex, herpes og seksuelle fantasier
<10%	nødprensning, andre kjønns sykdommer, andre prevensjonsmidler, gynekologisk undersøkelse, oralsex, smerter ved samleie og manglende fukt i skjeden, analsex, samleiestillinger og sex-leketøy

De temaene det er mest undervist om, knyttes til anatomi, menstruasjon, kjærlighet, grenser og hygiene. Temaene om seksuell aktivitet er det på den andre siden færrest som har undervist om, og spesielt det som omhandler sex i praksis.

2.3.2 Læreplanen

I dagens læreplan er det kompetansemål knyttet til seksualitetsundervisning i seks fag: samfunnsfag, KRLE, naturfag, musikk, kunst & håndverk og kroppsøving. Noen av temaene som går igjen er vennskap, mangfold, familieformer, rettigheter, seksuelle overgrep, kropp, kjønnsidentitet, reproduksjon, puberteten og seksuell helse. Temaene henger sammen med definisjonene for seksualitet og seksuell helse. Dagens læreplan er derfor et eksempel på positiv utvikling.

I forbindelse med fagfornyelsen ble tre tverrfaglige temaer inkludert, og for seksualitetsundervisningen har folkehelse og livsmestring stor betydning.

Kunnskapsdepartementet (2020, s.12) har i den overordna delen beskrevet hva som ligger i livsmestring, og dette ligger som bakteppe for utdypingene som kommer for hvert fag.

Elevene må lære å håndtere medgang og motgang, og bli i stand til å møte personlige og praktiske utfordringer på en best mulig måte. Folkehelse handler om å øke trivselen til elevene, utvikle et positivt selvbilde og forebygge sykdom og uønskede erfaringer.

For hvert fag, beskrives det hva som menes med de tverrfaglige temaene. Hvilke temaer som skal omtales er relativt likt for folkehelse og livsmestring og kompetansemålene, men presiseringene rundt er relativt ulike. De tverrfaglige temaene beskriver i større grad hvilke ferdigheter og kompetanser elevene skal opparbeide seg gjennom faget, altså hva målet med undervisningen etter hele skoleløpet er. Mens kompetansemålene forteller hvordan man skal jobbe med temaene og hvordan elevene skal vise kunnskapen eller ferdighetene sine i det spesifikke temaet. For at de tverrfaglige temaene skal ha en positiv effekt på undervisning og aktivt øke fokuset på ferdigheter og holdninger, er man avhengig av at lærere leser kjerneelementene som tilhører kompetansemålene og selv vurderer hvilke ferdigheter elevene må trene på.

2.3.3 Internasjonale anbefalinger

Det finnes en europeisk veileder (2010) som skal være et grunnlag for utviklingen av seksualitetsundervisning i europeiske land. Den inneholder blant annet en matrise som viser hvilke temaer som kan og bør snakkes om på ulike alderstrinn. Det finnes også en forskningsbasert guide til omfattende seksualitetsundervisning som baserer seg på internasjonal forskning fra hele verden (UNESCO, 2018). Også i denne finnes det en matrise for hva man kan og bør ta opp i undervisningen. Begge matrisene har vært inspirasjon i utvalget av temaene til spørreskjemaet, men fordi den internasjonale guiden baserer seg på nyere forskning er det den som blir brukt i videre diskusjoner.

UNESCO (2018, s.13,34) sin matrise tar utgangspunkt i forskningsbasert kunnskap om hva barn trenger, barns utvikling og hva som fungerer. Den er inndelt etter 8 konsepter med tilhørende emner vist i tabell 2. Matrisen er også inndelt i alderstrinnene 5-8 år, 9-12 år, 12-15 år og 15+, og for hvert emne blir det presentert hva elevene skal lære på ulike alderstrinnene. For hvert tema elevene skal lære om, presiseres det også hvilke kunnskaper, ferdigheter og holdninger elevene skal tilegne seg. Hvordan denne delen av matrisen ser ut, er vist i tabell 3.

Tabell 3: Oversikt over konseptene og emnene som forteller hva seksualitetsundervisningen bør inneholde (hentet fra UNESCO, 2018, s.36)

Key concept 1: Relationships	Key concept 2: Values, Rights, Culture and Sexuality	Key concept 3: Understanding Gender
Topics: 1.1 Families 1.2 Friendship, Love and Romantic Relationships 1.3 Tolerance, Inclusion and Respect 1.4 Long-term Commitments and Parenting	Topics: 2.1 Values and Sexuality 2.2 Human Rights and Sexuality 2.3 Culture, Society and Sexuality	Topics: 3.1 The Social Construction of Gender and Gender Norms 3.2 Gender Equality, Stereotypes and Bias 3.3 Gender-based Violence
Key concept 4: Violence and Staying Safe	Key concept 5: Skills for Health and Well-being	Key concept 6: The Human Body and Development
Topics: 4.1 Violence 4.2 Consent, Privacy and Bodily Integrity 4.3 Safe use of Information and Communication Technologies (ICTs)	Topics: 5.1 Norms and Peer Influence on Sexual Behaviour 5.2 Decision-making 5.3 Communication, Refusal and Negotiation Skills 5.4 Media Literacy and Sexuality 5.5 Finding Help and Support	Topics: 6.1 Sexual and Reproductive Anatomy and Physiology 6.2 Reproduction 6.3 Puberty 6.4 Body Image
Key concept 7: Sexuality and Sexual Behaviour	Key concept 8: Sexual and Reproductive Health	
Topics: 7.1 Sex, Sexuality and the Sexual Life Cycle 7.2 Sexual Behaviour and Sexual Response	Topics: 8.1 Pregnancy and Pregnancy Prevention 8.2 HIV and AIDS Stigma, Care, Treatment and Support 8.3 Understanding, Recognizing and Reducing the Risk of STIs, including HIV	

Tabell 2: Hvordan matrisen inndeles etter alderstrinn, og hvordan kunnskap, ferdigheter og holdninger blir presentert for hvert tema. (hentet fra UNESCO, 2018, s.38)

1.1 Families	
Learning objectives (5-8 years)	Learning objectives (9-12 years)
<p>Key idea: There are many different kinds of families that exist around the world</p> <p>Learners will be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ describe different kinds of families (e.g. two-parent, single-parent, child-headed; guardian-headed, extended, nuclear, and non-traditional families) (knowledge); ▶ express respect for different kinds of families (attitudinal); ▶ demonstrate ways to show respect for different kinds of families (skill). 	<p>Key idea: Parents/guardians and other family members help children acquire values and guide and support their children's decisions</p> <p>Learners will be able to:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▶ describe ways that parents/guardians and other family members support their children's decisions (knowledge); ▶ acknowledge that parents/guardians and family members influence their decisions (attitudinal); ▶ reflect on how a family value guided a decision that they made (skill).

2.4 Hvorfor trenger vi seksualitetsundervisning?

Ettersom vi er seksuelle mennesker fra vi er født er det viktig at barn og unge får veiledning og kunnskap for å utvikle egen seksualitet gjennom barne- og ungdomsårene. Kunnskapen elevene får må være nyansert, forskningsbasert og korrekt (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 21). Mange foreldre og familiemedlemmer vil ikke sitte på den kunnskapen elevene har behov for. Eller kanskje de har meninger som ikke samsvarer med det barna har rett på av kunnskap, eller barnas naturlige seksuelle utvikling og nysgjerrighet. Skolen kan derfor bidra til å gi elevene den kunnskapen de har rett på.

Riktig kunnskap om seksualitet og seksuell helse fører til at barn og ungdom utvikler et positivt forhold til egen seksualitet og intimitet. I tillegg fører det til at flere ungdommer blant annet debuterer senere, bruker mer kondom og prevensjon, samt blir flinkere til å ta informerte og selvstendige valg (Helse-og omsorgsdepartementet, 2016, s. 15; UNESCO, 2018, s.28). Å snakke om disse temaene i skolen vil bidra til økt trivsel, forbedret helse, forebygging av sykdom og uønskede graviditeter, samt utjevne sosiale forskjeller. Dette kan videre få ringvirkninger for folkehelsen i samfunnet (Thorkilsen, 2019, s. 11).

Gjennom innføring av fag som gymnastikk og heimkunnskap har skolen tidligere vist sitt samfunnsansvar i forhold til folkehelsen. Disse fagene skulle bidra til bedre fysisk helse, samt kosthold og ernæring blant befolkningen. Skolen tok også ansvar for trafikkopplæring for å redusere antall trafikkulykker, og de startet med fluorskylling på skolen for å forbedre tannhelsen blant barn. For at disse tiltakene skulle fungere, var det sentralt at de gjaldt for alle elevene. Skolen skulle ikke reparere, men forebygge (Ringereide, 2019, ss. 15-16). Dette henger sammen med det forebyggende prinsippet i skolen. «For at seksualitetsundervisning skal ha helsefremmende og forebyggende effekt, er det avgjørende at barn og unge får nødvendig kunnskap, før de havner i situasjoner der kunnskapen skal tas i bruk.» (Helse-og omsorgsdepartementet, 2016, s. 16).

I dag er det en selvfølge at tannhelse, fysisk helse, ernæring og trafikksikkerhet henger sammen med folkehelsen, men at seksualitet har en like stor betydning er det ikke sikkert alle er enig i. I 2016 (Helse-og omsorgsdepartementet, s. 3) sa Bent Høye selv at «Vi snakker fortsatt for lite og for sjelden om at seksualitet er en fantastisk kraft som kan gi god helse og høy livskvalitet. Når du er ung eller gammel. Når du er frisk eller syk.» Her blir det enkelt forklart hvor viktig og positiv seksualiteten kan være. Ved at skolen legger til rette for at

elever ikke bare kan beskytte seg, men også utvikle et positivt forhold til seksualitet, kan vi også forbedre helsen til elevene.

Samfunnet har endret behovet i forhold til innholdet i seksualitetsundervisning. I dag har alle elevene tilgang til internett og smarttelefoner. Det betyr for det første at de har tilgang til all kunnskap til enhver tid, også feilinformasjon. For å sikre en trygg utvikling og et mangfoldig samfunn trenger de derfor å lære riktig informasjon, samt å bli kritisk til det de kommer over (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 21). Internett medfører også at barn og unge enkelt kan kommunisere og dele innhold med hverandre. Noe som skaper utfordringer både i forhold til press fra influensere og media, men også fra bekjente og venner.

2.5 Oppsummering av de viktigste teoretiske perspektivene

Seksualitetsundervisning er et komplekst og omfattende tema. Dette kommer blant annet frem gjennom den vide definisjonen, samt begrepene seksualitet og seksuell helse. I dag har utviklingen i samfunnet ført til et behov for endring i seksualitetsundervisningen. Noe av det vi trenger mer av er fokus på de positive aspektene rundt seksualitet, aksept for mangfold og mer utvikling av holdninger og verdier, ikke bare kunnskap. Skolen har tatt deler av dette ansvaret med å legge til det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring, hvor livsmestring handler om holdninger og ferdigheter som er viktig for å mestre livet. I løpet av skolealder vil mange av utfordringene vi møter være knyttet til kropp, utforskning og seksualitet. Et naturlig resultat av at vi i løpet av skolegangen skal utvikle oss fra barn til voksne. Som det kommer frem i min studie vil mange av temaene som bør diskuteres være knyttet til endringer og deler av puberteten.

Skolen har også et forebyggende ansvar for folkehelsen, vi skal ikke reparere, men forebygge. Elevene trenger kunnskap og ferdigheter for å bli trygg på seg selv, samt skape gode og trygge erfaringer knyttet til seksualitet. Dette er faktorer som påvirker helse og trivsel positivt, noe som videre kan føre til bedre folkehelse om det gjelder mange elever. Med forebyggende arbeid er et av de viktigste prinsippene at elevene må lære før de havner i en situasjon hvor de trenger kunnskapen eller ferdighetene. Det tverrfaglige temaet er derfor et steg i riktig retning, men likevel viser kompetansemålene at kunnskapen i mange situasjoner har stort fokus.

Studien skal være med på å belyse behovet for endring gjennom et elevperspektiv.

Elementene over er viktig for å forstå behovet for endringer, samt hvorfor skolen har en

sentral rolle i denne endringen. I tillegg vil teori om barns seksualitet og hvordan den utvikles gjennom barne- og ungdomsåra være sentral, og den presenterte teorien henger tett sammen med resultatene fra studien. I tillegg vil det i diskusjonsdelen trekkes inn mer detaljert kunnskap og eksempler fra tidligere forskning på dagens praksis, læreplanen og UNESCO sin veileder.

3 Metode

Deduktiv tilnærming er vanlig innenfor masterstudier fordi den er tidseffektiv og åpner opp for muligheten til å studere et virkelighetsbilde av et felt (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 101). I min studie har jeg med utgangspunkt i egne erfaringer, tidligere empiri og teori på feltet dannet meg et virkelighetsbilde som sier at deler av seksualitetsundervisningen blir introdusert for sent. For å kunne vurdere virkelighetsbildet er det tatt utgangspunkt i en kombinasjon av prosess- og variansperspektivet, som igjen henger sammen med et post-positivistisk paradigme (Postholm & Jacobsen, 2018, ss. 54,91). Ved å anta at mennesker selv kan beskrive sin oppfatning av virkeligheten, antar jeg at den er stabil og fast. På den andre siden handler studien om å vurdere behovet for endring, en antagelse som henger sammen med at virkeligheten kan endres over tid. Med dette epistemologiske utgangspunktet kan man gå ut ifra at informantene kan svare på undersøkelsen uavhengig av forskeren, men at man at operasjonaliseringene blir felles for alle gjennom lukkede variabler og verdier. I tillegg tar jeg utgangspunkt i at kunnskap som kommer frem i studien er et resultat av tolkning, og ikke ren objektiv kunnskap.

3.1 Forskningsdesign

Utvalget består av 146 elever fordelt på ni klasser, fem skoler og to byer. Antall informanter er stort nok til at prosjektet klassifiseres som stor N-studie, nærmere bestemt utvalgsundersøkelse som studerer et utvalg av populasjonen. Et av de vanligste designene er tverrsnittundersøkelse, eller et «øyeblikksbilde» av virkeligheten. (Postholm & Jacobsen, 2018, ss. 79-81). Det er et godt egnet design på grunn av tidsbegrensingene, men også fordi endring i meninger ikke har betydning for forskningsspørsmålene.

3.1.1 Spørreundersøkelsen

For å samle empiri ble det brukt et spørreskjema med lukkede svaralternativer, og ifølge Postholm & Jacobsen (2018, s.166-167) er det tre faser som er sentrale i utformingen av

Tabell 4: Oversikt over de ulike fasene i utformingen av spørreskjemaet

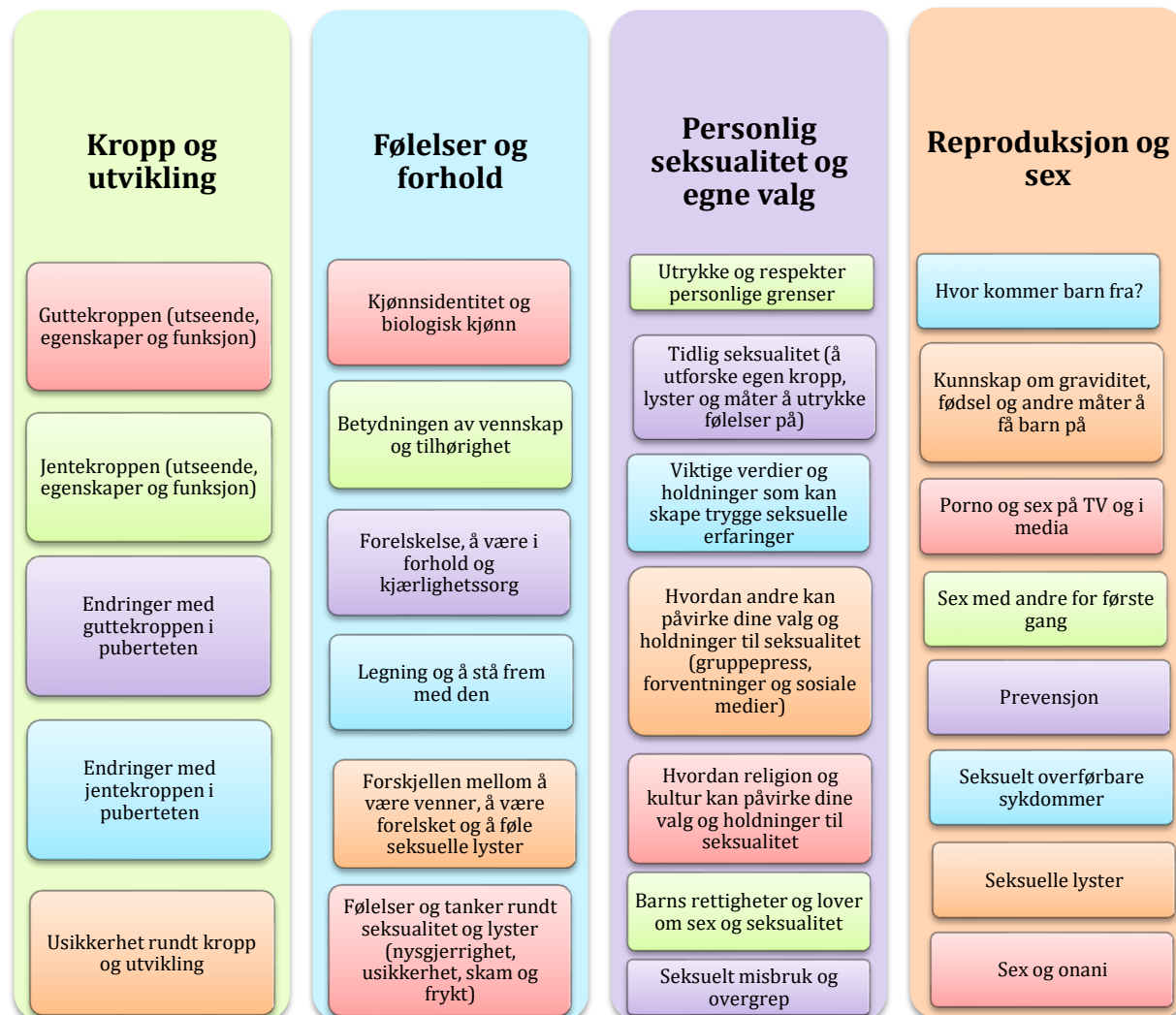

spørreskjemaet. (1) Det som skal forskes på må konkretiseres (operasjonaliseres) for å tydeliggjøre hva som ligger i begrepene. (2) Det må utformes variabler som får frem det vi ønsker svar på, uten å legge føringer. (3) Datainnsamlingen må planlegges. Den siste fasen vil bli omtalt under avsnitt 3.3. De to første fasene er utarbeidet parallell og prosessen forklares i tabell 4.

3.1.1.1 Tema

Spørreskjemaet inneholder 26 temaer innenfor seksualitetsundervisningen, kategorisert etter fire emner (underkategorier) vist i tabell 5.

Tabell 5: Oversikt over utvalgte temaer innenfor seksualitetsundervisning som var inkludert i spørreskjemaet

3.1.1.2 Variabler og verdier

Spørreskjemaet består av fem sider, en generell del og en side for hver av de fire emnene (se vedlegg 1). I den generelle delen er det fire bakgrunnsvariabler: kjønn, fylke, seksualitetsundervisning dette skoleåret og hvor fornøyd de er med den totale undervisningen de har fått. De to første er valgt ut for å kunne skille informantene fra hverandre, mens de to andre har som hovedhensikt å gi et bilde av informantenes forhold til seksualitetsundervisning.

<p>3. Har dere hatt seksualundervisning dette skoleåret?</p> <p>☐ Nei   ☐ 1 gang   ☐ 2-5 ganger   ☐ Mer enn 5 ganger</p> <p>4. Hvor fornøyd er du med seksualundervisningen du har fått gjennom skolegangen? <i>(Her spør vi om all seksualitetsundervisning fra 1.klasse og frem til i dag)</i></p> <p>☐ Ikke fornøyd   ☐ Fornøyd med litt   ☐ Fornøyd med det meste</p> <p>☐ Fornøyd med alt   ☐ Vet ikke</p>
--

Figur 1: Bakgrunnsvariabel tre og fire fra den generelle siden i spørreskjemaet

To av bakgrunnsvariablene fra den generelle delen er vist i figur 1. De tilhørende verdiene til variabel tre inneholder naturlig tall og kan rangeres. Fordi differansen mellom verdiene er ulike, er variabelen satt til ordinalt målnivå. Verdiene i bakgrunnsvariabel fire kan i tillegg tildeles naturlige tallverdier, den klassifiseres derfor som naturlig rangordnet på ordinalt nivå (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 174).

De resterende fire sidene i spørreskjemaet er identiske (figur 2). Elevene svarte på to variabler, som gjennom matriser er knyttet opp mot alle temaene. I tillegg kunne de velge å legge til flere temaer i et åpent spørsmål.

TEMA: KROPP OG UTVIKLING

5. Har du hatt undervisning om temaet, og var du fornøyd med undervisningen?

	Ja, var fornøyd	Ja, var litt fornøyd	Ja, var ikke fornøyd	Har ikke hatt undervisning i emnet	Vet ikke
Guttekroppen (utseende, egenskaper og funksjon)	☐	☐	☐	☐	☐
Jentekroppen (utseende, egenskaper og funksjon)	☐	☐	☐	☐	☐
Endringer med guttekroppen i puberteten	☐	☐	☐	☐	☐
Endringer med jentekroppen i puberteten	☐	☐	☐	☐	☐
Usikkerhet rundt kropp og utvikling	☐	☐	☐	☐	☐

6. På hvilket klassetrinn skulle du ønske at du lærte om temaet for første gang?
(3.trinn+ betyr i dette tilfellet ungdomsskolen eller senere)

	1. og 2. trinn	3.trinn	4.trinn	5.trinn	6.trinn	7.trinn	8.trinn+	Aldri	Vet ikke
Guttekroppen (utseende, egenskaper og funksjon)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jentekroppen (utseende, egenskaper og funksjon)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Endringer med guttekroppen i puberteten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Endringer med jentekroppen i puberteten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Usikkerhet rundt kropp og utvikling	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Er det andre temaer du kunne tenkt deg å lære om innenfor emnet kropp og utvikling?

Figur 2: Eksempel på hvordan en side i spørreskjemaet som er knyttet til emnene ser ut.

Variabel 4 og 6 er begge knyttet opp mot alle de utvalgte temaene innenfor seksualitetsundervisning

Variabel fem kan regnes som to spørsmål og ble i datainnsamlingen duplisert og kodet om. I variabel-en «har du hatt undervisning i emnet» ble verdiene *ja, var ikke fornøyd* (2), *ja, var litt fornøyd* (3) og *ja, var fornøyd* (4) kodet om til *har hatt undervisning om emnet* (2). Denne blir regnet som en nominal og dikotom variabel. I variabel-to «hvor fornøyd var du?» ble verdien *har ikke hatt undervisning* satt som ugyldig svar. Denne variabelen ble kategorisert på ordinalt målenivå. Begge variablene er bakgrunnsvariabler og gir et overblikk over tidligere undervisning.

Variabel seks er regnet som hovedvariabelen i datamateriale, og analysen og diskusjonen tar utgangspunkt i denne. Verdiene er rangordnet, men avstanden mellom stegene er ikke like store. Variabelen er derfor kategorisert til ordinalt målenivå.

3.2 Utvalg

I en tverrsnittsundersøkelse er det vanlig at utvalget utgjør en liten del av en større populasjon (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 81). I dette tilfellet er elever på barnetrinnet populasjonen, 444 000 elever skoleåret 20/21 (Utdanningsdirektoratet, 2020). I avgrensingen av utvalget ble det tatt hensyn til hvilke skoler som var tilgjengelig basert på bosted og koronasituasjonen, og hvilke elever på barnetrinnet som var i stand til å svare på en spørreundersøkelse. Utvalget er derfor begrenset elever på 7.trinn i Ålesund og Tromsø.

Rekruttering av informanter ble gjennomført på e-post og telefon i løpet av januar 2021 (e-post til skolene ligger som vedlegg 3). Totalt består utvalget av 146 elever fordelt på to skoler i Ålesund og tre skoler i Tromsø. Av tabell 6 blir det tydeliggjort at 137 elever svarte på undersøkelsen, noe som gir en svarprosent på 94%.

Tabell 6: Oversikt over utvalget i datamaterialet organisert etter by, skoler, antall elever i utvalget og antall elever som har svart på undersøkelsen

Ålesund 1	Ålesund 2	Tromsø 1	Tromsø 2	Tromsø 3	Totalt
Antall elever: 29	Antall elever: 23	Antall elever: 21	Antall elever: 31	Antall elever: 42	Antall elever: 146
Antall som svarte: 28	Antall som svarte: 23	Antall som svarte: 20	Antall som svarte: 31	Antall som svarte: 35	Antall som svarte: 137

3.3 Datainnsamling

Datainnsamlingen ble gjort digitalt, fordi empirien lagres og organiseres automatisk, samtidig som at empirien enkelt kan overføres til statistiske analyseverktøy. Nettskjema (UiO, u.d.) ble brukt både til å utforme spørreskjemaet, men også til datainnsamling. En av ulempene med digitale spørreskjema er lav svarprosent (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 185). For å forebygge dette ble innsamlingen av data gjennomført ved å dra ut til skolene og møte elevene. I løpet av uke 4-6 2021 gjennomførte jeg et forberedende undervisningsopplegg og samlet inn data.

Undervisningsopplegget varte mellom 75 og 180 minutter, alt etter skolens ønsker.

Uavhengig av tidsrom, inneholdt undervisningsopplegget fem elementer. (1) En kort introduksjon til forskning og hvorfor jeg var der. (2) En ice-breaker-aktivitet hvor alle ordene elevene knyttet til seksualitetsundervisning ble skrevet på tavla, i tillegg til at elevene fikk

fortelle hva de hadde lært tidligere. (3) Formålet med masterprosjektet. (4) En gjennomgang av spørreskjemaet og viktige begreper. (5) Innsamling av data.

3.4 Dataanalyse

Dataene og kodeboken er utformet og lagret i *Nettskjema*, men *IBM SPSS Statistics version 26* har vært utgangspunkt for omkodning av datamaterialet og dataanalysen. Spørreskjemaet består av seks uavhengige variabler (bakgrunnsvariabler) og en avhengig variabel (hovedvariabel), se tabell 7.

Tabell 7: Oversikt over uavhengig variabler (bakgrunnsvariabler) og avhengig variabel (hovedvariabel) fra i spørreskjemaet

Uavhengig variabler	Avhengig variabel
<ul style="list-style-type: none"> • Kjønn • Sted • Seksualitetsundervisning dette trinnet • Fornøyd med den totale seksualitetsundervisningen • Undervisning i temaet • Fornøyd med undervisningen i temaet 	Når skulle du ønske at du lære om temaet for første gang?

I kapittel 4, *funn og analyse*, blir resultatene presentert i tre deler. Først blir utvalget beskrevet med utgangspunkt i bakgrunnsvariablene kjønn, sted og hvor fornøyd de er med seksualitetsundervisningen de har fått.

I del to blir elevenes tidligere undervisning i de utvalgte temaene nærmere presentert. I selve teksten blir resultatene presentert etter hvilke temaer det undervises minst/mest i, samt hvilke temaer de var minst/mest fornøyd med. Disse resultatene gjør det lettere å se hva datamaterialet forteller, i tillegg er det disse ytterpunktene som er relevante for videre diskusjon.

I den tredje delen blir hovedvariabelen presentert og analysert. Delen inndeles videre etter de fire emnene kropp og utvikling, følelser og forhold, personlig seksualitet og reproduksjon og sex. Verdiene i hovedvariabelen er knyttet til trinn og kan rangeres og tallfestes. Men fordi 1.og 2.trinn er slått sammen, i tillegg til at alt etter 8.trinn står som en verdi, er avstanden mellom verdiene ulik. Bakgrunnsvariablene er også definert til ordinalt eller kategorisk målenivå. På bakgrunn av disse faktorene er det bestemt at dataene må behandles som ikke-parametriske data (Joshi, Kale, Chandel, & Pal, 2015).

Hvert emne starter med en deskriptiv analyse som tar utgangspunkt i forskningsspørsmålet *når skulle elevene ønske at de lærte om ulike temaer innenfor seksualitetsundervisningen for første gang?* Resultatene fra spørreskjemaet vises i en prosenttabell med ulike markeringer som fremhever viktig informasjon. Sentraltendensen (modus) blir vist ved blå farge på rutene, og første gang svarprosenten $\geq 10\%$ er markert med lilla. Variasjonsbredden blir vist ved uthevet skrift. I variasjonsbredden er bare verdier $\geq 10\%$ inkludert.

Resultatene blir vurdert opp mot bakgrunnsvariablene for å finne ut hva som påvirker elevene til å velge tidlig undervisning. Fornøydhet med den totale seksualitetsundervisningen er valgt bort i analysen, fordi den var for lik variabelen som omhandler om de var fornøyd med seksualitetsundervisningen i temaet. I tillegg fikk jeg gjennom datainnsamlingen et inntrykk av at elevene syntes det var vanskelig å vurdere seksualitetsundervisningen. Hvor mange ganger har dere hatt seksualitetsundervisning dette året ble også fjernet, da elevene vurderte dette forskjellig. Noen regnet med min undervisning som en gang, andre ikke.

Bakgrunnsvariablene *kjønn, sted, undervisning i temaet og fornøydhet med undervisning i temaene* ble først vurdert opp mot alle temaene gjennom krysstabeller, se vedlegg 7. I noen av tabellene fant jeg en forskjell mellom gruppen. For å vurdere signifikansnivået for disse sammenhengene ble det gjennomført en Mann-Whitney U test (MWU) mellom de uavhengige og den avhengige variabelen. Her viste mean rank verdiene de samme forskjellene som kom frem i krysstabellen. Resultatene fra MWU presenteres i kapittel fire.

For å vurdere sammenhengen mellom bakgrunnsvariablene og temaene er det tatt utgangspunkt i nullhypoteser (H0) og alternative hypoteser (HA). Disse kan formuleres likt uavhengig av hvilken bakgrunnsvariabel og tema som brukes.

H0: Det er ingen signifikant forskjell mellom *bakgrunnsvariabel* når det kommer til hvor tidlig de ønsker undervisning i *temanavn*

HA: Det er en signifikant forskjell mellom *bakgrunnsvariabel* når det kommer til hvor tidlig de ønsker undervisning i temaet *temanavn*

I kapittelet *funn og analyse* er ikke H0 og HA presentert, men disse vurderes ut ifra p-verdien. Signifikansnivået er satt til 5%, alle p-verdier ≤ 0.05 regnes derfor som signifikante og er i tabellene markert med **. For alle p-verdier ≥ 0.05 , samt alle kombinasjoner av bakgrunnsvariabler og tema som ikke er inkludert i kapittel fire er det ingen signifikante

forskjeller. For disse tilfellene er ikke nullhypotesen forkastet, og vi antar at forskjellene kan skyldes tilfeldigheter. Der p-verdien viser signifikante resultater er nullhypotesen forkastet, og det er konkludert med den alternative hypotesen. I tillegg til p-verdien, er r-verdien trukket frem fordi den gir et bilde på hvor stor prosentandel av variasjonen i den avhengige variabelen (når de skulle ønske de fikk første introduksjon) som kan forklares av den uavhengige variabelen (bakgrunnsvariablene kjønn, sted og undervisning i temaet).

3.5 Forskningsetikk

Jacobsen & Postholm (2018, ss. 245-253) legger vekt på at forskere alltid skal tenke på informantens beste. I forkant av datainnsamlingen tok jeg utgangspunkt i at de fleste elevene ikke hadde deltatt i et forskningsprosjekt før, og at mange av elevene kunne oppleve tematikken som pinlig. Det ble ekstra viktig å legge til rette for at elevene fikk en god opplevelse av deltagelsen. Det medførte at dataene ble samlet inn gjennom et forberedende undervisningsopplegg, og ikke ved å sende ut digitale spørreskjemaer.

Som forsker er det mange etiske perspektiver å ta hensyn til, blant annet krav til privatliv. Informanten skal sikres fra å dele ubehagelige personopplysninger, og informanten skal være trygg på at informasjonen behandles konfidensielt. (Postholm & Jacobsen, 2018, ss. 249-250). Spørreskjemaet er anonymt, i tillegg sikres anonymiteten ved at ingen får tilgang til IP-adresser og annen informasjon som gjør det mulig å spore besvarelsen tilbake til eleven (UiO, Universitetet i Oslo, 2020).

Elever på 7.trinn er i utgangspunktet 12-13 år, og ifølge *meldeskjema for behandling av personopplysninger* (NSD, u.d.) må barn under 16 år ha samtykke fra foresatte for å kunne delta i forskning. Ettersom undersøkelsen er anonym, ble det etter vurdering fra NSD – Norsk senter for forskningsdata (se vedlegg 2), bestemt at det var tilstrekkelig å informere foreldrene om prosjektet og retten til å frita barnet fra deltagelse. Ingen benyttet seg av denne rettigheten. I følge den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) (2016) skal et samtykke være fritt, informert og uttrykkelig. Informanten må få tilstrekkelig med informasjon om hensikten med prosjektet, hvordan forskningen skal gjennomføres, anonymisering og hva dataen skal brukes til. NESH (2016) sier også at forskere må ta hensyn til at barn over 12 år har rett til egne meninger. I forkant av undervisningsopplegget ble det derfor sendt ut et felles informasjonsskriv til foresatte og elever både som ranselpost, og som e-post (se vedlegg 4).

3.6 Kvalitet i studien

Kvaliteten i studien diskuteres gjennom indre validitet, ytre validitet og reliabilitet.

3.6.1 Validitet

Skal funnene i studien kunne generaliseres fra utvalget til populasjonen må utvalget være representativt. Det vil si at utvalget må være en miniversjon av populasjonen (Solbakken, 2019, s. 34). En måte å vurdere populasjonens representativitet på, er å se om sammensetningen av ulike egenskaper i utvalget er tilsvarende som sammensetningen av egenskaper i populasjonen (Johannesen, Christoffersen, & Tufte, 2016, s. 243).

En svarprosent på 94 % viser til en variasjon innad i utvalget. Gjennom datainnsamlingen opplevde jeg at det fra begge kjønn og i begge byene, var stor variasjon i interesse, kunnskapsnivå, modenhetsnivå og hvor flaut og ubehagelig de syntes undervisningen var. I tillegg ble det på alle skolene nevnt noe om kulturelt mangfold. Elevene diskuterte også tidligere undervisning. Noen hadde hatt tilnærmet ingenting, noen hadde hatt litt med helsesøster og andre hadde også hatt undervisning med lærer. Den indre validiteten i studien kan derfor sies å være god.

Selv om det ikke presenteres sikre kilder for tilsvarende variasjon i populasjonen, kan det antas at forskjeller i interesse, kunnskapsnivå, mangfold og tidligere undervisning også er eksisterende i populasjonen. Dataene er samlet inn over store geografiske avstander, og resultatene mine viser at sted ikke har betydning for hvor tidlig de ønsker undervisning. Dette resultatet og den høye svarprosenten kan være med på å styrke antagelsen om at tilsvarende resultater vil være mulig å finne i andre utvalg, men det er ikke nok for å si det sikkert.

3.6.2 Reliabilitet

Reliabilitet handler om hvor vidt resultatene faktisk gjenspeiler virkeligheten (Solbakken, 2019, ss. 44-45). En av svakhetene jeg oppdaget underveis var at flere av begrepene og variablene var uklare for elevene, noe som medførte at de kunne tolkes ulikt. I tillegg opplevde jeg at elevene i starten var lite villig til å dele informasjon og at de syntes det var flaut. Personlig tror jeg undervisningsopplegget hadde stor effekt for å motvirke disse svakhetene, i tillegg virket det som at utbyttet elevene hadde ved å delta i forskningsprosjektet ble større.

I hvilken grad den første delen som omhandlet forskning, samt presentasjonen av formålet med min oppgave, opplevdes relevant for elevene er usikkert. Her fikk jeg ingen nyttige observasjoner. Ice-breaker aktiviteten ga på den andre siden mange observasjoner som tyder på at den hadde betydning. I alle klassene opplevde jeg at elevene var sjenerte og flau i starten av oppgaven, men at de fleste viste engasjement og delte både ordforråd og kunnskap desto lenger inn i aktiviteten vi kom. De som syntes tematikken var gøy, fikk «brukt opp» de ordene de brente inne med. I tillegg opplevde jeg at aktiviteten skapte en ramme hvor det er lov å dele kunnskap og bruke eget ordforråd og hverdagsspråk i samtalen.

Alle klassene fikk også en gjennomgang av spørreundersøkelsen og temaene. Denne ble hovedsakelig gjennomgått av meg. Det kom likevel frem at elevene hadde kunnskap om innholdet i mange av temaene, men at en del av ordene som ble brukt i undersøkelsen var ukjent/glemt. Under selve spørreundersøkelsen var det få spørsmål, noe som kan tyde på at gjennomgangen oppklarte en del spørsmål og uklarheter elevene ellers ville hatt dersom skjemaet bare ble sendt ut.

Noe som er vanskelig å vurdere er hvor vidt elevene har svart reflektert og ærlig.

Undersøkelsen viser stort sett en variasjon som endrer seg tilsvarende det internasjonale forskning anbefaler. Likevel har de fleste elevene holdt seg til mellomtrinnet, noe som kan være et resultat av at det er da de tror undervisningen skal være. Underveis i datainnsamlingen overhørte jeg også kommentarer som «svar 1.klasse på alt da *Martin*» og «Jeg skal svare 8.trinn på alt. Svararkene viser også at noen av elevene har gjort dette. For å vurdere hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon, er verdier under 10% utelukket. I tillegg har jeg fokusert på hvilket trinn som først har en svarprosent over 10, i stedet for modus i vurderingen av hvor tidlig temaene bør introduseres.

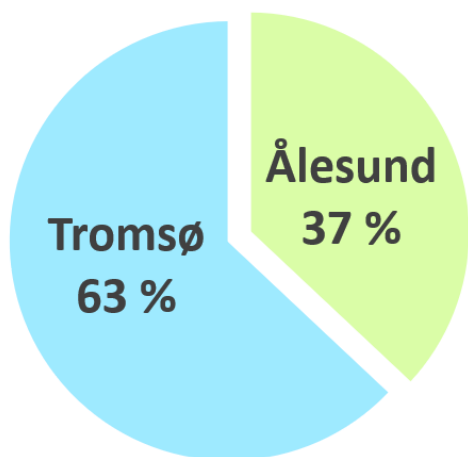

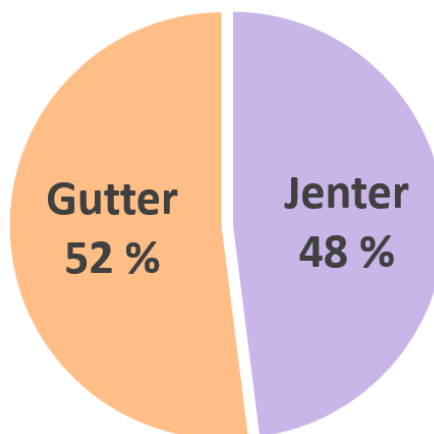
4 Funn og analyse

Utvalget vil først presenteres basert på bakgrunnsvariablene kjønn, sted og hvor fornøyd de er med den totale seksualitetsundervisningen. Videre vil elevenes tidligere undervisning i de utvalgte temaene vurderes etter hvor fornøyd de er, samt hvor mye undervisning de har hatt. Til slutt vil det presenteres tall for når elevene ønsker første introduksjon av temaene. Disse resultatene blir også vurdert opp mot noen av bakgrunnsvariablene for å se sammenhenger mellom kategoriene og de som ønsker tidlig undervisning. Datamateriale har mange interessante funn, men oppgavestørrelsen setter begrensninger på hvor mye av dette som kan inkluderes. Avslutningsvis vil kapittelet oppsummere hovedfunnene som er relevant i diskusjonen.

4.1 Presentasjon av utvalget

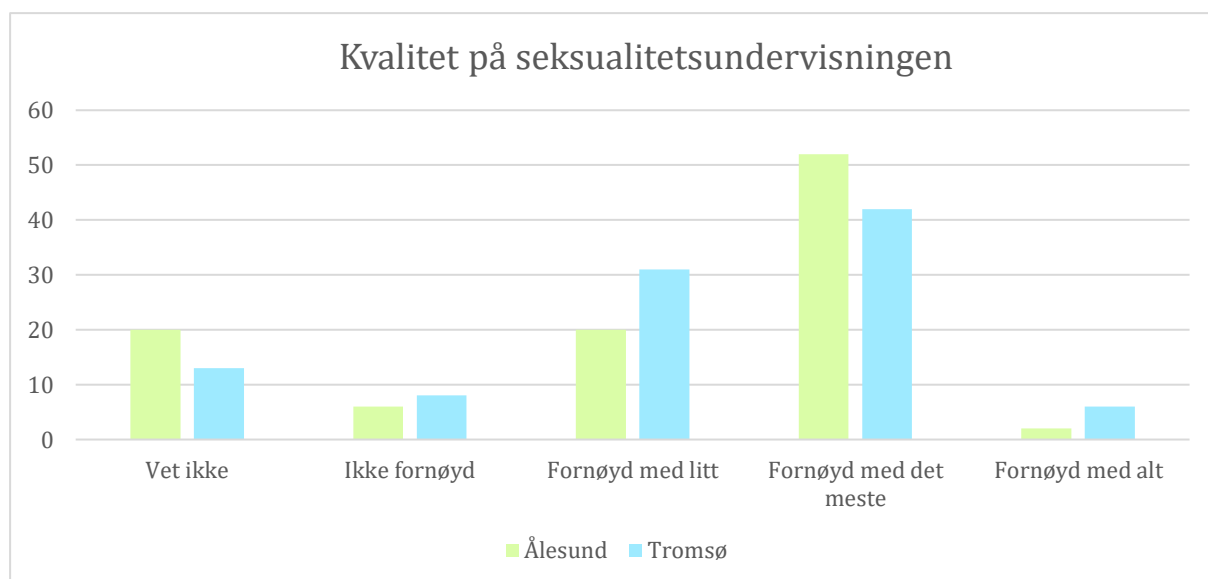

Figur 3: Kategorisering av informantene basert på sted (N=133)

Figur 4: Kategorisering av informantene basert på kjønn (N=133)

Ved å kategorisere utvalget etter *sted* utgjør informantene i Ålesund 37% (51 elever), mens informantene i Tromsø utgjør 63% (86 elever). Etter kjønn utgjør jentene 48% (64 elever) og guttene 52% (69 elever). Innad i de to stedsgruppene er det ingen store forskjeller i prosentfordelingen av kjønn.

Figur 3: Oversikt over hvor fornøyd elevene i de ulike byene er med den totale seksualitetsundervisningen de har fått.

Gjennom datainnsamlingen fikk jeg et inntrykk av at klassene stort sett hadde hatt lite seksualitetsundervisning, noe elevene også ga uttrykk for. Til tross for dette viser resultatene i figur 3 at majoriteten av elevene er fornøyd med det meste av undervisningen de har fått. Dette kan være et resultat av for dårlig operasjonalisering av variabelen. Jeg ville finne ut om elevene var tilfredse med undervisningen, eller om de hadde en opplevelse av manglende undervisning. Men fordi resultatene ikke stemmer overens med observasjonene fra datainnsamlingen, er det tenkelig at elevene har vurdert den seksualitetsundervisningen de faktisk har fått.

I figur 3 vises det at variasjonen er noe større i Tromsø, og elevene i Ålesund er med usikker. Dette kan henge sammen med at den ene klassen i Tromsø ga uttrykk for å ha hatt en del seksualitetsundervisning.

4.2 Tidligere undervisning i temaene

For hvert tema ble elevene spurt om de hadde hatt undervisning i temaet, og om de eventuelt var fornøyd med undervisningen. Modus for alle temaene var «ja, har hatt undervisning» og «var litt fornøyd». Se vedlegg 5 og 6 for øvrige resultater.

1. Hva er det undervist mye om, og hva undervises det lite i?

Temaene det undervises mest i er de temaene som har en svarprosent ≥ 70 på verdien «har hatt undervisning». Svar $\geq 20\%$ på verdien «har ikke hatt undervisning» klassifiseres som

temaer det er undervist minst i. Denne kategorien inkluderer også temaer med en total svarprosent ≥ 40 for verdiene «har ikke hatt undervisning» og «vet ikke». Resultatene er vist i tabell 8.

Tabell 8: Oversikt over temaer det er undervist mest og minst i. Mest undervisning: ≥ 70 på verdien «har hatt undervisning». Minst undervisning: ≥ 20 på verdien «har ikke hatt undervisning», eller en totalt svarprosent ≥ 40 for verdiene «har ikke hatt undervisning» og «vet ikke».

Tema det undervises mest i	Tema det undervises minst i
<ul style="list-style-type: none"> • Guttekroppen • Jentekroppen • Gutter i puberteten • Jenter i puberteten • Kjærlighet • Grenser • Misbruk og overgrep • Hvor barn kommer fra • Graviditet/fødsel/andre måter å få barn på 	<ul style="list-style-type: none"> • Kjønnssidentitet og biologisk kjønn • Legning • Vennskap, forelsket eller seksuelle lyster? • Skam/nysgjerrighet rundt seksualitet • Verdier og holdninger som skaper trygge seksuelle erfaringer • Kulturell påvirkning • Porno og sex på TV/media • Debut • Kjønnssykdommer (STD) • Prevensjon • Sex og onani

Temaer som omhandler anatomi, pubertet, reproduksjon, samt grenser, misbruk og overgrep er av temaene det undervises mest i. For kropp og pubertet er det forskjell mellom resultatene for jenter og gutter. 70% oppgir at de har hatt undervisning om guttekroppen, og 74,5% om gutter i puberteten. På den andre siden rapporterer 82% at de har hatt undervisning om jentekroppen, og 80% om jenter i puberteten.

Av figuren kan det se ut som det er mange temaer de undervises lite i, disse kan alle deles inn i to kategorier: *seksuell aktivitet*, samt *identitet og påvirkning*. Med seksuell aktivitet menes ikke bare faktorer som knyttes til trygg sex, men også viktige ferdigheter som å kunne skille ulike følelser fra hverandre, forstå hvordan porno og sex på TV og i media er skuespill, samt tilegne seg holdninger og verdier som skaper trygge erfaringer for seg selv og andre. Med identitet og påvirkning henviser jeg til temaer som kjønnssidentitet og legning, og hvordan kulturelle og sosiale faktorer påvirker oss. Sosial påvirkning står ikke på lista, men for videre diskusjon henger sosial påvirkning tett sammen med kulturell påvirkning.

2. Hvilke temaer er de mest fornøyde med, og hvilke tema er de minst fornøyde med?

Temaer de er mest fornøyde med har en svarprosent $\geq 32\%$ på verdien «fornøyd». Temaer de er minst fornøyde med har en svarprosent $\geq 17\%$ på verdien «ikke fornøyd»

Tabell 9: Oversikt over hvilke temaer det er mest og minst fornøyde med. Mest fornøyd klassifiseres ved å ha en svarprosent ≥ 32 på verdien «fornøyd». Minst fornøyd har en svarprosent ≥ 17 på verdien «ikke fornøyd»

Tema de er mest fornøyde med	Tema de er minst fornøyde med
<ul style="list-style-type: none"> • Grenser • Jenter i puberteten • Vennskap og tilhørighet • Rettigheter og lover • Seksuelt misbruk og overgrep • Hvordan barn blir til • Graviditet/fødsel og andre måter å få barn på • Tidlig seksualitet 	<ul style="list-style-type: none"> • Gutter i puberteten • Legning • Verdier og holdninger som skaper trygge seksuelle erfaringer • Kulturell påvirkning • Debut • Prevensjon • Kjønnssykdommer (STD) • Seksuelle lyster • Sex og onani

Seksuell aktivitet er tema få har hatt undervisning om, men studien viser også at de er lite fornøyde med undervisningen. Det samme gjelder for temaet legning, hvor hele 27% rapporterer at de ikke er fornøyde. Legning er det temaet informantene er minst fornøyde med, etterfulgt av kjønnssykdommer og kulturell påvirkning. Temaene som omhandler seksuelt misbruk og overgrep, samt reproduksjon er noe av det de er mest fornøyd med. Også her er det en forskjell mellom kjønn. De er fornøyde med undervisningen om jenter i puberteten, men ikke om gutter i puberteten. Dette til tross for at begge er kategorisert som temaer det ble undervist mest i.

4.3 Når ønsker elevene første introduksjon

Her presenteres analysene og resultatene fra variabelen «på hvilket klassetrinn skulle du ønske at du lærte om temaet for første gang?». Underkapitlene tilsvarer emnene i spørreskjemaet: kropp og utvikling, følelser og forhold, personlig seksualitet og egne valg, reproduksjon og sex.

4.3.1 Kropp og utvikling

Tabell 10: Oversikt over når elevene ønsker å lære om temaene for første gang. Lilla rute viser første trinnet med minst 10%. Blå rute viser modalverdien. Uthevede verdier viser variasjonsbredden for verdier $\geq 10\%$

	N	1./2.trinn	3.trinn	4.trinn	5.trinn	6.trinn	7.trinn	8.trinn+
Guttekroppen	(124)	3%	10%	18%	38%	15%	10%	6%
Jentekroppen	(128)	3%	12%	26%	33%	15%	8%	3%
Gutter i puberteten	(124)	2%	8%	19%	35%	19%	11%	6%
Jenter i puberteten	(128)	2%	9%	26%	34%	16%	9%	4%
Usikkerhet	(123)	4%	9%	21%	28%	23%	11%	4%

Modalverdien (blå rute) er 5.trinn for alle temaene. De uthevede tallene viser variasjonsbredden for verdier $\geq 10\%$. Den største variasjonen er på fem trinn for guttekroppen, mens minst spredning er for jenter i puberteten med tre trinn. Tabell 10 viser også at elevene ønsker undervisning helt ned på 3.trinn for temaene jente-/guttekroppen, og 4.trinn for temaene puberteten og usikkerhet.

4.3.1.1 Guttekroppen

Tabell 11: Har bakgrunnsvariablene *kjønn*, *sted* og *undervisning i teamet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *guttekroppen* (*utseende, egenskaper og funksjon*)? Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	R
Gutter	63	5	54.31	1405.500	-2.116	0.034**	0.19
Jenter	57	5	67.34				
Ålesund	47	5	67.73	1563.500	-1.311	0.190	0.12
Tromsø	77	5	59.31				
Undervisning i temaet	93	5	52.06	471.000	-2.727	0.006**	0.26
Ikke undervisning i temaet	17	6	74.29				

Tabell 11 viser at det er gutter, elever i Tromsø og de som har hatt undervisning i temaet som i størst grad ønsker undervisning på lavere trinn. Bakgrunnsvariablene *kjønn* og *tidligere undervisning* har signifikante resultater. R verdien viser at variabelen *kjønn* kan forklare 19% av forskjellene i hovedvariabelen, mens *undervisning i temaet* kan forklare 26%.

4.3.1.2 Jentekroppen

Tabell 12: Har bakgrunnsvariabelen *sted* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *jentekroppen (utseende, egenskaper og funksjon)*? Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testen

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	R
Ålesund	47	5	72.64	1568.000	-1.809	0.070	0.16
Tromsø	82	5	60.62				

Tabell 12 viser at elevene i Tromsø ønsker første introduksjon tidligere enn elevene i Ålesund. P-verdien viser at resultatene ikke er signifikant.

4.3.1.3 Gutter i puberteten

Tabell 13: Har bakgrunnsvariablene *kjønn* og *undervisning i temaet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *endringer med guttekroppen i puberteten*? Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	R
Gutter	64	5	55.41	1466.000	-1.765	0.078	0.16
Jenter	56	5	66.32				
Undervisning i temaet	98	5	52.47	291.000	-2.189	0.029**	0.21
Ikke undervisning i temaet	10	6	74.40				

Tabell 13 viser en forskjell mellom gruppene, hvor guttene og de som har hatt undervisning i temaet i størst grad svarer lavere trinn. For bakgrunnsvariabelen *undervisning i temaet* er resultatene signifikante. R verdien viser at undervisning i temaet kan forklare 21% av forskjellene.

4.3.1.4 Jenter i puberteten

Tabell 14: Har bakgrunnsvariabelen *undervisning i temaet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *endringer med jentekroppen i puberteten*? Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testen

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	P	r
Undervisning i temaet	108	5	56.29	193.500	-1.718	0.086	0.16
Ikke undervisning i temaet	6	5	79.25				

Tabell 14 viser en forskjell mellom de som har hatt undervisning i temaet og de som ikke har hatt det. Førstnevnte gruppe svarer i større grad lavere trinn, resultatene er ikke signifikante.

4.3.2 Følelser og forhold

Tabell 15: Oversikt over når elevene ønsker å lære om temaene for første gang. Lilla rute viser første trinnet med minst 10%. Blå rute viser modalverdien. Uthevede verdier viser variasjonsbredden for verdier $\geq 10\%$

	<i>N</i>	1./2.trinn	3.trinn	4.trinn	5.trinn	6.trinn	7.trinn	8.trinn+
Kjønnsidentitet og biologisk kjønn	(128)	9%	11%	13%	32%	19%	12%	4%
Vennskap og tilhørighet	(124)	12%	18%	18%	31%	14%	6%	1%
Kjærlighet	(128)	6%	8%	20%	33%	20%	11%	2%
Legning	(119)	9%	8%	23%	30%	16%	13%	1%
Vennskap, forelsket eller seksuelle lyster?	(125)	5%	6%	14%	27%	24%	18%	6%
Skam/nysgjerrighet rundt seksualitet	(119)	4%	6%	13%	29%	23%	21%	4%

Modus er 5.trinn for alle temaene, men variasjonsbredden viser stor variasjon mellom svarene. Variasjonen er størst for vennskap og tilhørighet, hvor 2% flere ønsker undervisning på 6.trinn enn 1./2.trinn, og nest størst for temaet kjønn som har en variasjonsbredde fra 3.-7.trinn. De resterende temaene har variasjonsbredden fra 4.-7.trinn. Over 10% mener temaene bør introduseres på 4.trinn, med unntak av *kjønnsidentitet* og *biologisk kjønn* som de ønsker på 3.trinn, og *vennskap og tilhørighet* som er ønsket på 1. og 2.trinn.

4.3.2.1 Legning, kjønnsidentitet og biologisk kjønn

Legning og kjønnsidentitet er to tema få har hatt undervisning om, i tillegg er legning ett av temaene de var minst fornøyd med. Verken krysstabellene eller de ikke-parametriske testene viste interessante resultater. Fordelingen før og etter 5.trinn er relativt lik.

4.3.2.2 Vennskap, forelskelse eller seksuelle lyster?

Tabell 16: Har bakgrunnsvariablene *kjønn*, *sted* og *undervisning i temaet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyste*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
gutter	62	5	53.37	1356.000	-2.234	0.026**	0.20
Jenter	57	6	67.21				
Ålesund	46	5	57.38	1558.500	-1.135	0.256	0.10
Tromsø	77	6	64.76				
Undervisning i temaet	78	5	48.78	723.500	-3.132	0.002**	0.30
Ikke undervisning i temaet	30	6	69.38				

Tabell 16 viser at gutter, elevene i Ålesund og de som har hatt undervisning i temaet i større grad svarer at de ønsker første introduksjon av temaet på lavere trinn. Resultatene er signifikante for bakgrunnsvariablene *kjønn* og *undervisning i temaet*. 20 % av forskjellen i hvor tidlig de ønsker undervisning kan forklares gjennom kjønn, og 30% gjennom undervisning i temaet.

4.3.2.3 Seksualitet: skam, nysgjerrighet og usikkerhet

Tabell 17: Har bakgrunnsvariablene *kjønn* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt)*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testen

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
Gutter	58	5	51.33	1266.000	-2.079	0.038**	0.19
Jenter	56	5	63.89				

Tabell 17 viser en signifikant forskjell mellom jentene og guttene, hvor gutter i større grad svarer lavere trinn. R-verdien viser at bakgrunnsvariablene *kjønn* kan forklare 19% av forskjellene.

4.3.3 Personlig seksualitet og egne valg

Tabell 18: Oversikt over når elevene mener de skulle lært om temaene for første gang. Lilla rute viser første trinnet med minst 10%. Blå rute viser modalverdien. Uthevede verdier viser variasjonsbredden for verdier $\geq 10\%$

	N	1./2.trinn	3.trinn	4.trinn	5.trinn	6.trinn	7.trinn	8.trinn+
Grenser	(126)	18%	14%	26%	21%	12%	6%	3%
Tidlig seksualitet	(122)	4%	9%	17%	30%	20%	16%	4%
Verdier og holdninger – trygge erfaringer	(122)	5%	5%	15%	33%	19%	17%	6%
Sosial påvirkning	(123)	6%	6%	19%	34%	14%	19%	2%
Kulturell påvirkning	(122)	5%	7%	17%	29%	25%	12%	5%
Rettingheter og lover	(126)	8%	10%	21%	26%	17%	14%	4%
Seksuelt misbruk og overgrep	(126)	13%	6%	19%	31%	17%	13%	1%

I denne kategorien er det tre temaer som skiller seg ut: *personlige grenser*, *rettigheter og lover* og *seksuelt misbruk og overgrep*. Alle disse tre temaene har en stor variasjonsbredde. For *personlig grenser* er modusverdien 4.trinn, i tillegg ønsker over 10% undervisning allerede ned på 1./2.trinn. For temaet seksuelt misbruk og overgrep er det uenighet mellom informantene. 13% ønsker at undervisningen skal introduseres allerede på 1.2/trinn, 19% mener at det er tidsnok å introdusere temaet på 4.trinn, men bare 6% mener at dette burde undervises om for første gang på 3.trinn. I tillegg er svarprosenten på 1./2.trinn og 7.trinn like stor. For temaene viktige *verdier og holdninger*, *kulturell- og sosial påvirkning* og *tidlig seksualitet* er spredningen mindre, og alle temaene er ønsket fra 4.trinn.

4.3.3.1 Personlige grenser

Tabell 19: Har bakgrunnsvariablene *sted* og *undervisning i teamet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *utrykke og respektere personlige grenser*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
Ålesund	39	5	68.49	1151.000	-2.183	0.029**	0.20
Tromsø	78	4	54.26				
Undervisning i temaet	92	4	48.48	182.500	-2.823	0.005**	0.28
Ikke undervisning i temaet	9	5	76.72				

For bakgrunnsvariablene *sted* og *undervisning* viser tabell 19 signifikante verdier. Basert på

resultatene er det en tendens til at elever i Tromsø og de som har hatt undervisning i temaet svarer lavere trinn. R-verdien viser at *sted* kan forklare 20%, mens *undervisning i temaet* kan forklare 28% av forskjellene på hvor tidlig de ønsker første introduksjon.

4.3.3.2 Viktige verdier og holdninger

Tabell 20: Har bakgrunnsvariablene *kjønn*, *undervisning i temaet* og *undervisning i år* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *viktige verdier og holdninger som kan skape trygge seksuelle erfaringer*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
Gutt	60	5	51.66	1269.500	-2.644	0.008**	0.25
Jente	54	5	66.94				
Undervisning i temaet	73	5	43.38	466.000	-1.949	0.051**	0.20
Ikke undervisning i temaet	18	6	56.61				
Undervisning i år	37	5	47.92	1070.000	-2.373	0.018**	0.22
Ikke undervisning i år	79	5	63.45				

Tabell 20 viser en tendens til at gutter, de som har hatt undervisning i temaet og de som har hatt seksualitetsundervisning i år i større grad svarer lavere trinn. Resultatene er signifikante. R-verdien viser at *kjønn* kan forklare 25%, *undervisning i temaet* kan forklare 20% og *seksualitetsundervisning i år* kan forklare 22% av forskjellene i hovedvariabelen.

4.3.3.3 Tidlig seksualitet

Tabell 21: Har bakgrunnsvariabelen *undervisning i temaet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av *tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på)*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
Undervisning i temaet	89	5	51.75	601.000	-1.707	0.088	0.17
Ikke undervisning i temaet	18	5	65.11				

Tabell 21 viser en forskjell mellom gruppene, hvor de som har hatt undervisning i temaet i større grad svarer lavere trinn. Resultatene er ikke signifikante.

4.3.3.4 Sosial påvirkning

Tabell 22: Har bakgrunnsvariablene *kjønn* og *undervisning i temaet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av *hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventinger og sosiale medier)*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
gutter	61	5	50.89	1213.500	-2.644	0.008**	0.25
Jenter	55	5	66.94				
Undervisning i temaet	83	5	46.02	333.500	-1.899	0.058	0.10
Ikke undervisning i temaet	12	5	61.71				

Tabell 22 viser en tendens til at gutter og de som har hatt undervisning i temaet i større grad velger lavere trinn. For bakgrunnsvariabelen *kjønn* er dette en signifikant forskjell, hvor *kjønn* kan forklare 25% av forskjellene.

4.3.3.5 Kulturell påvirkning

Tabell 23: Har bakgrunnsvariablene *kjønn* og *undervisning i temaet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
gutter	61	5	54.94	1460.500	-1.534	0.125	0.14
Jenter	57	5	64.38				
Undervisning i temaet	66	5	43.85	683.000	-2.698	0.007**	0.27
Ikke undervisning i temaet	33	6	59.97				

Av tabell 23 blir det tydelig at gutter og de som har hatt undervisning i temaet i større grad svarer lavere trinn. For bakgrunnsvariabelen *undervisning i temaet* er dette en signifikant forskjell som forklarer 27% av forskjellene i hvor tidlig de ønsker første introduksjon.

4.3.3.6 Seksuelt misbruk og overgrep

Tabell 24: Har bakgrunnsvariabelen *undervisning i teamet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *seksuelt misbruk og overgrep*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
Undervisning i temaet	97	5	53.54	440.000	-1.408	0.159	0.13
Ikke undervisning i temaet	12	5	66.83				

Tabell 24 viser at de som har hatt undervisning i temaet i større grad velger lavere trinn, men resultatene er ikke signifikante.

4.3.3.7 Barns rettigheter og lover

Tabell 25: Har bakgrunnsvariablene *kjønn* og *undervisning i teamet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *seksuelt barns rettigheter og lover om sex og seksualitet*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
gutter	59	5	56.79	1568.000	-1.378	0.168	0.13
Jenter	62	5	66.42				
Undervisning i temaet	92	5	50.74	390.000	-1.628	0.093	0.16
Ikke undervisning i temaet	12	5.5	66.00				

Tabell 25 viser at guttene og de som har hatt undervisning i temaet i større grad svarer lavere trinn, men p-verdiene viser ingen signifikante resultater.

4.3.4 Reproduksjon og sex

Tabell 26: Oversikt over når elevene mener de skulle lært om temaene innenfor reproduksjon og sex for første gang. Lilla rute viser første trinnet hvor mer enn 10% mener at temaet burde introduseres, mens blå rute viser modalverdien. Uthevede verdier viser variasjonsbredden for verdier $\geq 10\%$

	N	1./2.trinn	3.trinn	4.trinn	5.trinn	6.trinn	7.trinn	8.trinn+
Hvordan barn blir til	(129)	16%	11%	20%	29%	11%	12%	1%
Graviditet/fødsel...	(126)	6%	9%	17%	35%	12%	17%	4%
Porno	(120)	5%	1%	5%	24%	27%	27%	11%
Debut	(123)	3%	2%	7%	22%	25%	31%	10%
Prevensjon	(112)	3%	3%	11%	30%	21%	28%	4%
STD	(119)	4%	1%	9%	27%	24%	31%	4%
Seksuelle lyster	(121)	3%	2%	7%	29%	20%	37%	2%
Sex og onani	(117)	2%	1%	7%	31%	17%	36%	6%

I de tidligere kategoriene har tendensen vært en modalverdi på 5.trinn, og første gang minst 10% ønsker undervisning 4.trinn. I tabell 26 kan de seks nederste temaene knyttes til seksuell aktivitet, og av disse finnes den samme tendensen bare for *prevensjon*. De resterende temaene har en høyere modalverdi, nærmere spesifisert 7.trinn. Dette med unntak av *porno og sex på TV og i media* som har like høy verdi på 6.trinn. Likevel mener en relativ høy prosentandel, 22-31%, at temaene bør introduseres allerede på 5.trinn. Variasjonsbredden viser tydelig at elevene selv ønsker at disse temaene undervises om på mellomtrinnet. Temaene *porno og debut* når akkurat 10% grensen for 8.trinn+, men for de resterende temaene ligger ungdomsskolen utenfor variasjonsbredden.

Temaene *hvordan barn blir til og graviditet, fødsel og andre måter og få barn på* har begge modus på 5.trinn. Resultatene viser likevel at informantene ønsker å lære om hvordan barn blir til helt ned på 1 og 2.trinn, mens det er tidsnok å lære mer om graviditet, fødsel og alternative måter å få barn på, på 4.trinn.

4.3.4.1 *Porno og sex på TV og i media*

Tabell 27: Har bakgrunnsvariablene *kjønn* og *undervisning i temaet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *porno og sex på TV og i media*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
gutter	62	6	49.52	1117.500	-3.169	0.002**	0.29
Jenter	54	6	68.81				
Undervisning i temaet	72	6	49.31	922.000	-2.103	0.035**	0.20
Ikke undervisning i temaet	34	6	62.38				

Tabell 27 viser at gutter og de som har hatt undervisning i temaet i større grad velger lavere trinn, og at resultatene er signifikante. R-verdiene viser at *kjønn* kan forklare 29% av forskjellene på hvor tidlig de ønsker første introduksjon, mens *undervisning i temaet* kan forklare 20%.

4.3.4.2 *Debut*

Tabell 28: Har bakgrunnsvariablene *kjønn* og *undervisning i temaet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *sex med andre for første gang*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
gutter	64	6	56.24	1519.500	-1.320	0.187	0.12
Jenter	55	6	64.37				
Undervisning i temaet	71	6	47.78	836.500	-2.406	0.016**	0.24
Ikke undervisning i temaet	33	6	62.65				

Tabell 28 viser at gutter og de som har hatt undervisning i temaet i større grad velger lavere trinn, og at resultatene for *undervisning i temaet* er signifikante. Basert på R-verdien kan vi anta at undervisning i temaet kan forklare 24% av forskjellene på hvor tidlig de ønsker første introduksjon.

4.3.4.3 Seksuelle lyster

Tabell 29: Har bakgrunnsvariablene *kjønn*, *sted* og *undervisning i teamet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *seksuelle lyster*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
gutter	60	5.5	51.68	1271.000	-2.506	0.012**	0.23
Jenter	57	6	66.70				
Ålesund	44	6	56.13	1479.500	-1.207	0.227	0.11
Tromsø	77	6	63.79				
Undervisning i temaet	79	6	48.07	637.500	1.705	0.088	0.17
Ikke undervisning i temaet	21	7	59.64				

Av tabell 29 blir det tydelig at gutter, elever i Ålesund og de som har hatt undervisning i temaet i større grad svarer lavere trinn. For bakgrunnsvariabelen *kjønn* er resultatene signifikante. R-verdien viser at 23% av forskjellene i hvor tidlig de ønsker første introduksjon kan forklares av variabelen *kjønn*.

4.3.4.4 Sex og onani

Tabell 30: Har bakgrunnsvariablene *kjønn* og *undervisning i teamet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *sex og onani*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
gutter	61	5	50.82	1209.000	-2.267	0.023**	0.21
Jenter	52	6	64.25				
Undervisning i temaet	75	6	46.13	609.500	-1.940	0.052	0.20
Ikke undervisning i temaet	22	6.5	58.80				

Tabell 30 viser at gutter og de som har hatt undervisning i størst grad svarer lavere trinn. Resultatene er likevel bare signifikante for bakgrunnsvariabelen *kjønn*, og R-verdien viser at det forklarer 21% av forskjellene.

4.3.4.5 Prevensjon

Tabell 31: Har bakgrunnsvariablene *kjønn* og *undervisning i teamet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *prevensjon*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
gutter	58	5	51.43	1272.000	-1.134	0.257	0.11
Jenter	50	6	58.06				
Undervisning i temaet	74	5	42.99	406.000	-2.639	0.008**	0.28
Ikke undervisning i temaet	18	7	60.94				

Ifølge tabell 31 er det guttene og de som har hatt undervisning tidligere som i størst grad svarer lavere trinn. Resultatene er bare signifikante for bakgrunnsvariabelen *undervisning i temaet*, hvor 28% av forskjellene på hvor tidlig informantene ønsker første introduksjon kan forklares av bakgrunnsvariabelen.

4.3.4.6 Kjønnssykdommer

Tabell 32: Har bakgrunnsvariabelen *undervisning i teamet* betydning for hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon av temaet *seksuelt overførbare sykdommer*. Tabellen viser resultatene fra Mann Whitney U testene

Kategori	N	Median	Mean Rank	Mann Whitney U	z	p	r
Undervisning i temaet	73	6	48.52	841.000	-2.129	0.033**	0.21
Ikke undervisning i temaet	31	6	61.87				

For temaet *kjønnssykdommer* er det en signifikant forskjell som viser at de som har hatt *undervisning i temaet* i større grad svarer lavere trinn. R-verdien viser at 21% av forskjellene på hvor tidlig de ønsker første introduksjon kan forklares av denne variabelen.

4.4 Oppsummering og hovedfunn

Analysene viser at bakgrunnsvariabelen *hvor fornøyd er de med undervisningen i temaene*, ikke har betydning for hvor tidlig elevene ønsker undervisning. *Sted* hadde en signifikant påvirkningseffekt 2 av 26 ganger, en gang for hvert sted. Variabelen har derfor ikke påvirkningseffekt, noe som er positivt for reliabiliteten i studien.

Kjønn hadde en signifikant betydning 8 av 26 ganger (31%). Resultatene er ikke omfattende nok til å si at kjønn påvirker hvor tidlig elevene ønsker første introduksjon, men tendensen er likevel interessant. I samtlige tilfeller ønsket guttene i større grad undervisning tidlig.

Den siste bakgrunnsvariabelen, *undervisning i temaet*, hadde signifikant forskjell i 35% av tilfellene, og 50% er nesten-verdier (p-verdi mellom 0.05 og 0.1). Hvilke temaer som tilhørte ulike grupperinger i vist i tabell 33.

Tabell 34: Oversikt over signifikansverdi mellom undervisning i temaet og hvor tidlig de ønsker første introduksjon.

Signifikant forskjell	Nesten signifikant forskjell	Ingen forskjell
<ul style="list-style-type: none"> • Kjønnssykdommer (STD) • Prevensjon • Debut • Porno • Kulturell påvirkning • Forskjellen mellom vennskap, forelskelse og seksuelle lyster • Gutter i puberteten • Guttekroppen 	<ul style="list-style-type: none"> • Sex og onani • Lyster • Graviditet/fødsel/andre måter å bli gravid på • Seksuelt misbruk og overgrep • Rettigheter og lover • Sosial påvirkning • Holdninger og verdier • Tidlig seksualitet • Grenser • Kjærlighet 	<ul style="list-style-type: none"> • Legning • Vennskap og tilhørighet • Kjønnsideidentitet og biologisk kjønn • Usikkerhet rund egen utvikling • Jenter i puberteten • Jentekroppen

Tabell 34 viser at de temaene som tradisjonelt knyttes til seksualitetsundervisning står under «ingen forskjell». Dette kan ha en sammenheng med at undervisning fører til refleksjon rundt eget behov.

I kapittelet er det også gjennomført deskriptive analyser i forhold til når elevene ønsker første introduksjon av temaene. Det første trinnet med minst 10% på variabelen «på hvilket klassetrinn skulle du ønske at du lærte om temaet for første gang» er sentralt for å diskutere undervisningen i et forebyggende perspektiv. Som tabell 35 viser, bør temaene introduseres mellom 1. og 5.trinn, tabellen inndeler også temaene etter underkategorier i diskusjonsdelen.

Tabell 35: Oversikt over hvor tidlig minst 10% ønsker første introduksjon av temaene. Temaene er organisert etter underkategoriene i diskusjonsdelen

2.trinn	3.trinn	4.trinn	5.trinn
Tidlig seksualitet: <ul style="list-style-type: none"> • Vennskap og tilhørighet • Hvordan barn blir til • Personlige grenser • Seksuelt misbruk og overgrep 	Tidlig seksualitet: <ul style="list-style-type: none"> • Jentekroppen og guttekroppen • Kjønnssidentitet og biologisk kjønn • Barns rettigheter og lover 	Tidlig seksualitet <ul style="list-style-type: none"> • Graviditet/fødsel og andre måter å få barn på Puberteten <ul style="list-style-type: none"> • Jenter og gutter i puberteten • Usikkerhet rundt kropp og utvikling • Venner, forelsket eller seksuelle lyster? • Kjærlighet • Skam/nysgjerrighet rundt seksualitet Seksuell aktivitet <ul style="list-style-type: none"> • Prevensjon • Verdier og holdninger som skaper trygge seksuelle erfaringer • Sosial/kulturell påvirkning 	Seksuell aktivitet: <ul style="list-style-type: none"> • Debut • Kjønnssykdommer • Seksuelle lyster • Sex og onani • Porno og sex på TV og i media

4.4.1 Hovedfunn

Puberteten

Funn 1:

Puberteten bør introduseres senest på 4.trinn. Det er et av temaene det er undervist mest om.

Funn 2:

Elevene er generelt sett fornøyd med undervisningen om jenter i puberteten, men ikke om gutter i puberteten.

Funn 3:

Selv om resultatene ikke er signifikante, finnes det tendenser til at guttene svarer lavere trinn for når de ønsker undervisning om gutter i puberteten, men det finnes ingen forskjeller mellom kjønn for temaet jenter i puberteten.

Seksuell aktivitet

Funn 4:

79-86% ønsker å lære om temaene som er knyttet til seksuell aktivitet i løpet av mellomtrinnet.

Funn 5:

Under 11% ønsker undervisning om temaene innenfor seksuell aktivitet på ungdomsskolen. For noen av temaene er prosentandelen nede på 4%.

Funn 6:

Temaene prevensjon og viktige verdier og holdninger som skaper trygge seksuelle erfaringer bør diskuteres på 4.trinn.

Funn 7:

Temaene sex og onani, debut, porno, kjønnsykdommer og seksuelle lyster, bør introduseres på 5.trinn.

Tidlig seksualitet Funn 8:

Temaet kropp bør introduseres på 3.trinn. Det er et av temaene flest har hatt undervisning i.

Funn 9:

Reproduksjon er et av temaene flest har hatt undervisning i, og mange var fornøyd. Hvordan barn blir til bør læres om på 1.og 2.trinn, mens mer detaljert kunnskap om graviditet, fødsel og andre måter og få barn på bør presenteres på 4.trinn.

Funn 10:

Kjønnsidentitet og biologisk kjønn, samt legning er av temaene de undervises minst i.

Legning er temaene informantene er minst fornøyd med. Kjønnsidentitet og biologisk kjønn bør introduseres på 3.trinn, og legning på 4.trinn.

Funn 11:

Seksuelt misbruk og overgrep, samt grenser bør introduseres på 1. og 2.trinn. Barns rettigheter og lover bør introduseres på 3.trinn. Mange har hatt undervisning om temaene, og de fleste var fornøyde.

5 Diskusjon

Studiens forskningsspørsmål:

- 1) *Hva har elevene hatt undervisning om, og hvor fornøyd er de med undervisningen de har fått?*
  - 2) *Når skulle elevene ønske at de lærte om ulike temaer innenfor seksualitetsundervisningen for første gang?*
  - 3) *Hvordan samsvarer elevenes ønsker for første introduksjon med tidligere forskning og teori på feltet?*
-

I kapittel fire ble resultatene fra forskningsspørsmål en og to presentert. I denne delen diskuteres resultatene fra forskningsspørsmål to opp mot forskningsspørsmål tre. Diskusjonen skal belyse problemstillingen *hvilke temaer bør seksualitetsundervisningen på barnetrinnet inneholde, og når bør undervisningen starte.*

På grunn av omfanget av studien, er diskusjonen avgrenset til puberteten, seksuell aktivitet og tidlig seksualitetsundervisning. Puberteten er prioritert fordi den gjelder alle elever på barneskolen. Seksuell aktivitet er valgt på grunn av interessante funn som tilsier at elevene vil lære om dette på mellomtrinnet. Tidlig seksualitetsundervisning er presentert fordi det inneholder generell kunnskap om mange temaer, som videre danner et grunnlag for utvikling av positiv seksualitet, trygghet i seg selv og et mangfoldig samfunn.

5.1 Når skal seksualitetsundervisningen introduseres?

For å diskutere når elevene ønsker første introduksjon, er det tatt utgangspunkt i det første trinnet med svarprosent på 10% eller mer på variabelen *når skulle du ønske at du lærte om temaet for første gang*. Tabell 36 viser resultatene og organiserer temaene i de tre underkapitlene.

Tabell 36: Oversikt over hvor tidlig minst 10% ønsker første introduksjon av temaene. Temaene er organisert etter underkategoriene i diskusjonsdelen

2.trinn	3.trinn	4.trinn	5.trinn
Tidlig seksualitet: <ul style="list-style-type: none"> • Vennskap og tilhørighet • Hvordan barn blir til • Personlige grenser • Seksuelt misbruk og overgrep 	Tidlig seksualitet: <ul style="list-style-type: none"> • Jentekroppen og guttekroppen • Kjønnssidentitet og biologisk kjønn • Barns rettigheter og lover 	Tidlig seksualitet <ul style="list-style-type: none"> • Graviditet/fødsel og andre måter å få barn på Puberteten <ul style="list-style-type: none"> • Jenter og gutter i puberteten • Usikkerhet rundt kropp og utvikling • Venner, forelsket eller seksuelle lyster? • Kjærlighet • Skam/nysgjerrighet rundt seksualitet Seksuell aktivitet <ul style="list-style-type: none"> • Prevensjon • Verdier og holdninger som skaper trygge seksuelle erfaringer • Sosial/kulturell påvirkning 	Seksuell aktivitet: <ul style="list-style-type: none"> • Debut • Kjønnssykdommer • Seksuelle lyster • Sex og onani • Porno og sex på TV og i media

Selv om forebyggende arbeid blir presentert som en viktig faktor (Helse-og omsorgsdepartementet, 2016, s. 16; UNESCO, 2018, s.28), er det ikke alltid foreldre og lærere er overbevist om det samme. En bekymring jeg har blitt møtt med er at elevene ikke er modne nok til å ha seksualitetsundervisning så tidlig. I datainnsamlingen fikk elever som var utilpass velge mellom alternative oppgaver, men alle fulgte undervisningen. Dette kan tyde på at elevene selv føler seg moden nok og ser en nytteverdi i kunnskapen, selv om tematikken er pinlig. Forskning viser også at barn er i stand til å forstå mer enn vi tror, og at tidlig kunnskap fører til et bedre grunnlag for å utvikle egen seksualitet senere (Caron & Ahlgrim, 2012, ss. 34-35). Studiens resultater henger i så fall sammen med dette – elevene vil lære tidlig.

5.1.1 Puberteten

Resultatene mine viser at på 4.trinn ønsker 19% ønsker å lære om gutter i puberteten og 26% ønsker å lære om jenter i puberteten. I opplæringsloven §1-1 (1998) er det presisert at skolen skal legge til rette for at elevene får utviklet kunnskap, ferdigheter og holdninger for å mestre eget liv. Puberteten er en av de største livsendringene barna gjennomgår, og skolen må derfor tilby god opplæring på tematikken.

Resultatene mine viser at undervisningen bør komme før mellomtrinnet. Det kan henge sammen med barns naturlige utvikling. Allerede i den pre-pubertale fasen (10-11 år) vil noen merke utvikling av hormoner, humørsvingninger og endringer med kroppen. I pubertetsfasen

(12-15 år) vil de oppleve at kroppen og psyken endrer seg mye (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 26).

Resultatene viser videre at en større andel av informantene vil lære om jenter i puberteten enn gutter i puberteten på 4.trinn. Nyere forskning viser at gjennomsnittsalderen for å komme i puberteten er 10,4 år for jenter (mellom våren 4.trinn og våren 5.trinn) og 11,7 år for gutter (mellom høsten 6.trinn og høsten 7.trinn) (Helse Bergen, 2020). Resultatene er derfor logiske med tanke på behovet elevene har.

I pubertetsfasen vil mange oppleve usikkerhet rundt endringene som skjer (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 26). Ved å jobbe forebyggende kan skolen bidra med kunnskap og forståelse for hva som skjer. Et av argumentene for forebyggende undervisning henger sammen med at kunnskap og kompetanse fører til mindre utforskning av sex og senere debut (Helse- og omsorgsdepartementet, 2016, s.15; UNESCO, 2018, s.28). På samme måte kan kunnskap medføre en positiv og forståelsesfull tilnærming til endringene i puberteten. Ikke bare av de som opplever tidlig pubertet, men også av medelevene. Ved å sikre at alle elevene har en grunnleggende kunnskap, kan man skape et klassemiljø hvor alle forstår hva som skjer og viser respekt for ulik utvikling. På den måten kan skolen skape trygge rammer som bidrar til økt trivsel og mindre usikkerhet, to viktige faktorer for både livsmestring og folkehelse (Thorkildsen, 2020, s. 33).

5.1.1.1 Dagens praksis

Mine resultater viser at puberteten er et av de temaene flest har hatt undervisning i. Tilsvarende resultater finnes i annen empiri (Hind, 2016,s.48). I 2016 introduserte de fleste seksualitetsundervisningen på 5.trinn, og over halvparten hadde hatt seksualitetsundervisning i løpet av mellomtrinnet. Bare 25% hadde undervist på 4.trinn og 20 % på 3.trinn (Hind, 2016, s.25-26). Basert på dette antar jeg at de fleste elevene på barnetrinnet lærer om puberteten på 5., 6. eller 7.trinn, men for å virke forebyggende må temaet ifølge mine resultater introduseres senest på 4.trinn.

Selv om det dokumenteres høy prosent av undervisning i pubertet, er denne innsnevret til å omhandle i hovedsak fysiske aspekter i denne livsfasen. Over 70% underviser om kroppens anatomi og utvikling, menstruasjon og hygiene. Puberteten handler også om psykiske og emosjonelle endringer som kjærlighet, usikkerhet og seksuelle følelser. Felles for disse er at

de styres av impulser. For å få kontroll på impulsene trenger de øving (Heggen, 2018, s.71-75). Et eksempel på at skolene jobber aktivt med regulering av følelser er innføringen av programmer som LINK – livsmestring i norske klasserom (RVTS Sør, 2017) eller livet og sånn (Ålesund Kommune, 2020).

Halvparten av informantene i studien ønsker å diskutere usikkerhet rundt kropp og utvikling så tidlig som på 4. og 5.trinn. Barn utvikler en skamfølelse rundt seksualitet og kropp fra 7-9 årsalderen, og fra 10 års alderen vil mange føle på en usikkerhet rundt kroppens endringer (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 25). Likevel oppgir bare halvparten av lærerne at de har undervist om usikkerhet på barnetrinnet (Hind, 2016, s.48). Det kan derfor tenkes at få skoler jobber forebyggende for å forberede elevene på utfordringene og endringene i eget sinn og kropp.

Over halvparten av informantene uttrykte ønske om å lære om temaene kjærlighet og legning på 4. og 5.trinn. Det henger sammen med at barn naturlig blir mer interessert i kjærlighet, kyssing og klemming fra de er 10-11 år (Europe & BZgA, 2010, s. 26). I 2016 oppga 80% å ha undervist om kjæresten, men langt færre underviser om kjærlighetssorg og sjalusi (Hind, 2016, s.48-49). Mange av elevene får derfor ikke reflektert godt rundt utfordringene med kjærlighet, selv om mange vil oppleve dette.

Uavhengig av om elevene utforsker kjærligheten eller ikke, vil de fleste i 12-15 årsalderen begynne å oppleve seksuelle fantasier, lyster og reaksjoner (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 26). 42 % av informantene vil snakke om følelser, tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt) på 4. og 5.trinn. Dette henger sammen med at elevene ikke opplever det som normal å ha disse følelsene. I tillegg ønsker elevene å lære om seksuelle lyster fra 5.klasse. Likevel oppgir bare 26% å ha undervist om seksuelle lyster, og 13% om seksuelle fantasier (Hind, 2016, s.49-50).

5.1.1.2 Læreplanen og internasjonale anbefalinger

Jeg har allerede konstatert at informantene vil lære om puberteten på 4.trinn. Til tross for dette, er det i hovedsak etter 7.trinn elevene skal kunne konkrete ting om puberteten, ifølge kompetansemålene (Kunnskapsdepartementet, 2020). I naturfag er målet at elevene skal opparbeide seg kompetanse til å forstå egen kropp og ivareta sin egen fysiske helse

(Kunnskapsdepartementet, 2020). Dette henger direkte sammen med behovet for økt fokus på positiv seksualitet og ferdigheter (UNESCO, 2018, s.18).

Etter 4.trinn sier kompetansemålene at elevene skal kunne snakke om ulikheter og likheter mellom kjønn, kjønnsidentitet og menneskets reproduksjon (Kunnskapsdepartementet, 2020). Her vil det indirekte være naturlig å komme inn på puberteten. Spesielt i forhold til hvordan vi fysisk utvikler oss ulikt, men også hvordan puberteten og kjønn henger sammen med reproduksjon. Utfordringen med kompetansemålet er at disse aspektene ikke må med. Det er derfor opp til lærer å velge om elevene har behov for tidlig kunnskap eller ikke.

I internasjonal forskning anbefales det å forberede barn på- og normalisere puberteten allerede fra femårsalderen, og fra de er 9 år trenger de mer detaljert kunnskap (UNESCO, 2018, s.67). Slik kompetansemålet står nå, oppleves det ikke som tilfredsstillende nok til at undervisningen virker forebyggende i alle klasserom. Først etter 7.trinn skal de kunne «gjøre rede for fysiske og psykiske forandringer i puberteten og samtale om hvordan dette kan påvirke følelser, handlinger og seksualitet» (Kunnskapsdepartementet, 2020). I spørsmålet om hvilke alder- eller trinn elevene introduseres for denne tematikken er tidligere empiri samlet inn før den nye læreplanen. Likevel kan det antas at en del lærere fortsatt venter med å introdusere undervisningen til mellomtrinnet. Dette vil i så fall medføre at kompetansemålene i dag legger opp til at undervisningen kommer senere enn mine resultater anbefaler.

Informantene mine vil lære om usikkerhet, skam, kjærlighet og vanskelige følelser knyttet til kjærlighet, seksuelle lyster og vennskap allerede på 4.trinn. Selv om kompetansemålet etter 7.trinn er et steg i positiv retning i forhold til at psykiske aspekter blir prioritert, kommer undervisningen likevel for sent for disse. Det anbefales internasjonalt å snakke om kåthet, våte drømmer, tiltrekning, skam, nysgjerrighet og humørsvingninger fra 9-12 årsalderen (UNESCO, 2018, s.67). Puberteten medfører stor usikkerhet, og en tidlig refleksjon og kunnskap vil gjøre elevene mer rustet for å håndtere disse endringene med forståelse og aksept.

5.1.1.3 Oppsummering av puberteten

Ifølge studien bør puberteten introduseres senest på 4.trinn, et forventet resultat basert på barns naturlige utvikling og internasjonale anbefalinger. Læreplanen legger på den andre siden opp til at puberteten skal introduseres og læres om på mellomtrinnet. Kompetansemålet

viser en positiv utvikling i forhold til mer fokus på de psykiske og emosjonelle utfordringene elevene møter i puberteten, men det skjer for sent. Etter 4.trinn er det et kompetansemål som kan knyttes til å forberede elevene på puberteten, men dette er et valg læreren selv må ta. Internasjonale anbefalinger tilsier at elevene fra 1.klasse av bør forberedes på endringene som kommer, og at dette er normalt.

5.1.2 Seksuell aktivitet

Av informantene vil 78-86% lære om temaer knyttet til seksuell aktivitet på mellomtrinnet, og bare 1/10 vil lære om disse temaene på ungdomsskolen. Temaene kjønnssykdommer, seksuelle lyster, sex og onani, debut, porno, sex på tv og i media bør introduseres på 5.trinn, mens prevensjon og viktige verdier og holdninger som skaper trygge seksuelle erfaringer bør introduseres på 4.trinn.

I løpet av datainnsamlingen opplevde jeg at en del av elevene viste et vidt ordforråd og en genuin nysgjerrighet for temaet, men ikke så mange som rundt 80%. Resultatene var derfor overaskende, noe som igjen styrker antagelsen om at elevene er mer modne for å lære om dette enn hva voksne tenker. Seksualiteten vil naturlig begynne å gå fra det uskyldige til å nærme seg voksnes forståelse allerede i den prepubertale fasen (10-11 år) (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 26). Basert på barns naturlige seksuelle utvikling er det forventet at elevene ønsker å lære om det allerede på starten av mellomtrinnet, elevene må derfor ikke skjermes fra undervisningen. Når situasjonen er tilpasset elevene kan de oppleve situasjonen som trygg og spennende. Informasjonen, begrepene og formidlingsmåten må tilpasses alder og modenhetsnivå (Heggen, 2018, s.72). I datainnsamlingen fungerte det ved å diskutere tematikken med distanse, hvor personlige meninger og erfaringer skulle utelukkes.

Å ikke skjerme elever henger sammen med forskning som viser at barn og unge er i stand til å skjønne mye mer av ord, fagbegreper og situasjoner knyttet til sex og seksualitet enn det vi voksne tror (Caron & Ahlgrim, 2012, ss. 34-35). I tillegg er det en forutsetning for forebyggende undervisning at alle deltar i undervisningen (Thorkildsen, 2019, s.11). De elevene som opplever tematikken som pinlig vil få kunnskap som kan gjøre det lettere å stille spørsmål og finne riktig informasjon i fremtiden. Kunnskap gjør det også lettere å ta informerte valg som baseres på egne grenser og ønsker, ikke andres forventninger (UNESCO, 2018, s.12). Elevene med større interesse får en arena hvor de får tilfredsstilt nysgjerrigheten, men også tilgang til riktig informasjon. Dette kan minske behovet for å teste grenser og lære

gjennom å utføre, samt gi en positiv effekt i forhold til bruk av prevensjon og senere debut (Helse- og omsorgsdepartementet, 2016, s.15; UNESCO, 2018, s.28).

5.1.2.1 Dagens praksis

Ifølge min undersøkelse har få elever hatt undervisning om seksuell aktivitet, i tillegg er de minst fornøyd med denne undervisningen. Dette samsvarer med annen forskning blant elever på videregående og 10.klasse. 7/10 har lært om sex, men de er ikke fornøyde med undervisningen. De vil ha mer om sex i praksis, følelser, seksuell trivsel og nytelse (Hind, 2017, ss. 28, 36). I 2016 (Hind, s.48-50) oppga under halvparten av lærerne at de underviste om temaene kondom og «hva vil jeg ikke». Andre temaer som knyttes til seksuell aktivitet hadde under 40% undervist om, og for tema direkte knyttet til sex var svarprosenten under 5. At sex undervises lite om strider imot resultatene mine, men også mot annen empiri. Elevene ønsker mer fokus på sex i tidligere alder (Hind, 2017, s.37).

Tallene fra 2016 viser også at undervisningen har et «farlig» fokus. Å kunne beskytte seg selv er viktig for den seksuelle helsen, en endring i praksisen vil derfor ikke fjerne dette.

Undervisningen må utvides til å snakke om de positive sidene av sex og det å bli trygg på seg selv og egne ønsker og behov (WHO,2006).

Sett opp mot mine resultater viser forskning at det er stort behov for endring. Få underviser om seksuell aktivitet på barnetrinnet. 78% av kontaktlærere på ungdomsskolen har undervist om kondombruk, men bare 46 % underviser om emnet på barnetrinnet. Tilsvarende underviser 78% om HIV/AIDS på ungdomsskolen, men bare 29% på barnetrinnet. Forskning viser også at de fleste underviser om dette på 9.trinn eller senere (Hind, 2016, s.25).

5.1.2.2 Læreplanen og internasjonale veiledere

I forhold til seksualitet og seksuell aktivitet medførte læreplanen noen positive endringer, men sammenlignet med resultatene mine er man fortsatt ikke i mål.

Etter 7.trinn kan to kompetansemål indirekte knyttes til seksuell aktivitet:

- Samfunnsfag: *Reflektere over variasjonar i identitetar, seksuell orientering og kjønnsuttrykk, og eigne og andre sine grenser knytte til kjensler, kropp, kjønn og seksualitet og drøfte kva ein kan gjere om grenser blir brotne* (Kunnskapsdepartementet, 2020)
- Naturfag: *Gjøre rede for fysiske og psykiske forandringer i puberteten og samtale om hvordan dette kan påvirke følelser, handlinger og seksualitet* (Kunnskapsdepartementet, 2020).

For å vise kompetanse i disse målene er det ikke nødvendig å diskutere sex. Lærere må derfor velge å inkludere disse aspektene selv. En lærer som gjør dette, vil nærme seg behovet vist i mine resultater. Elevene trenger å diskutere tema som seksuelle lyster, seksuelle behov, onani og seksuell orientering, og for elevene blir disse aspektene sentral når de kommer i puberteten (WHO-Europe & BZgA, 2010, ss. 25-26). Resultatene kan derfor sies å i større grad henge sammen med internasjonale anbefalinger enn kompetansemålene.

Forebyggende undervisning er nødvendigvis ikke synonymt med at alt av kunnskap skal komme i første introduksjon. Det anbefales at man begynner å snakke om sex som noe positivt, og at det kan gjøres alene eller med andre. De trenger informasjon om hvordan de skal beskytte seg, og at de selv kan velge hva- og når de vil gjøre noe. (UNESCO, 2018, s. 70-71). Mot slutten av mellomtrinnet øker interessen for seksuelle handlinger, og noen vil begynne å utforske onani. Da trenger de kunnskap om ulike måter å uttrykke- og føle seksuelle følelser og reaksjoner på, samt informasjon om prevensjon, kjønnssykdommer og andre former for sex som medfører lavere risiko. I tillegg er det viktig å diskutere seksuell tiltrekning som noe variert og individuelt (UNESCO, 2018, s. 26, 70-72).

I naturfag skal elevene etter 10.trinn «drøfte spørsmål knyttet til seksuell og reprodutiv helse» (Kunnskapsdepartementet, 2020). Dette er en positiv utvikling ettersom seksuell helse medfører at det ikke er tilstrekkelig å lære å beskytte seg selv, de må også trives i egen kropp og med egen seksualitet (WHO, 2006a). Kompetansemålet har et vidt tema, men selve verbet legger opp til refleksjoner rundt holdninger og ferdigheter. Kompetansemålet dekker med andre ord en del av det elevene oppgir at de savner (Hind, 2017, s.37). Likevel er det en utfordring at kompetansemålet er så åpent. Elevene er avhengig av at læreren er komfortabel med tematikken og ser nytteverdien i å snakke om sex med elevene. En annen svakhet er at kompetansemålet først kommer etter 10.trinn, et tidspunkt hvor en del av elevene har begynt å utforske selv (Helse- og omsorgsdepartementet, 2016,s.16).

Forskning viser at tidlig undervisning fører til senere debut, mer bruk av prevensjon og mindre utforsking utover egne grenser og ønsker (Helse- og omsorgsdepartementet, 2016, s.15; UNESCO, 2018, s.28). Denne studiens datainnsamling speiler dette inntrykket. Elever ved skoler som hadde lite seksualitetsundervisning brukte mer hverdagslige og seksualiserte

ord knyttet til sex, kropp og kjærlighet enn skolene med mer undervisning i temaene. De sistnevnte viste en videre forståelse for hva seksualitetsundervisning kunne være, samt hadde et mindre behov for å bruke ord knyttet til sex og kropp. Tabell 37 viser at begge gruppene hadde 23 ord (fet skrift) som ikke direkte henger sammen med sex eller kropp. For klassen med mye undervisning utgjør det 40% av alle ordene, og for klassen med lite undervisning utgjorde det 24%.

Tabell 37: Oversikt over ord knyttet til seksualitetsundervisning. Uthevingene viser ord som ikke direkte handler om sex og kropp.

Klasse med lite undervisning	Klasse med mye undervisning
Voldtekt , pikk, pedo, slap, seksdukke, slå opp , orgasme, lesper, flashlight, blowjob, stripping, butterfly, erogene soner, grabbing, vagina, utflod , pupper , vibrator, hår på tissen , trans , boobfuck, spanke, sykdommer MILF, funksjonshemninger og sex, porno, klining, 69, analsex, nudes, runk, seksuelle overgrep, sexleketøy, onani, hooke, riding, forelska , sex, fingring, suge kuk, blomsten og bien, sexstillinger, angrepiller, kyssing, sugemerke, kid , kosing, rumpe, kåt, mus, knulle, banan, samleie, klitoris, stemmeskifte , fødsel , pølse m/brød, intetsex, gravid , mensensmerter , eggløsning , dildo, stønning, livmor , menskopp , abort , boner, sædceller, kondom, taco, lyder, firkant, pule, tampong , adopsjon , kjærlighet , trekant, tiss, baby , svette , cumme, p-stav, penis, fitte, nøtter	Boner, sosiale medier , sex, følelser , depresjon , kuk, mental helse , skeiv sex, livmor , kroppspress , dildo, bytte kjønn , testikler, squirte, frustrasjon , gruppesex, kåthet, sexdukker, p-piller, pupper, sexleker, cum, orgasme, hentai, vibrator, mensen , størrelse , hormoner , MILF, seksualitet , analkule, rier, porno, mangedant, fake taxi, panfil , runking, nudes , ytre kjønnslepper, fitte, hårvekst , grenser , omskjæring , unormalt/normalt , svette , penetrert, legning , tunge, private steder , mørke tanker .

5.1.2.3 Oppsummering av seksuell aktivitet

I en forebyggende undervisning er det viktig å ta utgangspunkt i elevenes interesser og behov, og ifølge denne studien burde elever lærere å beskytte seg selv i seksuell aktivitet fra 4.trinn, og mer detaljert kunnskap fra 5.trinn. Dette henger sammen med internasjonal forskning og teori på barns naturlige utvikling. En introduksjon på 5.trinn vil ikke si at man er ferdig etter en undervisning. Elevene trenger jevnlig veiledning, kunnskap og informasjon.

En viktig forutsetning for å undervise om seksuell aktivitet tidlig, er at kunnskap påvirker hvordan seksualiteten utvikles videre. Gjennom tidlig kunnskap vil elevene få bedre tid på å utnytte kunnskapen i individuell utvikling. I tillegg viser forskning at tidlig undervisning fører

til senere debut, mer bruk av prevensjon og mindre utforsking utover egne grenser (Helse- og omsorgsdepartementet, 2016, s.15; UNESCO, 2018, s.28). Dagens praksis, samt læreplanen viser derimot at undervisningen skjer på ungdomsskolen og mellomtrinnet.

I innspill til NOU 2019:9 rapporterts det om en bekymring rundt at barn og unge i større grad er mer opptatt av om de utforsker for lite seksuelt, enn i hvilken kunnskap og informasjon de har (Røsok & Follestad, 2020). Det oppsummerer behovet til elevene; de lærer for lite, og undervisningen kommer alt for sent for å kunne virke forebyggende.

5.1.3 Tidlig seksualitetsundervisning

Tidlig seksualitetsundervisning er et vanskelig begrep, spesielt om seksualitet knyttes til sex. Seksualitet handler om mer enn lyster og nytelse, det er også kjønn, kjønnsidentitet, kjønnsroller, seksuell orientering og reproduksjon (WHO, 2006,s.5).

På 1.-2.trinn vil informantene lære om vennskap og tilhørighet, hvordan barn blir til, grenser, seksuelt misbruk og overgrep. På 3.trinn vil de lære mer om kroppen, kjønnsidentitet og barnas rettigheter og lover. Og på 4.trinn vil de lære mer om graviditet, fødsel og alternative måter å få barn på, samt seksuell orientering.

Mange av temaene handler om å bli bedre kjent med seg selv og om forstå de rundt seg. Barn vil fra en tidlig alder inkorporere lærdom i deres egen forståelse av seksualitet, det er derfor viktig å ta i betraktning i hva vi inkluderer i seksualitetsundervisningen til barn (Caron & Ahlgrim, 2012, s.34-35). Tidlig undervisning om de nevnte temaene, vil kunne bidra til et positivt bilde på seksualitet, forståelse for mangfoldet og at de lærer om selvbestemmelse. Tre viktige byggesteiner for en trygg og god seksuell utvikling.

Elevene trenger ikke voksnes perspektiver i undervisningen, de trenger grunnleggende kunnskap, ferdigheter og verdier som gjør dem i stand til å utvikle seksualiteten sin og bli trygg på egen identitet. Et godt eksempel er vennskap og tilhørighet. Ifølge min studie bør dette diskuteres på 1.og 2.trinn, noe som henger sammen med føringene i læreplanen (Kunnskapsdepartementet, 2020). Vennskap og tilhørighet handler om tillit, deling, respekt, empati og solidaritet (UNESCO, 2018, s.40). Grunnelementer for at egne og andres opplevelser med seksuell utforsking blir positive. Ikke bare i ungdomsårene, men også hvordan elever på de laveste trinnene forholder seg til hverandres grenser i utforskende lek og berøring.

Innenfor tidlig seksualitet vil jeg videre komme inn på kropp og utforsking, grenser, overgrep og rettigheter, reproduksjon og kjønn, identitet og legning. Dagens praksis viser at seksualundervisningen i stor grad blir gjennomført på mellomtrinnet, men for noen av disse temaene skjer undervisningen trolig tidligere. I avsnittet er dagens praksis i stor grad utelukket på grunn av plassmangel. Når undervisningen bør gis diskuteres i forhold til mine resultater og internasjonale anbefalinger, samt hvordan det stemmer overens med læreplanen.

5.1.3.1 Kropp

Ifølge studien bør kropp undervises om på 3.trinn. Temaet handler om anatomi, navnsetting og hvordan vi tar vare på kroppen vår. Dette er essensielt for å senere kunne lære om reproduksjon, puberteten og sex. I læreplanen skal de i løpet av de to første skoleårene «samtale om følelser, kropp, kjønn og seksualitet» (Kunnskapsdepartementet, 2020). Med tanke på at kjønn og kropp henger sammen, blir det naturlig å snakke om de anatomiske forskjellene mellom kjønnene, og også kjønnsorganene. Dersom læreren ikke ser koblingen til ulikheter mellom kjønnene, er det ikke før etter fjerde trinn at elevene skal «samtale om likheter og ulikheter mellom kjønnene ... » i naturfag (Kunnskapsdepartementet, 2020). Kompetansemålene henger derfor sammen med resultatene i studien, men lærere kan velge å undervise om dette tidligere.

Sett opp mot internasjonal forskning anbefales det at man begynner å snakke om kjønn allerede i 5-8 års alderen. De trenger å lære riktige navn på kroppsdelene, kunnskap om at nysgjerrighet er normalt og at alle kropper er fantastiske - også de med funksjonshemninger. (UNESCO, 2018, s.40, 65). Dette henger sammen med at barn fra de er 7 år begynner å legge merke til ulikhetene mellom kjønn, inkludert kjønnsorganene (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 25). Internasjonale anbefalinger tilsier derfor at undervisningen bør komme tidligere enn studien viser.

5.1.3.2 Grenser, overgrep og rettigheter

18% ønsker å lære om grenser på 1.og 2.trinn, et todelt tema i undervisningssammenheng. For det første drives barn og unge drives av impulser, og når de begynner på skolen er de nysgjerrig i forhold til utforsking av kropp og seksualitet (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 25). Barna trenger å lære hvordan de skal utforske på en trygg og god måte. De må lære å kontrollere impulser og vise respekt for andre allerede i 5-8 årsalderen (UNESCO, 2018, s.56). I læreplanen skal elevene etter 2.trinn kunne samtale om hvordan man kan respektere

og uttrykke egne og andres grenser (Kunnskapsdepartementet, 2020). Her vises det hvordan resultatene fra denne studien, kompetansemålet og læreplanen henger sammen.

Grenser handler også om hvordan voksne og andre barn kan overskride egne grenser. 1 av 4 jenter, og 1 av 14 gutter har blitt usatt for seksuelle overgrep før de fyller 18 år, og de fleste overgrep skjer av personer barna kjenner (Folkehelseinstituttet, 2020). Skolen er derfor en viktig arena for å gi utsatte barn en forståelse. De må lære om god og dårlig berøring, og hva som er lov og ikke, og at det finnes hjelp.

Basert på resultatene fra studien min er seksuelle overgrep noe elevene ønsker å lære om helt nede på 1. og 2. trinn, mens barns rettigheter og lover er ønsket fra 3. trinn. I læreplanen er rekkefølgen motsatt. Etter 2. trinn skal elevene kunne «presentere og gi døme på rettar barn har i Noreg og verda, og kva barn kan gjere ved brot på desse rettane». Og etter 4. trinn skal de kunne fortelle hva seksuelle overgrep er og hvor man kan få hjelp (Kunnskapsdepartementet, 2020). Tanken bak kompetansemålene kan være at elevene først må lære om kropp, grenser og rettigheter før man kan gå i dybden på seksuelle overgrep. Det er en viktig prioritering, elevene må først introduseres for de positive og naturlige aspektene rundt kropp og utforskning. Ved å hoppe rett til overgrep kan mange barn få et negativt bilde på seksualiteten, som videre kan få negative konsekvenser for videre utvikling (Caron & Ahlgrim, 2012, s.34-35).

Det anbefales at barn i 5-8 årsalderen snakker om seksuelle overgrep knyttet til barns rettigheter. Det er også viktig å presisere at det aldri er barnas ansvar eller skyld at noe slik skjer, samt vise dem hvordan de kan be om hjelp. Mellom 9 og 12 årsalderen kan man i større grad komme inn på seksuelle overgrep (UNESCO, s.54). Internasjonal forskning er derfor en kombinasjon av elevenes ønsker og læreplanen. Som elevene selv rapporterer i denne studien burde seksuelle overgrep introduseres som tema allerede på de laveste trinnene, men etter læreplanen er det tidsnok med mer detaljert informasjon på 4. trinn.

Resultatene i denne masteravhandlingen viser at like mange som ønsker å lære om seksuelle overgrep på 1. trinn som på 7. trinn (13%). I tillegg vil 15% lære om verdier og holdninger som skaper trygge erfaringer på 4. trinn. Seksuelle overgrep er tosidig. Mitt inntrykk er at skolen fokuserer på overgrep mot barn som ikke er i stand til å samtykke, men over halvparten av overgrep blir gjennomført av jevnaldrende venner, kjærester og bekjente. Antall

overgrep øker også ved pubertetsalderen (FHI, 2019). Elevene trenger tidlig kunnskap om hvordan de kan utforske på en trygg måte. Fra 12-årsalderen vil den seksuelle interessen øke, og noen vil begynne utforskingen (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 26). Temaet må derfor undervises om på hele barnetrinnet, med ulikt fokus etter elevenes behov. Etter 2020 ble det lagt inn kompetansemål for dette var sentralt. Etter 7.trinn skal elevene kunne reflektere over variasjon i egne og andres grenser knyttet til følelser, kropp, kjønn og seksualitet, og drøfte hva man kan gjøre om grensene blir brutt (Kunnskapsdepartementet, 2020)

5.1.3.3 Reproduksjon

Informantene vil lære hvordan barn kommer til verden på 1.og 2.trinn, en interesse som naturlig kommer fra 5-årsalderen (UNESCO, 2018, s.25). Dette kan henge sammen med behov for forståelse og kontroll, ettersom mange vil kjenner noen som er gravide. Fra 5-8 årsalderen anbefales det at elevene lærer at graviditet skjer fordi en sædcelle befrukter et egg, og at graviditeten varer i ca 40 uker (UNESCO, 2018, s,66).

Studien viser at de først på 4.trinn ønsker å lære om graviditet, fødsel og andre måter å få barn på kan henge sammen med den seksuelle utviklingen. Fra 9 årsalderen begynner vi å få forståelse for at seksuelle handlinger har en mening, og i starten knyttes det ofte til reproduksjon (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 26). Ønsket om en dypere forståelse for reproduksjon kan derfor sies å henge sammen med den naturlige utviklingen. Det anbefales å undervise om menstruasjonssyklus, produksjon av sæd og hva som skal til for å bli gravid fra 9-årsalderen (UNESCO, 2018, s,66). Etter læreplanen skal man samtale om likheter og ulikheter mellom kjønnene, om kjønnsidentitet og om menneskets reproduksjon på 3. og 4.trinn (Kunnskapsdepartementet, 2020). For detaljert kunnskap om reproduksjon er det derfor en sammenheng mellom mine resultater, læreplanen og internasjonale anbefalinger. Men læreplanen legger ikke opp til at elevene i forkant av dette skal lære om hvordan barn blir til.

5.1.3.4 Kjønnssidentitet og legning

Kjønnssidentitet og biologisk kjønn bør ifølge min studie undervises om på 4.trinn, et resultat som henger sammen med læreplanen. Etter 4.trinn skal elevene kunne samtale om kjønn og kjønnssidentitet (Kunnskapsdepartementet, 2020). Kjønnforskjeller er likevel noe vi blir anbefalt å prate om fra 1.klasse av (UNESCO, 2018, s. 51). Ved å diskutere kjønnforskjeller som noe naturlig, kan elevene fra tidlig av utvikle en positiv holdning til mangfold og

ulikheter (Caron & Ahlgrim, 2012, s.34-35). Kompetansemålene legger indirekte opp til at dette kan diskuteres tidligere. Blant annet gjennom følelser, kropp, kjønn og seksualitet som skal diskuteres allerede på 2.trinn (Kunnskapsdepartementet, 2020).

Kjønnsidentitet i dag, utfordrer det tradisjonelle synet på jenter og gutter. For mange kan det være utfordrende, fordi vi naturlig skaper kontroll gjennom å kategorisere i kategorier som utelukker hverandre (Hegge, 2018, s.60.64). Å forstå og akseptere de nye kategoriene krever derfor øving. Mitt inntrykk er likevel at barn er åpne for dette, helt frem til de lærer noe annet. Dette fikk jeg delvis bekreftet når 1.-4.trinn på en skole jeg jobbet fikk delta på det prisbelønte teaterstykket, *Tobias og dagen det smalt*, som blant annet handler om å være født i feil kropp. I etterkant var det ingen elever som reagerte negativt på innholdet. Og målgruppa var bevisst valgt, fordi informantene deres oppga av det var i det tidsrommet de trengte at folk forsto hvorfor de var som de var og følelsene de hadde.

Legning er et tema informantene vil lære om på 4.trinn. I dette tilfellet henger ikke resultatene sammen med de andre aspektene. Barn blir oppmerksom på seksuell legning fra 12-årsalderen, eller da 6.trinn (WHO-Europe & BZgA, 2010, s. 26). Og av kompetansemålene er det tidsnok å over variasjon i seksuell orientering på mellomtrinnet (Kunnskapsdepartementet, 2020). I dag er det vanlig at homofile lever i parforhold og familier. Læreplanen legger derfor opp til at legning omdiskuteres gjennom mangfold i familieformer, allerede på 1.og 2.trinn (Kunnskapsdepartementet, 2020). I dette tilfellet tror jeg kompetansemålene er et bedre utgangspunkt enn mine resultater. Tidlig kunnskap kan føre til mer respekt for mangfold, og samtidig gjøre det lettere å utforske og forstå egen seksuell legning når de kommer mot slutten av mellomtrinnet (Caron & Ahlgrim, 2012, s.34-35).

5.1.3.5 Oppsummering av tidlig seksualitet.

Tidlig seksualitet handler om å bygge et grunnlag for å utvikle en positiv seksuell helse, og mer respekt for mangfold i samfunnet. Temaer som kropp, grenser, utforsking, overgrep, rettigheter, reproduksjon, kjønnsidentitet og legning bør av ulik grad omtales allerede på 1. og 2.trinn. På dette alderstrinnet skal kunnskapen være generell og alderstilpasset. Den må enten være relevant for å forstå samfunnet rundt seg, eller for å kunne håndtere egen livssituasjon. Temaene må derfor gjentas ved jevne mellomrom, og innholdet må utvikles i takt med elevenes naturlige utvikling og behov.

5.2 Svar på forskningsspørsmål

Med utgangspunkt i funn og teori forsøker jeg å svare på forskningsspørsmålene studien startet med. Resultatene fra spørreundersøkelsen er relevant for de to første, mens det siste forskningsspørsmålet gir en oversikt over de teoretiske perspektivene i diskusjonsdelen.

- 1) *Hva har elevene hatt undervisning om, og hvor fornøyd er de med undervisningen de har fått?*

I studien er det fokusert på ytterpunktene for hvor mange som har hatt undervisning (tabell 38) og hvor fornøyd de har vært med denne (tabell 39).

Tabell 38: Oversikt over hvilke temaer det er undervist mest og minst i. Mest undervisning klassifiseres av en svarprosent ≥ 70 på verdien «har hatt undervisning». Minst undervisning har en svarprosent ≥ 20 på verdien «har ikke hatt undervisning», eller en totalt svarprosent ≥ 40 for verdiene «har ikke hatt undervisning» og «vet ikke».

Tema det undervises mest i	Tema det undervises minst i
<ul style="list-style-type: none"> • Guttekroppen • Jentekroppen • Gutter i puberteten • Jenter i puberteten • Kjærlighet • Grenser • Misbruk og overgrep • Hvor barn kommer fra • Graviditet/fødsel/andre måter å få barn på 	<ul style="list-style-type: none"> • Kjønnssidentitet og biologisk kjønn • Legning • Vennskap, forelsket eller seksuelle lyster? • Skam/nysgjerrighet rund seksualitet • Verdier og holdninger som skaper trygge seksuelle erfaringer • Kulturell påvirkning • Porno og sex på TV/media • Debut • Kjønnssykdommer (STD) • Prevensjon • Sex og onani

Tabell 38 viser at flest informanter har hatt undervisning om kropp og pubertet, grenser og overgrep, samt reproduksjon. De har hatt minst undervisning om kjønnssidentitet og legning, samt temaer knyttet til seksuell aktivitet.

Tabell 39: Oversikt over hvilke temaer det er mest og minst fornøyd med. Mest fornøyd klassifiseres ved å ha en svarprosent ≥ 32 på verdien «fornøyd». Minst fornøyd har en svarprosent ≥ 17 på verdien «ikke fornøyd».

Tema de er mest fornøyd med	Tema de er minst fornøyd med
<ul style="list-style-type: none"> • Grenser • Jenter i puberteten • Vennskap og tilhørighet • Rettigheter og lover • Seksuelt misbruk og overgrep • Hvordan barn blir til • Graviditet/fødsel og andre måter å få barn på • Tidlig seksualitet 	<ul style="list-style-type: none"> • Gutter i puberteten • Legning • Verdier og holdninger som skaper trygge seksuelle erfaringer • Kulturell påvirkning • Debut • Prevensjon • Kjønnssykdommer (STD) • Seksuelle lyster • Sex og onani

Tabell 39 viser at informantene er mest fornøyde med temaene jenter i puberteten, vennskap og tilhørighet, reproduksjon, samt grenser og overgrep. På den andre siden er de minst fornøyd med undervisning knyttet til seksuell aktivitet, gutter i puberteten og legning.

2) *Når skulle elevene ønske at de lærte om ulike temaer innenfor seksualitetsundervisningen for første gang?*

Resultatene mine viser at samtlige temaer i spørreundersøkelsen bør introduseres mellom 1. og 5.trinn for å virke forebyggende. I tabell 40 er temaene inndelt etter det første trinnet med svarprosent på 10 eller mer. Dette regnes som resultatene fra variabelen *når skulle du ønske at du lærte om temaet for første gang*.

Tabell 40: Oversikt over hvor tidlig minst 10% ønsker første introduksjon av temaene. Temaene er organisert etter underkategoriene i diskusjonsdelen

2.trinn	3.trinn	4.trinn	5.trinn
Tidlig seksualitet: <ul style="list-style-type: none"> • Vennskap og tilhørighet • Hvordan barn blir til • Personlige grenser • Seksuelt misbruk og overgrep 	Tidlig seksualitet: <ul style="list-style-type: none"> • Jentekroppen og guttekroppen • Kjønnssidentitet og biologisk kjønn • Barns rettigheter og lover 	Tidlig seksualitet <ul style="list-style-type: none"> • Graviditet/fødsel og andre måter å få barn på • Sosial/kulturell påvirkning Puberteten <ul style="list-style-type: none"> • Jenter og gutter i puberteten • Usikkerhet rundt kropp og utvikling • Venner, forelsket eller seksuelle lyster? • Kjærlighet • Skam/nysgjerrighet rundt seksualitet Seksuell aktivitet <ul style="list-style-type: none"> • Prevensjon • Verdier og holdninger som skaper trygge seksuelle erfaringer 	Seksuell aktivitet: <ul style="list-style-type: none"> • Debut • Kjønnssykdommer • Seksuelle lyster • Sex og onani • Porno og sex på TV og i media

Tabell 40 viser puberteten bør introduseres på 4.trinn, og at elevene må forberedes på seksuell aktivitet og hvordan beskytte seg selv fra 4.trinn, samt få mer detaljert kunnskap fra 5.trinn. De resterende temaene knyttes til tidlig seksualitet og danner et grunnlag for å forstå seg selv, utvikle positiv seksualitet og opparbeide respekt for mangfold. Vennskap, hvordan barn blir til grenser og overgrep bør introduseres på 1. og 2.trinn. Kropp, rettigheter og kjønnssidentitet bør omtales på 3.trinn. Mens kunnskap om å få barn, samt påvirkning bør omtales på 4.trinn.

3) *Hvordan samsvarer elevenes ønsker for første introduksjon med tidligere forskning og teori på feltet?*

Forskningsspørsmål tre henger ikke direkte sammen med selve spørreundersøkelsen, den belyses gjennom teori og forskning rundt barns seksuelle utvikling, dagens praksis, læreplanen og internasjonale anbefalinger.

Barns seksuelle utvikling henger tett sammen med de resultatene som presenteres i min studie. Når barna begynner på skolen, er de naturlig interessert i seksuelle leker og reproduksjon. De lærer regler for hva de har lov til å si og gjøre, og de blir mer oppmerksomme på kjønnsroller. Fra 7-9 årsalderen begynner de å utvikle skam rundt egen seksualitet, noe som medfører mindre spørsmål. I prepubertalfasen (10-11 år) vil noen merke de første tegnene på pubertet. I tillegg blir de mer interessert i voksnes seksualitet og kjærlighet. I pubertetsfasen (12-15 år) merker de mange endringer med kroppen og mentaliteten. Det medfører usikkerhet for mange. I tillegg vil mange i denne fasen begynne å utforske onani (WHO-Europe & BZgA, 2010, ss. 25-26). Gjennomsnittlig kommer jenter i puberteten når de er 10,4 år (mellom våren 4.klasse og våren 5.klasse) og gutter når de er 11,7 år (mellom høsten 6.klasse og høsten 7.klasse) (Helse Bergen, 2020)

Dagens praksis viser at det meste av seksualitetsundervisningen blir gitt på mellomtrinnet, og det er mest fokus på tema som kropp, menstruasjon, kjærlighet, hygiene og grenser (Hind, 2016). Sex blir omtalt lite på skolen, og de fleste underviser om dette sent på ungdomsskolen eller videregående. I de fleste tilfeller blir prevensjonsmidler, graviditet og sykdommer diskutert fremfor hvordan sex foregår i praksis (Hind 2016; Hind 2017). Når det kommer til tema som grenser, vold og overgrep blir det i ulike undervisningsprogram lagt opp til at dette kan diskuteres helt nede fra 1. og 2.trinn (Ålesund Kommune, 2020).

I læreplanen er det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring viktig for seksualitetsundervisning. Her blir det tydelig at elevene skal utvikle ferdigheter for å mestre egne liv, at de skal lære at seksualitet er noe positivt og at følelser og holdninger er like viktig som kunnskap. Ifølge kompetansemålene skal de etter 2. trinn ha snakket om tema som vennskap og tilhørighet, rettigheter, familiemangfold, grenser, rettigheter, seksualitet, kropp og kjønn. Etter 4.trinn skal de innom grenser knyttet til kropp, seksuelle overgrep, forskjeller og likheter mellom kjønn og kjønnsidentitet. Etter 7.trinn skal de innom seksuell orientering

og grenser knyttet til kropp, kjønn, følelser og seksualitet. Rundt puberteten skal de ta opp fysiske og psykiske forandringer, men også hvordan det påvirker følelser, handlinger og seksualitet (Kunnskapsdepartementet, 2020).

Internasjonale anbefalinger legger opp til at alle temaene omtalt i studien skal introduseres på de laveste trinnene, men med ulik grad av informasjon. Det kan være generell informasjon om grenser og overgrep, slik at barn som utsettes for dette kan lære at det er mulig å få hjelp. Ved å forberede elevene på de store endringene i puberteten, og hva det medfører i korte trekk. Eller å lære elevene at å utforske og ta på egen kropp kan være både godt og sunt, men at det gjøres alene. Unntaket er temaer knyttet til seksuell aktivitet. De bør introduseres fra 9 års alderen, og også her er det fokus på de positive sidene av seksuelle handlingene (UNESCO, 2018).

5.3 Svar på problemstilling

Den overordna problemstillingen i studien er *hvilke temaer bør seksualitetsundervisning på barnetrinnet inneholde, og når bør undervisningen starte?*

Puberteten og seksuell aktivitet er to av de mest sentrale temaene på barnetrinnet. Puberteten er et tema som angår alle elever, og de trenger god kunnskap for å forstå og håndtere endringene som skjer på best mulig måte. I tillegg handler puberteten om mye mer enn fysiske forandringer, de vil merke mange nye følelser som kan være vanskelig å forstå og forholde seg til. Det kan være følelser som usikkerhet, skam, forelskelse, avvising, kjærlighetssorg, sjalusi og humørsvingninger. I puberteten blir det også normal å føle på kåthet, seksuelle lyster og seksuelle reaksjoner som man ikke kan kontrollere. I tillegg blir barn naturlig interessert i seksuelle handlinger fra 12 årsalderen (Europe & BZgA, 2010, s. 26). Seksuell aktivitet er derfor et tema som angår elevene fra de går på mellomtrinnet. Forskning viser at kunnskap fører til senere debut, mindre utforsking utover egne grenser og mer bruk av prevensjon (Helse- og omsorgsdepartementet, 2016, s.15; UNESCO, 2018, s.28). Skolen må derfor ta elevene på alvor og undervise om dette temaet tidlig nok til at kunnskapen virker forebyggende.

Studien viser også at det er mange andre temaer som er relevant for elevene. Kunnskap om kropp, grenser, og utforsking gir elevene en bedre forståelse av seg selv, i tillegg til at de gir et godt grunnlag for å utvikle og forstå fremtidige endringer og utfordringer. Reproduksjon er

et tema elevene er naturlig interessert i, og et tema de trenger kunnskap om for å forstå hvor alle barn kommer ifra. Kunnskap om kjønnsidentitet og legning er viktig for å forstå og respektere mangfoldet rundt seg, i tillegg vil tidlig kunnskap gjøre det lettere å forstå seg selv i fremtiden. Grenser, overgrep og rettigheter er viktig for å hjelpe de elevene som blir utsatt for overgrep fra de er barn, men også for å hjelpe elevene til å utforske sex på en trygg og respektfull måte i ungdomsalderen.

I studien min er det konkludert med at samtlige temaer, med unntak av seksuell aktivitet, bør introduseres allerede på 1. og 2.trinn. En viktig faktor er at kunnskapen og innholdet må tilpasses alderen, og at samtlige tematikker må gå igjen i løpet av hele grunnskolen. På de laveste trinnene trenger de forståelse for de rundt seg, de trenger nyttig kunnskap som kan føre til en positiv utvikling av egen seksualitet og de trenger kunnskap som gjør at de kan beskytte seg selv. I tillegg viser studien at for en del av temaene må kunnskapsområdet utvikles senest på 4.trinn. Elevene trenger mer kunnskap om seksuell orientering, om de psykiske og fysiske endringene i puberteten, om reproduksjon og om seksuelle overgrep.

For temaene knyttet til seksuell aktivitet viser studien at elevene trenger kunnskap allerede fra 4. og 5.trinn, og det meste burde snakkes om før elevene begynner på ungdomsskolen. Studien viser at undervisning bør begynne med hvordan de gjennom prevensjon og viktige handlinger kan beskytte seg selv, samt at seksuell utforskning er positivt for helsa allerede på 4.trinn. Fra 5.trinn og oppover bør det undervises mer om ulike former for sex, risiko ved sex, kjønnssykdommer, prevensjon, porno, seksuelle lyster, følelser knyttet til sex og sex i praksis.

En setning som oppsummerer funnene og forklarer hovedbudskapet i studien er: kunnskap er ikke farlig, det gir makt og forståelse! Som lærere og foreldre må vi ikke være redd for å snakke om temaer tidlig og gi barna den kunnskapen de egentlig trenger. Alle temaene omtalt i studien er noe elevene har behov for, eller interesser for basert. Dette vises tydelig gjennom den naturlige seksuelle utviklingen, og kommer også til uttrykk gjennom studien. Elevene har tilgang til all kunnskap de måtte ønske gjennom sosiale medier og internett, men den informasjonen er ikke alltid alderstilpasset eller kildesikker. Tidlig undervisning og refleksjon kan derfor minske behovet elevene har til å utforske og lete etter informasjon på usikre måter, i tillegg til å gi dem makt til å forstå seg selv, samt til å ta informerte og selvstendige valg.

6 Avslutning og videre forskning

Studien har elever på 7.trinn som informanter i en kvantitativ spørreundersøkelse. For å sikre en god opplevelse for elevene, ble det gjennomført et forberedende undervisningsopplegg hvor de fikk jobbet med temaet og viktige begreper for å forstå studien. Dataene ble samlet inn på slutten av opplegget. Dette ga en svarprosent på 94%, noe som gir et godt grunnlag for at resultatene er representative for utvalget, og ikke bare en liten del av gruppa. Resultatene ga et innblikk i når elevene selv ønsket undervisning i ulike temaer, et utgangspunkt for å vurdere når undervisningen bør gis. I diskusjonen ble resultatene vurdert opp mot barns naturlige utvikling, dagens praksis, læreplanen, og internasjonale anbefalinger.

Seksualitet er et omfattende og komplekst tema som gjelder alle mennesker, også barn. Dette kommer tydelig frem i internasjonale anbefalinger om hva man skal undervise om (UNESCO, 2018). Her finnes en veiledende matrise på 42 sider som tar for seg både kunnskaper, holdninger og verdier elevene trenger. Et av målene med studien var å finne ut om det var behov for endring i dagens praksis, og eventuelt hva som kan endres på. Studien, samt en gjennomgang av tidligere forskning viser at seksualitetsundervisningen trenger mye forbedring for å komme på nivå med anbefalingene (Hind, 2016; Hind 2017; Tøften, 2019; Røsok & Follestad, 2020). Gjennomgående er behovet for et mer positivt og ferdighetsbasert fokus på seksualitet, følelser og psykiske endringer, samt praktiske aspekter rundt sex og seksuell aktivitet. I tillegg viser en nyere rapport at barn og unge oftere lurer på om de utforsker for lite seksuelt enn at de bekymrer seg for om de har nok kunnskap (Røsok & Follestad, 2020).

Behovet for endring er stort, men er det rettferdig at skolen skal ta alt dette ansvaret, hva med foreldrene? Dette er ikke diskutert nærmere i denne studien, men i videre forskning er det et spørsmål som både er relevant og interessant. Hvordan kan skolen og foreldrene sammen ta et felles ansvar for å sikre at barn og unge får en god nok oppfølging i utviklingen av seksualiteten?

Gjennom den nye læreplanen blir det tydelig at skolen har tatt deler av ansvaret for å forbedre seksualitetsundervisningen. Et eksempel på dette er innføringen av det tverrfaglige temaet folkehelse og livsmestring som medfører mer fokus på ferdigheter og holdninger som er viktig for å mestre utfordringer i livet, samt forbedre helsen og trivselen til de enkelte

studentene. I tillegg viser noen av kompetansemålene en positiv utvikling på flere områder. For puberteten er psykiske og emosjonelle faktorer i puberteten nå inkludert. Seksuell aktivitet er knyttet opp mot de tosidige begrepet seksuell helse, som betyr at man må lære å beskytte seg selv, men også om praktiske aspekter rundt sex og at dette er positivt for helsa. I tillegg er det lagt opp til at grenser, rettigheter og seksuelle overgrep skal snakkes om på de laveste trinnene. Til tross for denne positive utviklingen, kommer en del av kompetansemålene for sent sammenlignet med mine resultater. Etter innføringen av den nye læreplanen finnes det lite forskning på hvordan lærere jobber med seksualitetsundervisningen. Et naturlig, og viktig steg videre vil derfor være å undersøke hvordan statusen på dagens praksis er etter endringene gjennomført i 2020.

Studien viser konkret at tema som puberteten og seksuell aktivitet må undervises om tidligere for å jobbe forebyggende. Nærmere spesifisert vil elevene at puberteten skal introduseres senest i løpet av 4.trinn, og at seksuell aktivitet snakkes om fra 4. og 5.trinn. Resultatene fra studien min kan gi et bilde på hvilke endringer som kan gjennomføres for å forbedre undervisningen til å i større grad ta hensyn til elevenes egne ønsker. Dersom endringene skal fortsette å ta hensyn til elevsynet vil det være relevant å forske videre på de mest sentrale temaene. Hva ønsker de å lære om innenfor puberteten og seksuell aktivitet, og når ønsker de den ulike informasjonen? Dette er et av spørsmålene som i løpet av avhandlingen har vekket stor interesse hos meg som forsker, og som samtidig ville gjort studien mer utfyllende. I forbindelse med seksuell aktivitet er porno og sex i praksis nevnt som noe viktig og noe elevene trenger mer av, men dette kan være utfordrende å prate om uten at det blir vinklet til noe personlig. En interessant problemstilling vil derfor være å undersøke hva elevene selv ønsker informasjon om, samt hvordan lærere stiller seg til å undervise om disse temaene på barnetrinnet, og hvordan de kan løse det på en god måte.

I tidlig undervisning er det viktig å legge til rette for at innholdet og språket er alderstilpasset og valgt med utgangspunkt i elevgruppa. I tillegg må undervisningen skape et rom hvor det er trygt å snakke om tematikken og dele sine tanker. Uavhengig om jeg kommer til å forske mer på seksualitetsundervisning eller ikke, er dette en lærdom jeg kommer til å ta med meg inn i fremtidig praksis. Og gjennom denne tilnærmingen tror jeg det er lettere å også fange opp og utnytte situasjoner som naturlig dukker opp blant elevene.

Referanser

- Barne- og likestillingsdepartementet. (2016). *Trygghet, mangfold og åpenhet*. Oslo: Barne- og likestillingsdepartementet.
- Bufdir, barne- og ungdoms- og familiedirektoratet. (2019). *Ungdom og seksualitet*. Hentet 01.februar 2021 fra https://bufdir.no/Foreldrehverdag/Ungdom/Ungdom_og_seksualitet/
- Caron, S. L., & Ahlgrim, C. J. (2012). Children's Understanding and Knowledge of Conception and Birth: Comparing Children from England, the Netherlands, Sweden, and the United States. *American Journal of Sexuality Education* 7(1), ss. 16-36.
- Europe, W., & BZgA. (2010). *Standards for sexuality education in europe, a framework for policy makers, educational and health authorities and specialists*. Cologne: BZgA, Federal Centre for Health Education.
- FHI, f. (2019). *Folkehelse rapporten, vold og seksuelle overgrep*. Folkehelseinstituttet. Hentet 01.februar 2021 fra <https://www.fhi.no/nettpub/hin/skader/vold/#seksuelle-overgrep-mot-barn-og-unge-forekomst>
- Folkehelseinstituttet. (2020). *Folkehelse rapporten*. Hentet 2.mai 2020 fra Vold og seksuelle overgrep: <https://www.fhi.no/nettpub/hin/skader/vold/#endringshistorikk>
- Hansen, K. S., & Hebnes, S. (2017). *Seksualitetsundervisning*. «Gudene vet hva seksualundervisning egentlig er altså ...». Tromsø: UiT Norges arktiske universitet.
- Hegge, B. (2018). *Med hjerte for seksualiteten, veiledning til sunn seksuell helse hod barn og unge*. Hertevig Forlag .
- Helse Bergen. (2020). *Ny studie viser når gutter og jenter i Norge kommer i puberteten*. Hentet 8.desember 2020 fra <https://helse-bergen.no/nyheiter/ny-studie-viser-nar-gutter-og-jenter-i-norge-kommer-i-puberteten#fakta-om-vekststudien>
- Helse- og omsorgsdepartementet. (2016). *Snakk om det! Strategi for seksuell helse (2017-2022)*. Oslo: Helse- og omsorgsdepartementet.
- Hind, R. (2016). *Seksualitetsundervisning i skolen, en undersøkelse blant kontaktlærere i grunnskolen*. TNS Gallup for Sex og samfunn.
- Hind, R. (2017). *Seksualitetsundervisning i skolen, en kartlegging blandt elever i 10. klassetrinn og 1 VGS*. Kantar TNS for Sex og samfunn .
- Hote, A. (2016). *De syv psykiske helserettighetene*. Hentet 5.februar 2021 fra <https://www.psykologforeningen.no/publikum/informasjonsvideoer/videoer-om-livsutfordringer/de-syv-psykiske-helserettighetene>
- Johannesen, Christoffersen, & Tufte. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskaplig metode*. Oslo: Abstrakt forlag.
- Joshi, A., Kale, S., Chandel, S., & Pal, D. (2015). Likert Scale: Explored and explained. *British Journal of Applied Science & Technology* 7(4), ss. 396-403.

- Kunnskapsdepartementet. (2020). *Læreplan i kristendom, religion, livssyn og etikk (KRLE) (RLE01-03)*. Hentet 2.mai 2021 fra <https://www.udir.no/lk20/rle01-03>
- Kunnskapsdepartementet. (2020). *Læreplan i naturfag (NAT01-04)*. Hentet fra <https://data.udir.no/kl06/v201906/laereplaner-lk20/NAT01-04.pdf>
- Kunnskapsdepartementet. (2020). *Læreplan i samfunnsfag (SAF01-04)*. Hentet 2.mai 2021 fra <https://www.udir.no/lk20/saf01-04>
- Kunnskapsdepartementet. (2020). *Overordnet del – verdier og prinsipper i grunnopplæringen*. Hentet 27. november 2020 fra <https://kildekompasset.no/referansestiler/apa-6th/>
- Leber, Ø. (2019). *Seksualundervisning i småskolen*. Trondheim: NTNU - Norges teknisk-naturvitenskaplige universitet.
- Møllhausen, H. (2005). *"Seksualitet på ungdomsskole" : en kvalitativ studie av unge jenters opplevelse av undervisning som omhandler seksualitet på ungdomsskolen*. Oslo: UiO Universitetet i Oslo.
- NESH, d. n. (2016). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, humaniora, juss og teknologi*. Hentet fra https://www.etikkom.no/globalassets/documents/publikasjoner-som-pdf/60125_fek_retningslinjer_nesh_digital.pdf
- NSD. (u.d.). *Barnehage- og skoleforskning* . Hentet 06.januar 2021 fra <https://www.nsd.no/personverntjenester/oppslagsverk-for-personvern-i-forskning/barnehage-og-skoleforskning/>
- Opplæringslova. (1998, 11 27). *Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa*. Hentet fra https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1998-07-17-61#KAPITTEL_15
- Paulic, P. (2017). *Seksualundervisning: I ukjent farvann?* . Høgskolen i Oslo og Akershus .
- Postholm, M. B., & Jacobsen, D. I. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanningen*. Oslo: Cappelen Damm AS.
- Ringereide, K. (2019). Skolen som forebyggingsarena - i historisk perspektiv. I K. Ringereide, & T. S.L., *Folkehelse og livsmestring i skolen* (ss. 15-19). Oslo: Pedlex.
- RVTS Sør. (2017). *Om link*. Hentet 2.april 2021 fra Link til livet: <https://www.linktillivet.no/om.php>
- Røsok, M., & Follestad, T. H. (2020). *Innspill til NOU 2019: 19*. Hentet 2.mai 2021 fra Sex og samfunn: https://www.regjeringen.no/contentassets/4d7053b4beb34260b0a32b2799a5b989/sex-og-samfunn.pdf?uid=Sex_og_samfunn
- Røthing, Å., & Svendsen, S. H. (2009). *Seksualitet i skolen, perspektiver på undervisning* . Cappelen akademiske forlag .
- Sex og politikk. (2019). *TEMA FOR ÅRETS KAMPANJE ER «POSITIV SEKSUALITET»*. Hentet 1.februar 2021 fra <https://sexogpolitikk.no/seksualundervisning/kampanje-2019/#positiv>
- Solbakken, S. S. (2019). *Statistikk for nybegynnere* . Bergen: Fagbokforlaget.

- SSB. (u.d.). *Statistisk sentralbyrå, statistics norway*. Hentet 16.februar 2021 fra Statistikkbanken: Elevar i grunnskolen: <https://www.ssb.no/statbank/table/05232/tableViewLayout1/>
- Store medisinske leksikon. (2021). *Reproduktiv helse*. Hentet 2. mai 2021 fra https://sml.snl.no/reproduktiv_helse
- Thode, I. M. (2017). *"Det er vanskelig". Undervisning om kjønn og seksualitet i skolen*. Tromsø: UiT Norges Arktiske Universitet.
- Thorkildsen, S. L. (2020). Hva kan skolen gjøre. I K. Ringereise, & S. L. Thorkildsen, *Folkehelse og livsmestring i skolen* (ss. 32-37). Oslo: Pedlex.
- Thorkilsen, S. L. (2019). Et nytt tverrfaglig tema - sett i lys av skolens oppgave. I K. Ringereide, & S. L. Thorkildsen, *Folkehelse og livsmestring i skolen* (ss. 6-13). Oslo: pedlex.
- Tøften, S. F. (2019). *"Hva mener elever om seksualundervisningen i skolen?"*. Trondheim: NTNU Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.
- UiO. (u.d.). *Nettskjema: spørreskjemaer, påmeldinger og bestillinger*. Hentet fra <https://nettskjema.no/user/index.html>
- UiO, Universitetet i Oslo. (2020). *Kommentarutgave til Personvern og vilkår for bruk av Nettskjema*. Hentet 12.desember 2020 fra <https://www.uio.no/tjenester/it/adm-app/nettskjema/mer-om/personvern/tos-kommentarer.html>
- UNESCO, u. n. (2018). *International technical guidance on sexuality education, an evidence-informed approach, revised edition*. Paris: UNESCO.
- Utdanningsdirektoratet. (2020). *Tall om elever, skoler, spesialundervisning og særskilt norsk*. Hentet 20.mars 2021 fra <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-grunnskole/tall-om-elever-og-skoler/>
- WHO. (2006). *Defining sexual health, report of a technical consultation on sexual health, 28-31 january 2002, Geneva*.
- WHO-Europe, & BZgA. (2010). *Standards for sexuality education in europe, a framework for policy makers, educational and health authorities and specialists*. Cologne: BZgA, Federal Centre for Health Education.
- Ålesund Kommune. (2020). Hentet 2.mai 2021 fra Livet & sann: <https://www.livetogsann.no/livet-og-sann/livet-sann/>
- Aasland, M. W. (2015). *Barna og seksualiteten*. Oslo: Cappelen Damm AS.

Vedlegg

Vedlegg 1: Spørreskjema

GENERELLE SPØRSMÅL

1. **Kjønn?**

- Jente   Gutt   Annet

2. **I hvilket fylke går du på skole?**

- Møre og Romsdal   Troms og Finnmark

3. **Har dere hatt seksualundervisning dette skoleåret?**

- Nei   1 gang   2-5 ganger   Mer enn 5 ganger

4. **Hvor fornøyd er du med seksualundervisningen du har fått gjennom skolegangen?**

(Her spør vi om all seksualitetsundervisning fra 1.klasse og frem til i dag)

- Ikke fornøyd   Fornøyd med litt   Fornøyd med det meste
 Fornøyd med alt   Vet ikke

TEMA: KROPP OG UTVIKLING

5. Har du hatt undervisning om temaet, og var du fornøyd med undervisningen?

	Ja, var fornøyd	Ja, var litt fornøyd	Ja, var ikke fornøyd	Har ikke hatt undervisning i emnet	Vet ikke
Guttekroppen (utseende, egenskaper og funksjon)	☐	☐	☐	☐	☐
Jentekroppen (utseende, egenskaper og funksjon)	☐	☐	☐	☐	☐
Endringer med guttekroppen i puberteten	☐	☐	☐	☐	☐
Endringer med jentekroppen i puberteten	☐	☐	☐	☐	☐
Usikkerhet rundt kropp og utvikling	☐	☐	☐	☐	☐

6. På hvilket klassetrinn skulle du ønske at du lærte om temaet for første gang?

(8.trinn+ betyr i dette tilfellet ungdomsskolen eller senere)

	1. og 2. trinn	3.trinn	4.trinn	5.trinn	6.trinn	7.trinn	8.trinn+	Aldri	Vet ikke
Guttekroppen (utseende, egenskaper og funksjon)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Jentekroppen (utseende, egenskaper og funksjon)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Endringer med guttekroppen i puberteten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Endringer med jentekroppen i puberteten	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Usikkerhet rundt kropp og utvikling	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Er det andre temaer du kunne tenkt deg å lære om innenfor emnet kropp og utvikling?

(Unngå å skrive opplysninger som gjør at vi kan finne ut hvem du er)

TEMA: FØLELSER OG FORHOLD

7. Har du hatt undervisning om temaet, og var du fornøyd med undervisningen?

	Ja, var fornøyd	Ja, var litt fornøyd	Ja, var ikke fornøyd	Har ikke hatt undervisning i emnet	Vet ikke
Kjønnsidentitet og biologisk kjønn	☐	☐	☐	☐	☐
Betydningen av vennskap og tilhørighet	☐	☐	☐	☐	☐
Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg	☐	☐	☐	☐	☐
Legning og å stå frem med den	☐	☐	☐	☐	☐
Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster	☐	☐	☐	☐	☐
Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt)	☐	☐	☐	☐	☐

8. På hvilket klassetrinn skulle du ønske at du lærte om temaet for første gang?*(8.trinn+ betyr i dette tilfellet ungdomsskolen eller senere)*

	1. og 2. trinn	3.trinn	4.trinn	5.trinn	6.trinn	7.trinn	8.trinn+	Aldri	Vet ikke
Kjønnsidentitet og biologisk kjønn	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Betydningen av vennskap og tilhørighet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Legning og å stå frem med den	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Er det andre temaer du kunne tenkt deg å lære om innenfor emnet følelser og forhold?

(Unngå å skrive opplysninger som gjør at vi kan finne ut hvem du er)

TEMA: PERSONLIG SEKSUALITET OG EGNE VALG

9. Har du hatt undervisning om temaet, og var du fornøyd med undervisningen?

	Ja, var fornøyd	Ja, var litt fornøyd	Ja, var ikke fornøyd	Har ikke hatt undervisning i emnet	Vet ikke
Utrykke og respekter personlige grenser	☐	☐	☐	☐	☐
Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å utrykke følelser på)	☐	☐	☐	☐	☐
Viktige verdier og holdninger som kan skape trygge seksuelle erfaringer	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier)	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet	☐	☐	☐	☐	☐
Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuelt misbruk og overgrep	☐	☐	☐	☐	☐

10. På hvilket klassetrinn skulle du ønske at du lærte om temaet for første gang?*(8.trinn+ betyr i dette tilfellet ungdomsskolen eller senere)*

	1. og 2.trinn	3.trinn	4.trinn	5.trinn	6.trinn	7.trinn	8.trinn+	Aldri	Vet ikke
Utrykke og respekter personlige grenser	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å utrykke følelser på)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Viktige verdier og holdninger som kan skape trygge seksuelle erfaringer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuelt misbruk og overgrep	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Er det andre temaer du kunne tenkt deg å lære om innenfor emnet personlig seksualitet og egne valg?

(Unngå å skrive opplysninger som gjør at vi kan finne ut hvem du er)

TEMA: REPRODUKSJON OG SEX

11. Har du hatt undervisning om temaet, og var du fornøyd med undervisningen?

	Ja, var fornøyd	Ja, var litt fornøyd	Ja, var ikke fornøyd	Har ikke hatt undervisning i emnet	Vet ikke
Hvor kommer barn fra?	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnskap om graviditet, fødsel og andre måter å få barn på	☐	☐	☐	☐	☐
Porno og sex på TV og i media	☐	☐	☐	☐	☐
Sex med andre for første gang	☐	☐	☐	☐	☐
Prevensjon	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuelt overførbare sykdommer	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuelle lyster	☐	☐	☐	☐	☐
Sex og onani	☐	☐	☐	☐	☐

12. På hvilket klassetrinn skulle du ønske at du lærte om temaet for første gang?*(8.trinn+ betyr i dette tilfellet ungdomsskolen eller senere)*

	1. og 2.trinn	3.trinn	4.trinn	5.trinn	6.trinn	7.trinn	8.trinn+	Aldri	Vet ikke
Hvor kommer barn fra?	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kunnskap om graviditet, fødsel og andre måter å få barn på	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Porno og sex på TV og i media	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sex med andre for første gang	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Prevensjon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuelt overførbare sykdommer	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuelle lyster	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Sex og onani	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Er det andre temaer du kunne tenkt deg å lære om innenfor emnet reproduksjon og sex?

(Unngå å skrive opplysninger som gjør at vi kan finne ut hvem du er)

Vedlegg 2: Vurdering NSD

Vurdering (1)

21.01.2021 - Vurdert anonym

Det er vår vurdering at det ikke skal behandles direkte eller indirekte opplysninger som kan identifisere enkeltpersoner i dette prosjektet, så fremt prosjektet gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet på siden "Personopplysninger" den 21.01.2021, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Prosjektet trenger derfor ikke en vurdering fra NSD.

HVA MÅ DU GJØRE DERSOM DU LIKEVEL SKAL BEHANDLE PERSONOPPLYSNINGER?

Dersom prosjektopplegget endres og det likevel blir aktuelt å behandle personopplysninger må du melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Vent på svar før du setter i gang med behandlingen av personopplysninger.

VI AVSLUTTER OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Siden prosjektet ikke behandler personopplysninger avslutter vi all videre oppfølging.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Lene Chr. M. Brandt

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

Melding

14.01.2021 14:36

NSD har begynt på vurderingen av meldeskjemaet, og vi har noen kommentarer før vi kan ferdigstille den.

Når du har oppdatert meldeskjemaet i tråd med kommentarene, trykk «bekreft innsending» på siden Send inn.

Meldingsdialogen kan benyttes til eventuelle spørsmål, svar og avklaringer.

Hei, etter en gjennomgang av deres meldeskjema har vi et spørsmål. Ettersom dere ut i fra det dere opplyser om i meldeskjema, ikke behandler personopplysninger i spørreundersøkelsen, trenger dere å innhente skriftlige samtykker fra foresatte? Eller kan dere bare informere om prosjektet, og så kan heller evt. foresatte som ikke ønsker at deres elev skal delta, bare gi beskjed til lærer om det. Da vil dere slik vi forstår det unngå å behandle personopplysninger, gitt at dere benytter en anonym løsning i Nettskjema og spørsmålene i undersøkelsen ikke inneholder personopplysninger. (Vi ønsker også her å benytte anledningen til å gjøre dere oppmerksom på at det på de åpne feltene i undersøkelsen er lurt å skrive eksplisitt at dere ikke ønsker at elev skal skrive noe som kan gjøre at han/hun kan gjenkjennes.)

Dersom dette er en løsning for dere, ber vi om en tilbakemelding på det ved at meldeskjema oppdateres på siden "Personopplysninger" ved at dere tar bort markeringen for at dere behandler "Navn (også ved signatur/samtykke)", og sender oss meldeskjema i retur.

Alternativ: dersom dere må innhente skriftlige samtykker, når skal disse slettes? Meldeskjema vil da bare omfatte behandlingen av disse (det er jo da de eneste personopplysningene), og prosjektslutt skal derfor settes til seneste tidspunkt for sletting av personopplysningene (samtykkerklæringene). Dette tidspunktet må dere også opplyse om i informasjonsskrivet (nå er august 2021 satt opp, men da referer dere til svarene i spørreundersøkelsen, så vidt vi kan se). Vi ber også om at dere sletter avkrysningsboksen som går på at foresatte ikke samtykker til deltakelse. Det er uheldig om dere behandler deres personopplysninger (navn) dersom de ikke ønsker å delta.

Vi ber altså om en tilbakemelding på dette ved at meldeskjema oppdateres og/eller dere sender oss en melding i dialogen her. Husk å trykke "Bekreft innsending" dersom meldeskjemaet oppdateres.

Vedlegg 3: Informasjonsmail til rektor

Sara Kristin Ramjit Bergtun
Per Ratviks veg 2A
6015 Ålesund
sbe099@uit.no

04.januar 2020

Hei,

Jeg skriver en profesjonsfaglig master i lærerutdanning 1.-7.trinn ved Uit Norges arktiske universitet og fordypet meg i seksualitetsundervisningen på barnetrinnet, sett fra et elevperspektiv. Dataene samles inn gjennom en kvantitativ studie med elever på 7.trinn som informanter.

Formålet med masteren

Hovedformålet er å få et innblikk i elevenes perspektiver på seksualitetsundervisningen. Jeg ønsker å kartlegge hva elevene husker å ha lært om i egen undervisning, om de har vært fornøyd med undervisningen, og når de mener undervisningen ideelt sett bør komme i skoleløpet. Dataene skal vurderes opp mot eksisterende forskning om hva lærere rapporterer om seksualitetsundervisning, hva den nye læreplanen legger opp til, og hva som står i den europeiske veilederen for seksualitetsundervisning – både når det kommer til innhold i undervisningen, men og når det burde undervises i emnet.

Når og hvem

Innsamlingen av data er planlagt gjennomført i uke 3 og 4, dato og tidspunkt er fleksibelt innenfor dette basert på deres ønsker. For å øke kvaliteten på studien er det ønskelig med informanter fra ulike skoler både i Tromsø og Ålesund. For å begrense omfanget på studien er jeg derfor interessert i å komme i kontakt med en (maks to) klasser/grupper på 7.trinn hos deres skole som har mulighet for å delta i forskningsprosjektet. I utgangspunktet er det ønskelig å komme ut til skolen, men dersom dette blir vanskelig å gjennomføre på grunn av koronasituasjonen kan opplegges vurderes å gjennomføres digitalt.

Gjennomføring av datainnsamlingen

Selve spørreundersøkelsen tar ca. 15 minutter å gjennomføre og den er anonym. Det vil si at det ikke blir samlet inn informasjon som gjør det mulig å identifisere informantene i dataene eller i publikasjonene. Ettersom informantene er under 16 år er prosjektet godkjent av NSD, i tillegg må det sendes ut et godkjent informasjonsskjema som både elevene og foresatte skal lese i forkant av datainnsamlingen. Her blir foreldrene informert om retten til å si ifra om at de ikke ønsker at sitt barn skal delta. Ettersom undersøkelsen er helt anonym er det ikke nødvendig å samle inn samtykkeskjema.

For meg er det viktig at elevene får en god opplevelse med å delta i et forskningsprosjekt, og jeg tar utgangspunkt i at mange av elevene ikke har gjort dette før. I tillegg har jeg tatt høyde for at

seksualitetsundervisningen er et undervisningsemne mange kan oppleve som "flaut". Det er derfor ønskelig å gjennomføre datainnsamlingen som en del av et undervisningsopplegg på 90,60 eller 45 minutter etter avtale. Undervisningen ledes av meg (masterstudent). For elever som ikke får tillatelse til å delta, eller som ikke vil gjennomføre spørreundersøkelsen vil det være et alternativt opplegg.

Spørreundersøkelsen er i utgangspunktet tiltenkt som en digital spørreundersøkelse. Det krever at skolen har PC eller Ipad tilgjengelig til alle elevene som skal svare på undersøkelsen den undervisningsøkten. Dersom dette ikke er mulig å skaffe, kan det avtales på forhånd at spørreskjemaet kan gjennomføres på papir.

Undervisningsopplegg

Aktivitet 1: Innføring i forskning

Presentasjon av hva forskning er og informantenes rolle og betydning i forskning

Hvorfor: presentasjonen skal gi et innblikk i både hva forskerne gjør, og samtidig gi elevene en bedre forståelse for hvorfor de deltar, samt å få dem til å forstå hvor stor betydning det har at de svarer på alle spørsmålene og at de svarer ærlig.

Aktivitet 2: Ice-breaker

Felles tankekart/ordsky hvor alle ord elevene kommer på rundt seksualundervisning skrives ned

Hvorfor: Få en forståelse for ordforrådet elevene bruker slik at ord og begreper i skjemaet kan knyttes til deres hverdagspråk. Fjerne flauheten ved å bruke ordene

Aktivitet 3: Hva har vi lært?

Hjelp hverandre til å huske på hva vi har lært om tidligere – tenke tilbake ved å bruke IGP-metoden.

Hvorfor: ofte husker man ikke hva man har lært om før noen andre nevner det. Å hjelpe hverandre til å huske vil trolig gjøre det lettere å svare på disse spørsmålene i undersøkelsen og spare elevene for tid der og da

Aktivitet 4: Viktige begreper og ord

Gjennomgang av viktige begreper og ord som kommer i undersøkelsen

Hvorfor: Gjøre elevene trygge på hva de svarer på

Aktivitet 5: Gjennomføring av spørreskjema

Med vennlig hilsen

Prosjektleder
Sara Kristin Ramjit Bergtun
5.årsstudent, lærerutdanning 1.-7.trinn
ved UiT Norges arktiske universitet
e-post: sbe099@uit.no
mobil: 41048623

Prosjektansvarlig
Lisbet Rønningsbakk
Førstelektor pedagogikk PhD ved
UiT Norges arktiske universitet
e-post: lisbet.ronningsbakk@uit.no
mobil: 90786135

Vedlegg 4: Informasjon til foresatte og elever

Informasjon om forskningsprosjektet «seksualitetsundervisning i barnetrinnet»

Jeg heter Sara K.R. Bergtun og er student på 5.året ved lærerutdanning 1.-7.trinn ved UiT Norges arktiske universitet. I forbindelse med masterprosjektet mitt ønsker jeg å få et innblikk i et elevperspektiv på seksualitetsundervisningen i skolen. Skolen din har inngått et samarbeid med meg, din klasse vil derfor få mulighet til å bidra som informanter i mitt forskningsprosjekt. I dette skrivet gir jeg deg og dine foresatte informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg. Det er derfor viktig at både du og dine foresatte leser dette skrivet i forkant av datainnsamlingen.

Formål

I forbindelse med masterprosjektet mitt ønsker jeg å kartlegge hva elever har hatt undervisning i innenfor seksualitetsundervisning, og på hvilke trinn de kunne tenke seg å lære om noen utvalgte emner. Videre skal dataene vurderes opp mot eksisterende forskning om hva lærere rapporterer om seksualitetsundervisning, hva den nye læreplanen legger opp til, og hva som står i den europeiske veilederen for seksualitetsundervisning – både når det kommer til innhold i undervisningen, men og når det burde undervises i emnet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

UiT Norges arktiske universitet, Institutt for lærerutdanning og pedagogikk, er ansvarlig for prosjektet. Prosjektleder er Sara Bergtun, student på lærerutdanning 1.-7.trinn ved UiT Norges arktiske universitet. Prosjektansvarlig og veileder er Lisbet Rønningsbakk, førstelektor pedagogikk PhD ved UiT Norges arktiske universitet

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Jeg har fått mulighet til å gjennomføre datainnsamling i din klasse. Jeg (Sara) vil komme ut til din skole for å gjennomføre et undervisningsopplegg om temaene forskning og seksualitetsundervisning for hele klassen. Mot slutten av undervisningsøkten vil jeg samle inn data til min forskning ved at de som ønsker å bidra i studien gjennomfører en digital spørreundersøkelse om seksualitetsundervisning.

Hva innebærer det for deg å delta?

Spørreskjemaet er anonymt og tar ca. 10-15 minutter å gjennomføre. Du vil få spørsmål om tidligere seksualitetsundervisning, om du var fornøyd med undervisningen, og når du skulle ønske du lærte om et utvalg emner for første gang. Svarene blir registrert elektronisk og er ikke mulig å spore tilbake til informanten. Foreldre kan be om innsyn i spørreskjema på forhånd ved å ta kontakt.

Undervisningsopplegget skal gi dere nyttig og relevant informasjon om både forskning og seksualitetsundervisning, dette for å sikre at de som svarer på spørreskjemaet får en god opplevelse med å delta i et forskningsprosjekt. Dere får en introduksjon til hva forskning er og hva deres rolle som informanter er. I tillegg jobber vi med temaet seksualitet gjennom ulike aktiviteter, både for å bli tryggere på tematikken, men og for å forberede dere på spørreskjemaet. Vi vil gå gjennom viktige ord og begreper, samt hjelpe hverandre til å huske hva dere har lært om tidligere. Undervisningen ledes av student/forsker i prosjektet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet og du kan når som helst, frem til svaret er sendt inn, velge å trekke deg. Ettersom spørreundersøkelsen er anonym vil det ikke være mulig å spore opp svarene etter at de er sendt inn, derfor vil det ikke være mulighet for å trekke seg etter dette tidspunktet.

Dersom foresatte ikke ønsker at sitt barn skal svare på spørreundersøkelsen, ber vi dere gi beskjed til kontaktlærer i forkant av undersøkelsen. For elever som selv ikke ønsker å delta eller for elever som ikke har tillatelse fra foresatte vil det bli laget en alternativ oppgave når spørreundersøkelsen blir svart på. Alle elevene følger resten av undervisningsopplegget.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Ingen personopplysninger blir lagret. Ingen kan gjenkjennes i dataene eller publikasjonene.

På oppdrag fra UiT Norges Arktiske Universitet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, ta kontakt med:

- Prosjektleder: Sara Bergtun. E-post: sbe099@uit.no Mobil: 41048623
- Prosjektansvarlig: Lisbet Rønningsbakk. E-post: lisbet.ronningsbakk@uit.no Mobil: 90786135
- Vårt personvernombud: Joakim Bakkevold 776 46 322 og 976 915 78
personvernombud@uit.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personvertjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektleder Sara Kristin Ramjit Bergtun,
5.års student på lærerutdanningen 1.-7. trinn ved UiT Norges arktiske universitet.

Prosjektansvarlig og veileder Lisbet Rønningsbakk,
førstelektor pedagogikk PhD ved UiT Norges arktiske universitet

Vedlegg 5: Resultater på variabelen «har du hatt undervisning i temaet?»

1. Resultatene på hvor mange som har hatt undervisning i temaene innenfor emnet kropp og utvikling. Lilla farge er tema de undervises mest i. Blå farge er temaene de undervises minst i.

	Har hatt undervisning	Har ikke hatt undervisning	Vet ikke
Guttekroppen	70 %	14 %	16 %
Jentekroppen	82 %	4 %	14 %
Gutter i puberteten	74,5 %	9,5 %	16 %
Jenter i puberteten	80 %	4,5 %	15,5%
Usikkerhet	61%	14%	25%

2. Resultater på hvor mange som har hatt undervisning i temaene innenfor emnet følelser og forhold.. Lilla farge er tema de undervises mest i. Blå farge er temaene de undervises minst i.

	Har hatt undervisning	Har ikke hatt undervisning	Vet ikke
Kjønnsidentitet og biologisk kjønn	60 %	17 %	23 %
Vennskap og tilhørighet	69 %	12 %	19 %
Kjærlighet	70 %	11 %	19 %
Legning	60 %	17 %	23 %
Vennskap, forelsket eller seksuelle lyster?	58 %	24 %	18 %
Skam/nysgjerrighet rundt seksualitet	59%	14%	27%

3. Resultater på hvor mange som har hatt undervisning i temaene innenfor emnet personlig seksualitet og egne valg. Lilla farge er tema de undervises mest i. Blå farge er temaene de undervises minst i.

	Har hatt undervisning	Har ikke hatt undervisning	Vet ikke
Grenser	74 %	8 %	18 %
Tidlig seksualitet	67 %	14 %	19 %
Verdier og holdninger – trygge erfaringer	56 %	14 %	30 %
Sosial påvirkning	64 %	10 %	26 %
Kulturell påvirkning	51 %	24 %	25 %
Rettigheter og lover	69 %	9 %	22 %
Misbruk og overgrep	72 %	10 %	15%

4. Resultater på hvor mange som har hatt undervisning i temaene innenfor emnet reproduksjon og sex. Lilla farge er tema de undervises mest i. Blå farge er temaene de undervises minst i.

	Har hatt undervisning	Har ikke hatt undervisning	Vet ikke
Hvordan barn blir til	84 %	4 %	12 %
Graviditet/fødsel...	79 %	6 %	15 %
Porno	55,5 %	27 %	17,5 %
Debut	53 %	27 %	20 %
Prevensjon	56 %	15 %	29 %
STD	56 %	26 %	18 %
Seksuelle lyster	61 %	17 %	22 %
Sex og onani	58 %	20 %	22 %

Vedlegg 6: Resultater på variabelen «var du fornøyd med undervisningen?»

1. Resultatene på hvor fornøyde informantene var med undervisningen de fikk i temaene innenfor emnet kropp og utvikling. Lilla farge er tema de er mest fornøyde med. Blå farge er temaene de er minst fornøyde med.

	Var fornøyd	Var litt fornøyd	Var ikke fornøyd
Guttekroppen	21 %	69 %	10 %
Jentekroppen	28 %	62 %	10 %
Gutter i puberteten	25,5 %	57 %	17,5 %
Jenter i puberteten	31 %	56 %	13 %
Usikkerhet	17 %	67%	16%

2. Resultatene på hvor fornøyde informantene var med undervisningen de fikk i temaene innenfor emnet følelser og forhold. Lilla farge er tema de er mest fornøyde med. Blå farge er temaene de er minst fornøyde med.

	Var fornøyd	Var litt fornøyd	Var ikke fornøyd
Kjønnsidentitet og biologisk kjønn	24 %	60%	16 %
Vennskap og tilhørighet	32 %	60 %	8 %
Kjærlighet	26%	62,5%	11,5%
Legning	30 %	43 %	27 %
Vennskap, forelsket eller seksuelle lyster?	30 %	56 %	14 %
Skam/nysgjerrighet rundt seksualitet	27 %	58 %	15%

3. Resultatene på hvor fornøyde informantene var med undervisningen de fikk i temaene innenfor emnet personlig seksualitet og egne valg. Lilla farge er tema de er mest fornøyde med. Blå farge er temaene de er minst fornøyde med.

	Var fornøyd	Var litt fornøyd	Var ikke fornøyd
Grenser	43 %	50 %	7 %
Tidlig seksualitet	34 %	59 %	17 %
Verdier og holdninger – trygge erfaringer	26 %	56 %	18 %
Sosial påvirkning	28 %	61 %	11 %
Kulturell påvirkning	30 %	50 %	20 %
Rettigheter og lover	38 %	48 %	14 %
Misbruk og overgrep	31 %	54 %	15 %

4. Resultatene på hvor fornøyde informantene var med undervisningen de fikk i temaene innenfor emnet følelser og forhold. Lilla farge er tema de er mest fornøyde med. Blå farge er temaene de er minst fornøyde med.

	Var ikke fornøyd	Var litt fornøyd	Var fornøyd
Hvordan barn blir til	8 %	39 %	53%
Graviditet/fødsel...	12 %	50 %	38 %
Porno	13 %	59 %	28 %
Debut	19 %	51 %	30 %
Prevensjon	17 %	53 %	30 %
STD	20 %	53 %	27 %
Seksuelle lyster	18 %	54 %	28 %
Sex og onani	19 %	55 %	26 %

Vedlegg 7: Krysstabeller

Under presenteres krysstabellene for alle temaene i spørreundersøkelsen. Hvert tema er krysset opp mot fire bakgrunnsvariabler og står i samme rekkefølge på alle sidene.

Guttekroppen (utseende, egenskaper og funksjon)

Kjønn	Sted
Harr undervisning i temaet	Fornøyd med undervisning i temaer

Guttekroppen, (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Guttekroppen, (trinn)	1. og 2.trinn	Count	1	3	4
		Expected Count	1,9	2,1	4,0
		% within Kjønn	1,8%	4,8%	3,3%
3.trinn	Count	2	10	12	
	Expected Count	5,7	6,3	12,0	
	% within Kjønn	3,5%	15,9%	10,0%	
4.trinn	Count	9	13	22	
	Expected Count	10,5	11,5	22,0	
	% within Kjønn	15,8%	20,6%	18,3%	
5.trinn	Count	24	20	44	
	Expected Count	20,9	23,1	44,0	
	% within Kjønn	42,1%	31,7%	36,7%	
6.trinn	Count	11	8	19	
	Expected Count	9,0	10,0	19,0	
	% within Kjønn	19,3%	12,7%	15,8%	
7.trinn	Count	7	5	12	
	Expected Count	5,7	6,3	12,0	
	% within Kjønn	12,3%	7,9%	10,0%	
8.trinn +	Count	3	4	7	
	Expected Count	3,3	3,7	7,0	
	% within Kjønn	5,3%	6,3%	5,8%	
Total	Count	57	63	120	
	Expected Count	57,0	63,0	120,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Guttekroppen, (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?			Total
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Guttekroppen, (trinn)	1. og 2.trinn	Count	1	3	4
		Expected Count	1,5	2,5	4,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	2,1%	3,6%	3,2%
3.trinn	Count	3	10	13	
	Expected Count	4,9	8,1	13,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	6,4%	13,0%	10,5%	
4.trinn	Count	7	15	22	
	Expected Count	8,3	13,7	22,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	14,0%	19,5%	17,7%	
5.trinn	Count	20	27	47	
	Expected Count	17,8	29,2	47,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	42,6%	35,1%	37,9%	
6.trinn	Count	8	11	19	
	Expected Count	7,2	11,8	19,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	17,0%	14,3%	15,3%	
7.trinn	Count	5	7	12	
	Expected Count	4,5	7,5	12,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	10,6%	9,1%	9,7%	
8.trinn +	Count	3	4	7	
	Expected Count	2,7	4,3	7,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	6,4%	5,2%	5,6%	
Total	Count	47	77	124	
	Expected Count	47,0	77,0	124,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Guttekroppen, (trinn) * Guttekropp (undervisning) Crosstabulation

		Guttekropp (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Guttekroppen, (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	4	4
		Expected Count	,0	3,4	4,0
		% within Guttekropp (undervisning)	0,0%	4,3%	3,6%
3.trinn	Count	0	11	11	
	Expected Count	1,7	9,3	11,0	
	% within Guttekropp (undervisning)	0,0%	11,8%	10,0%	
4.trinn	Count	1	19	20	
	Expected Count	3,1	16,9	20,0	
	% within Guttekropp (undervisning)	5,9%	20,4%	18,2%	
5.trinn	Count	7	33	40	
	Expected Count	6,2	33,8	40,0	
	% within Guttekropp (undervisning)	41,2%	35,5%	36,4%	
6.trinn	Count	5	14	19	
	Expected Count	2,9	16,1	19,0	
	% within Guttekropp (undervisning)	29,4%	15,1%	17,3%	
7.trinn	Count	1	10	11	
	Expected Count	1,7	9,3	11,0	
	% within Guttekropp (undervisning)	5,9%	10,8%	10,0%	
8.trinn +	Count	3	2	5	
	Expected Count	,8	4,2	5,0	
	% within Guttekropp (undervisning)	17,6%	2,2%	4,5%	
Total	Count	17	93	110	
	Expected Count	17,0	93,0	110,0	
	% within Guttekropp (undervisning)	100,0%	100,0%	100,0%	

Guttekroppen, (trinn) * Guttekroppen (fornøyd) Crosstabulation

		Guttekroppen (fornøyd)			Total	
		Ja, var ikke fornøyd	Ja, var litt fornøyd	Ja, var fornøyd		
Guttekroppen, (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	3	4	
		Expected Count	,4	2,8	,8	4,0
		% within Guttekroppen (fornøyd)	0,0%	4,6%	5,3%	4,3%
3.trinn	Count	1	9	1	11	
	Expected Count	1,1	7,7	2,2	11,0	
	% within Guttekroppen (fornøyd)	11,1%	13,8%	5,3%	11,8%	
4.trinn	Count	3	14	2	19	
	Expected Count	1,8	13,3	3,9	19,0	
	% within Guttekroppen (fornøyd)	33,3%	21,5%	10,5%	20,4%	
5.trinn	Count	2	21	10	33	
	Expected Count	3,2	23,1	6,7	33,0	
	% within Guttekroppen (fornøyd)	22,2%	32,3%	52,6%	35,5%	
6.trinn	Count	1	11	2	14	
	Expected Count	1,4	9,8	2,9	14,0	
	% within Guttekroppen (fornøyd)	11,1%	16,9%	10,5%	15,1%	
7.trinn	Count	2	6	2	10	
	Expected Count	1,0	7,0	2,0	10,0	
	% within Guttekroppen (fornøyd)	22,2%	9,2%	10,5%	10,8%	
8.trinn +	Count	0	1	1	2	
	Expected Count	,2	1,4	,4	2,0	
	% within Guttekroppen (fornøyd)	0,0%	1,5%	5,3%	2,2%	
Total	Count	9	65	19	93	
	Expected Count	9,0	65,0	19,0	93,0	
	% within Guttekroppen (fornøyd)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Jentekroppen (utseende, egenskaper og funksjon)

Jentekroppen (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Jentekroppen (trinn)	1. og 2.trinn	Count	2	3	5
		Expected Count	2,5	2,5	5,0
		% within Kjønn	3,2%	4,8%	4,0%
3.trinn	Count	6	8	14	
	Expected Count	6,9	7,1	14,0	
	% within Kjønn	9,7%	12,7%	11,2%	
4.trinn	Count	16	17	33	
	Expected Count	16,4	16,8	33,0	
	% within Kjønn	25,8%	27,0%	28,4%	
5.trinn	Count	21	18	39	
	Expected Count	19,3	19,7	39,0	
	% within Kjønn	33,9%	28,8%	31,2%	
6.trinn	Count	11	9	20	
	Expected Count	9,9	10,1	20,0	
	% within Kjønn	17,7%	14,3%	16,0%	
7.trinn	Count	6	4	10	
	Expected Count	5,0	5,0	10,0	
	% within Kjønn	9,7%	6,3%	8,0%	
8.trinn +	Count	0	4	4	
	Expected Count	2,0	2,0	4,0	
	% within Kjønn	0,0%	6,3%	3,2%	
Total	Count	62	63	125	
	Expected Count	62,0	63,0	125,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Jentekroppen (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?		Total	
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Jentekroppen (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	5	5
		Expected Count	1,8	3,2	5,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	0,0%	6,1%	3,9%
3.trinn	Count	4	11	15	
	Expected Count	5,5	9,5	15,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	8,5%	13,4%	11,8%	
4.trinn	Count	11	22	33	
	Expected Count	12,0	21,0	33,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	23,4%	28,8%	25,6%	
5.trinn	Count	16	26	42	
	Expected Count	15,3	26,7	42,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	34,0%	31,7%	32,6%	
6.trinn	Count	11	9	20	
	Expected Count	7,3	12,7	20,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	23,4%	11,0%	15,5%	
7.trinn	Count	5	5	10	
	Expected Count	3,6	6,4	10,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	10,6%	6,1%	7,8%	
8.trinn +	Count	0	4	4	
	Expected Count	1,5	2,5	4,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	0,0%	4,9%	3,1%	
Total	Count	47	82	129	
	Expected Count	47,0	82,0	129,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Jentekroppen (trinn) * Jentekroppen (undervisning) Crosstabulation

		Jentekroppen (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Jentekroppen (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	3	3
		Expected Count	,1	2,9	3,0
		% within Jentekroppen (undervisning)	0,0%	2,7%	2,6%
3.trinn	Count	1	12	13	
	Expected Count	,6	12,4	13,0	
	% within Jentekroppen (undervisning)	20,0%	10,8%	11,2%	
4.trinn	Count	0	29	29	
	Expected Count	1,3	27,8	29,0	
	% within Jentekroppen (undervisning)	0,0%	28,1%	25,0%	
5.trinn	Count	2	38	40	
	Expected Count	1,7	38,3	40,0	
	% within Jentekroppen (undervisning)	40,0%	34,2%	34,5%	
6.trinn	Count	1	17	18	
	Expected Count	,8	17,2	18,0	
	% within Jentekroppen (undervisning)	20,0%	15,3%	15,5%	
7.trinn	Count	0	10	10	
	Expected Count	,4	9,6	10,0	
	% within Jentekroppen (undervisning)	0,0%	9,0%	8,6%	
8.trinn +	Count	1	2	3	
	Expected Count	,1	2,9	3,0	
	% within Jentekroppen (undervisning)	20,0%	1,8%	2,6%	
Total	Count	5	111	116	
	Expected Count	5,0	111,0	116,0	
	% within Jentekroppen (undervisning)	100,0%	100,0%	100,0%	

Jentekroppen (trinn) * Jentekroppen (fornøyd) Crosstabulation

		Jentekroppen (fornøyd)			Total	
		Ja, var ikke fornøyd	Ja, var litt fornøyd	Ja, var fornøyd		
Jentekroppen (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	3	0	3
		Expected Count	,3	1,9	,8	3,0
		% within Jentekroppen (fornøyd)	0,0%	4,3%	0,0%	2,7%
3.trinn	Count	1	10	1	12	
	Expected Count	1,2	7,6	3,2	12,0	
	% within Jentekroppen (fornøyd)	9,1%	14,3%	3,3%	10,8%	
4.trinn	Count	5	17	7	29	
	Expected Count	2,9	18,3	7,8	29,0	
	% within Jentekroppen (fornøyd)	45,8%	24,3%	23,3%	26,1%	
5.trinn	Count	3	21	14	38	
	Expected Count	3,8	24,0	10,3	38,0	
	% within Jentekroppen (fornøyd)	27,3%	30,0%	46,7%	34,2%	
6.trinn	Count	0	13	4	17	
	Expected Count	1,7	10,7	4,6	17,0	
	% within Jentekroppen (fornøyd)	0,0%	18,6%	13,3%	15,3%	
7.trinn	Count	2	5	3	10	
	Expected Count	1,0	6,3	2,7	10,0	
	% within Jentekroppen (fornøyd)	18,2%	7,1%	10,0%	9,0%	
8.trinn +	Count	0	1	1	2	
	Expected Count	,2	1,3	,5	2,0	
	% within Jentekroppen (fornøyd)	0,0%	1,4%	3,3%	1,8%	
Total	Count	11	70	30	111	
	Expected Count	11,0	70,0	30,0	111,0	
	% within Jentekroppen (fornøyd)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Endringer med guttekroppen i puberteten

Gutter i puberteten (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Gutter i puberteten (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	2	2
		Expected Count	,9	1,1	2,0
		% within Kjønn	0,0%	3,1%	1,7%
	3.trinn	Count	2	8	10
		Expected Count	4,7	5,3	10,0
		% within Kjønn	3,6%	12,5%	8,3%
	4.trinn	Count	9	14	23
		Expected Count	10,7	12,3	23,0
		% within Kjønn	16,1%	21,9%	19,2%
	5.trinn	Count	22	19	41
		Expected Count	19,1	21,9	41,0
		% within Kjønn	39,3%	29,7%	34,2%
6.trinn	Count	13	10	23	
	Expected Count	10,7	12,3	23,0	
	% within Kjønn	23,2%	15,6%	19,2%	
7.trinn	Count	6	8	14	
	Expected Count	6,5	7,5	14,0	
	% within Kjønn	10,7%	12,5%	11,7%	
8.trinn +	Count	4	3	7	
	Expected Count	3,3	3,7	7,0	
	% within Kjønn	7,1%	4,7%	5,8%	
Total	Count	56	64	120	
	Expected Count	56,0	64,0	120,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Gutter i puberteten (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?		Total	
		Romsdal	Troms og Finnmark		
Gutter i puberteten (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	2	2
		Expected Count	,7	1,3	2,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	0,0%	2,6%	1,6%
	3.trinn	Count	5	5	10
		Expected Count	3,7	6,3	10,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	10,6%	6,4%	8,1%
	4.trinn	Count	6	18	24
		Expected Count	8,9	15,1	24,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	13,0%	23,1%	16,4%
	5.trinn	Count	16	28	44
		Expected Count	16,3	27,7	44,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	34,8%	35,0%	35,5%
6.trinn	Count	11	12	23	
	Expected Count	8,5	14,5	23,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	23,9%	15,4%	18,5%	
7.trinn	Count	6	8	14	
	Expected Count	5,2	8,8	14,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	13,0%	10,3%	11,3%	
8.trinn +	Count	2	5	7	
	Expected Count	2,6	4,4	7,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	4,3%	6,4%	5,6%	
Total	Count	46	78	124	
	Expected Count	46,0	78,0	124,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Gutter i puberteten (trinn) * Gutter i puberteten (undervisning) Crosstabulation

		Gutter i puberteten (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Gutter i puberteten (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	1	1
		Expected Count	,1	,9	1,0
		% within Gutter i puberteten (undervisning)	0,0%	1,0%	0,6%
	3.trinn	Count	0	8	8
		Expected Count	,7	7,3	8,0
		% within Gutter i puberteten (undervisning)	0,0%	8,2%	7,4%
	4.trinn	Count	0	22	22
		Expected Count	2,0	20,0	22,0
		% within Gutter i puberteten (undervisning)	0,0%	22,4%	20,4%
	5.trinn	Count	4	37	41
		Expected Count	3,8	37,2	41,0
		% within Gutter i puberteten (undervisning)	40,0%	37,8%	38,0%
6.trinn	Count	4	16	20	
	Expected Count	1,9	18,1	20,0	
	% within Gutter i puberteten (undervisning)	40,0%	16,3%	18,5%	
7.trinn	Count	1	12	13	
	Expected Count	1,2	11,8	13,0	
	% within Gutter i puberteten (undervisning)	10,0%	12,2%	12,0%	
8.trinn +	Count	1	2	3	
	Expected Count	,3	2,7	3,0	
	% within Gutter i puberteten (undervisning)	10,0%	2,0%	2,8%	
Total	Count	10	98	108	
	Expected Count	10,0	98,0	108,0	
	% within Gutter i puberteten (undervisning)	100,0%	100,0%	100,0%	

Gutter i puberteten (trinn) * Gutter i puberteten (undervisning) Crosstabulation

		Gutter i puberteten (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Gutter i puberteten (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	1	1
		Expected Count	,1	,9	1,0
		% within Gutter i puberteten (undervisning)	0,0%	1,0%	0,6%
	3.trinn	Count	0	8	8
		Expected Count	,7	7,3	8,0
		% within Gutter i puberteten (undervisning)	0,0%	8,2%	7,4%
	4.trinn	Count	0	22	22
		Expected Count	2,0	20,0	22,0
		% within Gutter i puberteten (undervisning)	0,0%	22,4%	20,4%
	5.trinn	Count	4	37	41
		Expected Count	3,8	37,2	41,0
		% within Gutter i puberteten (undervisning)	40,0%	37,8%	38,0%
6.trinn	Count	4	16	20	
	Expected Count	1,9	18,1	20,0	
	% within Gutter i puberteten (undervisning)	40,0%	16,3%	18,5%	
7.trinn	Count	1	12	13	
	Expected Count	1,2	11,8	13,0	
	% within Gutter i puberteten (undervisning)	10,0%	12,2%	12,0%	
8.trinn +	Count	1	2	3	
	Expected Count	,3	2,7	3,0	
	% within Gutter i puberteten (undervisning)	10,0%	2,0%	2,8%	
Total	Count	10	98	108	
	Expected Count	10,0	98,0	108,0	
	% within Gutter i puberteten (undervisning)	100,0%	100,0%	100,0%	

Endringer med jentekroppen i puberteten

Jenter i puberteten (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Jenter i puberteten (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	2	2
		Expected Count	1,0	1,0	2,0
		% within Kjønn	0,0%	3,2%	1,6%
3.trinn	Count	5	6	11	
	Expected Count	5,5	5,5	11,0	
	% within Kjønn	8,1%	9,7%	8,9%	
4.trinn	Count	15	17	32	
	Expected Count	16,0	16,0	32,0	
	% within Kjønn	24,2%	27,4%	25,8%	
5.trinn	Count	21	20	41	
	Expected Count	20,5	20,5	41,0	
	% within Kjønn	33,9%	32,3%	33,1%	
6.trinn	Count	14	7	21	
	Expected Count	10,5	10,5	21,0	
	% within Kjønn	22,6%	11,3%	16,9%	
7.trinn	Count	5	7	12	
	Expected Count	6,0	6,0	12,0	
	% within Kjønn	8,1%	11,3%	9,7%	
8.trinn +	Count	2	3	5	
	Expected Count	2,5	2,5	5,0	
	% within Kjønn	3,2%	4,8%	4,0%	
Total	Count	62	62	124	
	Expected Count	62,0	62,0	124,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Jenter i puberteten (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?		Total	
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Jenter i puberteten (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	2	2
		Expected Count	,7	1,3	2,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	0,0%	2,5%	1,6%
3.trinn	Count	4	7	11	
	Expected Count	4,0	7,0	11,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	8,5%	8,6%	8,6%	
4.trinn	Count	9	24	33	
	Expected Count	12,1	20,9	33,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	19,1%	29,0%	25,8%	
5.trinn	Count	18	26	44	
	Expected Count	16,2	27,8	44,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	38,3%	32,1%	34,4%	
6.trinn	Count	10	11	21	
	Expected Count	7,7	13,3	21,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	21,3%	13,6%	16,4%	
7.trinn	Count	5	7	12	
	Expected Count	4,4	7,6	12,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	10,6%	8,6%	9,4%	
8.trinn +	Count	1	4	5	
	Expected Count	1,8	3,2	5,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	2,1%	4,9%	3,9%	
Total	Count	47	81	128	
	Expected Count	47,0	81,0	128,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Jenter i puberteten (trinn) * Jenter i puberteten (undervisning) Crosstabulation

		Jenter i puberteten (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Jenter i puberteten (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	1	1
		Expected Count	,1	,9	1,0
		% within Jenter i puberteten (undervisning)	0,0%	0,0%	0,0%
3.trinn	Count	0	10	10	
	Expected Count	,5	9,5	10,0	
	% within Jenter i puberteten (undervisning)	0,0%	9,3%	8,8%	
4.trinn	Count	0	28	28	
	Expected Count	1,5	26,5	28,0	
	% within Jenter i puberteten (undervisning)	0,0%	25,0%	24,8%	
5.trinn	Count	3	39	42	
	Expected Count	2,2	39,8	42,0	
	% within Jenter i puberteten (undervisning)	50,0%	36,1%	36,8%	
6.trinn	Count	2	16	18	
	Expected Count	,9	17,1	18,0	
	% within Jenter i puberteten (undervisning)	33,3%	14,8%	15,8%	
7.trinn	Count	0	12	12	
	Expected Count	,6	11,4	12,0	
	% within Jenter i puberteten (undervisning)	0,0%	11,1%	10,5%	
8.trinn +	Count	1	2	3	
	Expected Count	,2	2,8	3,0	
	% within Jenter i puberteten (undervisning)	16,7%	1,9%	2,6%	
Total	Count	6	108	114	
	Expected Count	6,0	108,0	114,0	
	% within Jenter i puberteten (undervisning)	100,0%	100,0%	100,0%	

Jenter i puberteten (trinn) * Jenter i puberteten (formyd) Crosstabulation

		Jenter i puberteten (formyd)			Total	
		Ja, var ikke formyd	Ja, var litt formyd	Ja, var formyd		
Jenter i puberteten (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	1	0	1
		Expected Count	,1	,8	,3	1,0
		% within Jenter i puberteten (formyd)	0,0%	1,6%	0,0%	0,8%
3.trinn	Count	0	7	3	10	
	Expected Count	1,3	5,7	3,0	10,0	
	% within Jenter i puberteten (formyd)	0,0%	11,3%	9,4%	9,3%	
4.trinn	Count	5	17	6	28	
	Expected Count	3,6	16,1	8,3	28,0	
	% within Jenter i puberteten (formyd)	35,7%	27,4%	18,8%	25,9%	
5.trinn	Count	5	21	13	39	
	Expected Count	5,1	22,4	11,6	39,0	
	% within Jenter i puberteten (formyd)	35,7%	33,9%	40,6%	36,1%	
6.trinn	Count	1	11	4	16	
	Expected Count	2,1	9,2	4,7	16,0	
	% within Jenter i puberteten (formyd)	7,1%	17,7%	12,5%	14,8%	
7.trinn	Count	3	3	6	12	
	Expected Count	1,6	6,9	3,6	12,0	
	% within Jenter i puberteten (formyd)	21,4%	4,8%	18,8%	11,1%	
8.trinn +	Count	0	2	0	2	
	Expected Count	,3	1,1	,6	2,0	
	% within Jenter i puberteten (formyd)	0,0%	3,2%	0,0%	1,6%	
Total	Count	14	62	32	108	
	Expected Count	14,0	62,0	32,0	108,0	
	% within Jenter i puberteten (formyd)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Usikkerhet rundt kropp og utvikling

Usikkerhet rundt kropp og utvikling (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Usikkerhet rundt kropp og utvikling (trinn)	1. og 2.trinn	Count	2	3	5
		Expected Count	2,4	2,6	5,0
		% within Kjønn	3,5%	4,8%	4,2%
	3.trinn	Count	2	9	11
		Expected Count	5,3	5,7	11,0
		% within Kjønn	3,5%	14,5%	9,2%
	4.trinn	Count	11	14	25
		Expected Count	12,0	13,0	25,0
		% within Kjønn	19,3%	22,6%	21,0%
	5.trinn	Count	17	15	32
		Expected Count	15,3	16,7	32,0
		% within Kjønn	29,8%	24,2%	26,9%
6.trinn	Count	18	11	29	
	Expected Count	13,9	15,1	29,0	
	% within Kjønn	31,6%	17,7%	24,4%	
7.trinn	Count	5	8	13	
	Expected Count	6,2	6,8	13,0	
	% within Kjønn	8,8%	12,9%	10,9%	
8.trinn +	Count	2	2	4	
	Expected Count	1,9	2,1	4,0	
	% within Kjønn	3,5%	3,2%	3,4%	
Total	Count	57	62	119	
	Expected Count	57,0	62,0	119,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Usikkerhet rundt kropp og utvikling (trinn) _ I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?			Total
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Usikkerhet rundt kropp og utvikling (trinn)	1. og 2.trinn	Count	2	3	5
		Expected Count	1,8	3,2	5,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	4,5%	3,8%	4,1%
	3.trinn	Count	4	7	11
		Expected Count	3,9	7,1	11,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	0,1%	8,0%	8,0%
	4.trinn	Count	8	18	26
		Expected Count	9,3	16,7	26,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	18,2%	22,8%	21,1%
	5.trinn	Count	10	24	34
		Expected Count	12,2	21,8	34,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	22,7%	30,4%	27,6%
6.trinn	Count	13	16	29	
	Expected Count	10,4	18,6	29,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	29,5%	20,3%	23,0%	
7.trinn	Count	5	8	13	
	Expected Count	4,7	8,3	13,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	11,4%	10,1%	10,8%	
8.trinn +	Count	2	3	5	
	Expected Count	1,8	3,2	5,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	4,5%	3,8%	4,1%	
Total	Count	44	79	123	
	Expected Count	44,0	79,0	123,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Usikkerhet rundt kropp og utvikling (trinn) _ Usikkerhet rundt kropp og utvikling (undervisning) Crosstabulation

		Usikkerhet rundt kropp og utvikling (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Usikkerhet rundt kropp og utvikling (trinn)	1. og 2.trinn	Count	1	1	2
		Expected Count	,4	1,6	2,0
		% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (undervisning)	5,3%	1,3%	2,0%
	3.trinn	Count	0	10	10
		Expected Count	1,9	8,1	10,0
		% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (undervisning)	0,0%	12,5%	10,1%
	4.trinn	Count	4	16	20
		Expected Count	3,8	18,2	20,0
		% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (undervisning)	21,1%	20,0%	20,2%
	5.trinn	Count	6	25	31
		Expected Count	5,9	25,1	31,0
		% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (undervisning)	31,8%	31,3%	31,3%
6.trinn	Count	6	19	25	
	Expected Count	4,8	20,2	25,0	
	% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (undervisning)	31,8%	23,8%	25,3%	
7.trinn	Count	1	9	10	
	Expected Count	1,9	8,1	10,0	
	% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (undervisning)	5,3%	11,3%	10,1%	
8.trinn +	Count	1	0	1	
	Expected Count	,2	,8	1,0	
	% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (undervisning)	5,3%	0,0%	1,0%	
Total	Count	19	80	99	
	Expected Count	19,0	80,0	99,0	
	% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (undervisning)	100,0%	100,0%	100,0%	

Usikkerhet rundt kropp og utvikling (trinn) _ Usikkerhet rundt kropp og utvikling (formøyd) Crosstabulation

		Usikkerhet rundt kropp og utvikling (formøyd)			Total	
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd		
Usikkerhet rundt kropp og utvikling (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	0	1	1
		Expected Count	,2	,7	,2	1,0
		% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (formøyd)	0,0%	0,0%	7,1%	1,3%
	3.trinn	Count	1	6	3	10
		Expected Count	1,6	6,6	1,8	10,0
		% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (formøyd)	7,7%	11,3%	21,4%	12,5%
	4.trinn	Count	4	10	2	16
		Expected Count	2,6	10,6	2,8	16,0
		% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (formøyd)	30,8%	18,9%	14,3%	20,0%
	5.trinn	Count	5	15	5	25
		Expected Count	4,1	16,8	4,4	25,0
		% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (formøyd)	38,5%	28,3%	36,7%	31,3%
6.trinn	Count	2	15	2	19	
	Expected Count	3,1	12,8	3,3	19,0	
	% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (formøyd)	15,4%	28,3%	14,3%	23,8%	
7.trinn	Count	1	7	1	9	
	Expected Count	1,5	6,0	1,6	9,0	
	% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (formøyd)	7,7%	13,2%	7,1%	11,3%	
Total	Count	13	53	14	80	
	Expected Count	13,0	53,0	14,0	80,0	
	% within Usikkerhet rundt kropp og utvikling (formøyd)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Kjønnsidentitet og biologisk kjønn

Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (trinn)	1. og 2.trinn	Count	2	6	8
		Expected Count	3,9	4,1	8,0
		% within Kjønn	3,6%	10,0%	6,9%
	3.trinn	Count	8	8	16
		Expected Count	7,7	8,3	16,0
		% within Kjønn	14,3%	13,3%	13,8%
	4.trinn	Count	10	10	20
		Expected Count	9,7	10,3	20,0
		% within Kjønn	17,9%	16,7%	17,2%
	5.trinn	Count	20	15	35
		Expected Count	16,9	18,1	35,0
		% within Kjønn	35,7%	25,0%	30,2%
6.trinn	Count	11	10	21	
	Expected Count	10,1	10,9	21,0	
	% within Kjønn	19,6%	16,7%	18,1%	
7.trinn	Count	4	7	11	
	Expected Count	5,3	5,7	11,0	
	% within Kjønn	7,1%	11,7%	9,5%	
8.trinn	Count	1	4	5	
	Expected Count	2,4	2,6	5,0	
	% within Kjønn	1,8%	6,7%	4,3%	
Total	Count	56	60	116,0	
	Expected Count	56,0	60,0	116,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (trinn) * I hvilket fylke går du på skole?

		I hvilket fylke går du på skole?			
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark	Total	
Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (trinn)	1. og 2.trinn	Count	3	5	8
		Expected Count	2,9	5,1	8,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	6,8%	6,6%	6,7%
	3.trinn	Count	5	11	16
		Expected Count	5,9	10,1	16,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	11,4%	14,5%	13,3%
	4.trinn	Count	6	15	21
		Expected Count	7,7	13,3	21,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	13,8%	19,7%	17,5%
	5.trinn	Count	11	26	37
		Expected Count	13,6	23,4	37,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	25,0%	34,2%	30,8%
6.trinn	Count	10	11	21	
	Expected Count	7,7	13,3	21,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	22,7%	14,5%	17,5%	
7.trinn	Count	7	5	12	
	Expected Count	4,4	7,6	12,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	15,9%	6,6%	10,0%	
8.trinn	Count	2	3	5	
	Expected Count	1,8	3,2	5,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	4,5%	3,9%	4,2%	
Total	Count	44	76	120	
	Expected Count	44,0	76,0	120,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (trinn) * Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (undervisning)

		Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	4	4
		Expected Count	.9	3,1	4,0
		% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (undervisning)	0,0%	5,4%	4,2%
	3.trinn	Count	2	12	14
		Expected Count	3,1	10,9	14,0
		% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (undervisning)	9,5%	16,2%	14,7%
	4.trinn	Count	3	17	20
		Expected Count	4,4	15,6	20,0
		% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (undervisning)	14,3%	23,0%	21,1%
	5.trinn	Count	10	21	31
		Expected Count	6,9	24,1	31,0
		% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (undervisning)	47,6%	28,4%	32,6%
6.trinn	Count	4	11	15	
	Expected Count	3,3	11,7	15,0	
	% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (undervisning)	19,0%	14,9%	15,8%	
7.trinn	Count	1	7	8	
	Expected Count	1,8	6,2	8,0	
	% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (undervisning)	4,8%	9,5%	8,4%	
8.trinn	Count	1	2	3	
	Expected Count	.7	2,3	3,0	
	% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (undervisning)	4,8%	2,7%	3,2%	
Total	Count	21	74	95	
	Expected Count	21,0	74,0	95,0	
	% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (undervisning)	100,0%	100,0%	100,0%	

Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (trinn) * Kjønnsidentitet og biologisk kjønn

		Kjønnsidentitet og biologisk kjønn			Total	
		Ja, var ikke fornøyd	Ja, var litt fornøyd	Ja, var fornøyd		
Kjønnsidentitet og biologisk kjønn (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	4	4	
		Expected Count	.7	2,4	4,0	
		% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn	0,0%	9,1%	0,0%	5,4%
	3.trinn	Count	2	6	4	12
		Expected Count	2,1	7,1	2,8	12,0
		% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn	15,4%	13,6%	23,5%	16,2%
	4.trinn	Count	2	10	5	17
		Expected Count	3,0	10,1	3,9	17,0
		% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn	15,4%	22,7%	29,4%	23,0%
	5.trinn	Count	4	14	3	21
		Expected Count	3,7	12,5	4,8	21,0
		% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn	30,8%	31,8%	17,6%	28,4%
6.trinn	Count	3	4	4	11	
	Expected Count	1,9	6,5	2,5	11,0	
	% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn	23,1%	9,1%	23,5%	14,9%	
7.trinn	Count	2	4	1	7	
	Expected Count	1,2	4,2	1,6	7,0	
	% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn	15,4%	9,1%	5,9%	9,5%	
8.trinn	Count	0	2	0	2	
	Expected Count	.4	1,2	.5	2,0	
	% within Kjønnsidentitet og biologisk kjønn	0,0%	4,5%	0,0%	2,7%	
Total	Count	13	44	17	74	
	Expected Count	13,0	44,0	17,0	74,0	

Betydningen av vennskap og tilhørighet

Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn) * Kjønn Crosstabulation

Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)		Kjønn		Total
		Jente	Gutt	
1. og 2.trinn	Count	3	10	13
	Expected Count	6,4	6,6	13,0
	% within Kjønn	5,1%	16,7%	10,9%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
3.trinn	Count	15	7	22
	Expected Count	10,9	11,1	22,0
	% within Kjønn	25,4%	11,7%	18,5%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
4.trinn	Count	10	14	24
	Expected Count	11,9	12,1	24,0
	% within Kjønn	16,9%	23,3%	20,2%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
5.trinn	Count	21	16	37
	Expected Count	18,3	18,7	37,0
	% within Kjønn	35,6%	26,7%	31,1%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
6.trinn	Count	8	7	15
	Expected Count	7,4	7,6	15,0
	% within Kjønn	13,6%	11,7%	12,6%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
7.trinn	Count	2	5	7
	Expected Count	3,5	3,5	7,0
	% within Kjønn	3,4%	8,3%	5,9%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
8.trinn +	Count	0	1	1
	Expected Count	,5	,5	1,0
	% within Kjønn	0,0%	1,7%	0,8%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
Total	Count	59	60	119
	Expected Count	59,0	60,0	119,0
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			

Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)		I hvilket fylke går du på skole?		Total
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark	
1. og 2.trinn	Count	4	9	13
	Expected Count	4,9	8,1	13,0
	% within I hvilket fylke går du på skole?	8,7%	11,7%	10,6%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
3.trinn	Count	5	19	24
	Expected Count	9,0	15,0	24,0
	% within I hvilket fylke går du på skole?	10,9%	24,7%	19,5%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
4.trinn	Count	11	14	25
	Expected Count	9,3	15,7	25,0
	% within I hvilket fylke går du på skole?	23,9%	18,2%	20,3%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
5.trinn	Count	11	26	37
	Expected Count	13,8	23,2	37,0
	% within I hvilket fylke går du på skole?	23,9%	33,8%	30,1%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
6.trinn	Count	11	5	16
	Expected Count	6,0	10,0	16,0
	% within I hvilket fylke går du på skole?	23,9%	6,5%	13,0%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
7.trinn	Count	4	3	7
	Expected Count	2,6	4,4	7,0
	% within I hvilket fylke går du på skole?	8,7%	3,9%	5,7%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
8.trinn +	Count	0	1	1
	Expected Count	,4	,6	1,0
	% within I hvilket fylke går du på skole?	0,0%	1,3%	0,8%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
Total	Count	48	77	123
	Expected Count	48,0	77,0	123,0
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			

Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn) * Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning) Crosstabulation

Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)		Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)		Total
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet	
1. og 2.trinn	Count	1	10	11
	Expected Count	1,8	9,2	11,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	5,9%	11,4%	10,5%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
3.trinn	Count	6	16	22
	Expected Count	3,6	18,4	22,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	35,3%	18,2%	21,0%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
4.trinn	Count	2	19	21
	Expected Count	3,4	17,6	21,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	11,8%	21,6%	20,0%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
5.trinn	Count	6	27	33
	Expected Count	5,3	27,7	33,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	35,3%	30,7%	31,4%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
6.trinn	Count	1	11	12
	Expected Count	1,9	10,1	12,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	5,9%	12,5%	11,4%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
7.trinn	Count	0	5	5
	Expected Count	,8	4,2	5,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	0,0%	5,7%	4,8%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
8.trinn +	Count	1	0	1
	Expected Count	,2	,8	1,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	5,9%	0,0%	1,0%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)			
Total	Count	17	88	105
	Expected Count	17,0	88,0	105,0

Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn) * Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning) Crosstabulation

Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)		Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)			Total
		Ja, var ikke fornøyd	Ja, var litt fornøyd	Ja, var fornøyd	
1. og 2.trinn	Count	0	5	5	10
	Expected Count	,8	6,1	3,1	10,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	0,0%	9,3%	18,6%	11,4%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)				
3.trinn	Count	1	12	3	16
	Expected Count	1,3	9,8	4,9	16,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	14,3%	22,2%	11,1%	18,2%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)				
4.trinn	Count	3	11	5	19
	Expected Count	1,5	11,7	5,8	19,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	42,9%	20,4%	18,5%	21,6%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)				
5.trinn	Count	1	18	8	27
	Expected Count	2,1	16,6	8,3	27,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	14,3%	33,3%	29,6%	30,7%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)				
6.trinn	Count	1	6	4	11
	Expected Count	,9	6,8	3,4	11,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	14,3%	11,1%	14,8%	12,5%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)				
7.trinn	Count	1	2	2	5
	Expected Count	,4	3,1	1,5	5,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	14,3%	3,7%	7,4%	5,7%
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (trinn)				
Total	Count	7	54	27	88
	Expected Count	7,0	54,0	27,0	88,0
	% within Betydningen av vennskap og tilhørighet (undervisning)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg

Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg (trinn)	1. og 2.trinn	Count	4	6	10
		Expected Count	4,9	5,1	10,0
		% within Kjønn	6,7%	9,7%	8,2%
	3.trinn	Count	5	6	11
		Expected Count	5,4	5,6	11,0
		% within Kjønn	8,3%	9,7%	9,0%
	4.trinn	Count	7	12	19
		Expected Count	9,3	9,7	19,0
		% within Kjønn	11,7%	19,4%	15,6%
	5.trinn	Count	22	21	43
		Expected Count	21,1	21,9	43,0
		% within Kjønn	36,7%	33,9%	35,2%
6.trinn	Count	16	6	22	
	Expected Count	10,8	11,2	22,0	
	% within Kjønn	26,7%	9,7%	18,0%	
7.trinn	Count	6	8	14	
	Expected Count	6,9	7,1	14,0	
	% within Kjønn	10,0%	12,9%	11,5%	
8.trinn +	Count	0	3	3	
	Expected Count	1,5	1,5	3,0	
	% within Kjønn	0,0%	4,8%	2,5%	
Total	Count	60	62	122	
	Expected Count	60,0	62,0	122,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?			Total
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg (trinn)	1. og 2.trinn	Count	5	5	10
		Expected Count	3,6	6,4	10,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	11,1%	6,2%	7,9%
	3.trinn	Count	6	5	11
		Expected Count	3,9	7,1	11,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	13,3%	6,2%	8,7%
	4.trinn	Count	4	17	21
		Expected Count	7,5	13,5	21,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	8,9%	21,0%	16,7%
	5.trinn	Count	15	28	43
		Expected Count	15,4	27,6	43,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	33,3%	34,6%	34,1%
6.trinn	Count	10	13	23	
	Expected Count	8,2	14,8	23,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	22,2%	16,0%	18,3%	
7.trinn	Count	5	10	15	
	Expected Count	5,4	9,6	15,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	11,1%	12,3%	11,9%	
8.trinn +	Count	0	3	3	
	Expected Count	1,1	1,9	3,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	0,0%	3,7%	2,4%	
Total	Count	45	81	126	
	Expected Count	45,0	81,0	126,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg (trinn) * Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg (undervisning) Crosstabulation

		Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	9	9
		Expected Count	1,1	7,9	9,0
		% within undervisning i temaet	0,0%	9,5%	8,3%
	3.trinn	Count	0	9	9
		Expected Count	1,1	7,9	9,0
		% within undervisning i temaet	0,0%	9,5%	8,3%
	4.trinn	Count	2	15	17
		Expected Count	2,0	15,0	17,0
		% within undervisning i temaet	15,4%	15,8%	15,7%
	5.trinn	Count	4	32	36
		Expected Count	4,3	31,7	36,0
		% within undervisning i temaet	30,8%	33,7%	33,3%
6.trinn	Count	5	17	22	
	Expected Count	2,6	19,4	22,0	
	% within undervisning i temaet	38,5%	17,9%	20,4%	
7.trinn	Count	1	11	12	
	Expected Count	1,4	10,6	12,0	
	% within undervisning i temaet	7,7%	11,6%	11,1%	
8.trinn +	Count	1	2	3	
	Expected Count	4	2,6	3,0	
	% within undervisning i temaet	7,7%	2,1%	2,8%	
Total	Count	13	95	108	
	Expected Count	13,0	95,0	108,0	
	% within undervisning i temaet	100,0%	100,0%	100,0%	

Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg (trinn) * Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg (formøyd) Crosstabulation

		Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg (formøyd)			Total	
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd		
Forelskelse, å være i forhold og kjærlighetssorg (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	6	3	9
		Expected Count	1,0	5,6	2,4	9,0
		% within formøyd med undervisningen	0,0%	10,2%	12,0%	9,5%
	3.trinn	Count	0	7	2	9
		Expected Count	1,0	5,6	2,4	9,0
		% within formøyd med undervisningen	0,0%	11,9%	8,0%	9,5%
	4.trinn	Count	4	4	7	15
		Expected Count	1,7	9,3	3,9	15,0
		% within formøyd med undervisningen	36,4%	6,8%	28,0%	15,8%
	5.trinn	Count	3	25	4	32
		Expected Count	3,7	19,9	8,4	32,0
		% within formøyd med undervisningen	27,3%	42,4%	16,0%	33,7%
6.trinn	Count	2	10	5	17	
	Expected Count	2,0	10,6	4,5	17,0	
	% within formøyd med undervisningen	18,2%	16,9%	20,0%	17,9%	
7.trinn	Count	2	5	4	11	
	Expected Count	1,3	6,8	2,9	11,0	
	% within formøyd med undervisningen	18,2%	8,5%	16,0%	11,6%	
8.trinn +	Count	0	2	0	2	
	Expected Count	2	1,2	5	2,0	
	% within formøyd med undervisningen	0,0%	3,4%	0,0%	2,1%	
Total	Count	11	59	25	95	
	Expected Count	11,0	59,0	25,0	95,0	
	% within formøyd med undervisningen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Legning og å stå frem med den

Legning og å stå frem med den (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Legning og å stå frem med den (trinn)	1. og 2.trinn	Count	1	9	10
		Expected Count	4,7	5,3	10,0
		% within Kjønn	1,9%	15,0%	8,8%
	3.trinn	Count	6	4	10
		Expected Count	4,7	5,3	10,0
		% within Kjønn	11,1%	6,7%	8,8%
	4.trinn	Count	11	15	26
		Expected Count	12,3	13,7	26,0
		% within Kjønn	20,4%	25,0%	22,8%
	5.trinn	Count	21	15	36
		Expected Count	17,1	18,9	36,0
		% within Kjønn	38,9%	25,0%	31,6%
6.trinn	Count	11	7	18	
	Expected Count	8,5	9,5	18,0	
	% within Kjønn	20,4%	11,7%	15,8%	
7.trinn	Count	4	9	13	
	Expected Count	6,2	6,8	13,0	
	% within Kjønn	7,4%	15,0%	11,4%	
8.trinn +	Count	0	1	1	
	Expected Count	,5	,5	1,0	
	% within Kjønn	0,0%	1,7%	0,9%	
Total	Count	54	60	114	
	Expected Count	54,0	60,0	114,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Legning og å stå frem med den (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?		Total	
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Legning og å stå frem med den (trinn)	1. og 2.trinn	Count	4	7	11
		Expected Count	4,2	6,8	11,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	8,9%	9,6%	9,3%
	3.trinn	Count	4	6	10
		Expected Count	3,8	6,2	10,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	8,9%	8,2%	8,5%
	4.trinn	Count	5	22	27
		Expected Count	10,3	16,7	27,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	11,1%	30,1%	22,9%
	5.trinn	Count	14	22	36
		Expected Count	13,7	22,3	36,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	31,1%	30,1%	30,5%
6.trinn	Count	10	9	19	
	Expected Count	7,2	11,8	19,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	22,2%	12,3%	16,1%	
7.trinn	Count	8	6	14	
	Expected Count	5,3	8,7	14,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	17,8%	8,2%	11,9%	
8.trinn +	Count	0	1	1	
	Expected Count	,4	,6	1,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	0,0%	1,4%	0,8%	
Total	Count	45	73	118	
	Expected Count	45,0	73,0	118,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Legning og å stå frem med den (trinn) * Legning og å stå frem med den (undervisning) Crosstabulation

		Legning og å stå frem med den (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Legning og å stå frem med den (trinn)	1. og 2.trinn	Count	1	9	10
		Expected Count	2,1	7,9	10,0
		% within Legning og å stå frem med den (undervisning)	4,8%	11,4%	10,0%
	3.trinn	Count	0	7	7
		Expected Count	1,5	5,5	7,0
		% within Legning og å stå frem med den (undervisning)	0,0%	8,0%	7,0%
	4.trinn	Count	5	18	23
		Expected Count	4,8	18,2	23,0
		% within Legning og å stå frem med den (undervisning)	23,8%	22,8%	23,0%
	5.trinn	Count	9	22	31
		Expected Count	6,5	24,5	31,0
		% within Legning og å stå frem med den (undervisning)	42,6%	27,8%	31,0%
6.trinn	Count	2	15	17	
	Expected Count	3,6	13,4	17,0	
	% within Legning og å stå frem med den (undervisning)	9,5%	19,0%	17,0%	
7.trinn	Count	3	8	11	
	Expected Count	2,3	8,7	11,0	
	% within Legning og å stå frem med den (undervisning)	14,3%	10,1%	11,0%	
8.trinn +	Count	1	0	1	
	Expected Count	,2	,8	1,0	
	% within Legning og å stå frem med den (undervisning)	4,8%	0,0%	1,0%	
Total	Count	21	79	100	
	Expected Count	21,0	79,0	100,0	

Legning og å stå frem med den (trinn) * Legning og å stå frem med den (formøyd) Crosstabulation

		Legning og å stå frem med den (formøyd)			Total	
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd		
Legning og å stå frem med den (trinn)	1. og 2.trinn	Count	1	4	4	9
		Expected Count	2,2	4,0	2,8	9,0
		% within Legning og å stå frem med den (formøyd)	5,3%	11,4%	16,0%	11,4%
	3.trinn	Count	1	5	1	7
		Expected Count	1,7	3,1	2,2	7,0
		% within Legning og å stå frem med den (formøyd)	5,3%	14,3%	4,0%	8,9%
	4.trinn	Count	4	9	5	18
		Expected Count	4,3	8,0	5,7	18,0
		% within Legning og å stå frem med den (formøyd)	21,1%	25,7%	20,0%	22,8%
	5.trinn	Count	7	12	3	22
		Expected Count	5,3	9,7	7,0	22,0
		% within Legning og å stå frem med den (formøyd)	36,8%	34,3%	12,0%	27,8%
6.trinn	Count	4	2	9	15	
	Expected Count	3,6	6,6	4,7	15,0	
	% within Legning og å stå frem med den (formøyd)	21,1%	5,7%	36,0%	19,0%	
7.trinn	Count	2	3	3	8	
	Expected Count	1,9	3,5	2,5	8,0	
	% within Legning og å stå frem med den (formøyd)	10,5%	8,8%	12,0%	10,1%	
Total	Count	19	35	25	79	
	Expected Count	19,0	35,0	25,0	79,0	
	% within Legning og å stå frem med den (formøyd)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster

Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	5	5
		Expected Count	2,4	2,6	5,0
		% within Kjønn	0,0%	8,1%	4,2%
	3.trinn	Count	3	4	7
		Expected Count	3,4	3,6	7,0
		% within Kjønn	5,3%	6,5%	5,9%
	4.trinn	Count	6	14	20
		Expected Count	9,6	10,4	20,0
		% within Kjønn	10,5%	22,6%	16,8%
	5.trinn	Count	16	14	30
		Expected Count	14,4	15,6	30,0
		% within Kjønn	28,1%	22,6%	25,2%
6.trinn	Count	17	13	30	
	Expected Count	14,4	15,6	30,0	
	% within Kjønn	29,8%	21,0%	25,2%	
7.trinn	Count	11	9	20	
	Expected Count	9,6	10,4	20,0	
	% within Kjønn	19,3%	14,5%	16,8%	
8.trinn +	Count	4	3	7	
	Expected Count	3,4	3,6	7,0	
	% within Kjønn	7,0%	4,8%	5,9%	
Total	Count	57	62	119	
	Expected Count	57,0	62,0	119,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?		Total	
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster (trinn)	1. og 2.trinn	Count	3	2	5
		Expected Count	1,9	3,1	5,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	6,5%	2,6%	4,1%
	3.trinn	Count	3	4	7
		Expected Count	2,6	4,4	7,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	6,5%	5,2%	5,7%
	4.trinn	Count	8	12	20
		Expected Count	7,5	12,5	20,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	17,4%	15,6%	16,3%
	5.trinn	Count	12	19	31
		Expected Count	11,6	19,4	31,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	26,1%	24,7%	25,2%
6.trinn	Count	11	20	31	
	Expected Count	11,6	19,4	31,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	23,9%	26,0%	25,2%	
7.trinn	Count	7	15	22	
	Expected Count	8,2	13,8	22,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	15,2%	19,5%	17,9%	
8.trinn +	Count	2	5	7	
	Expected Count	2,6	4,4	7,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	4,3%	6,5%	5,7%	
Total	Count	46	77	123	
	Expected Count	46,0	77,0	123,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster (trinn) * Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster (undervisning) Crosstabulation

		Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	4	4
		Expected Count	1,1	2,9	4,0
		% within undervisning i temaet	0,0%	5,1%	3,7%
	3.trinn	Count	1	6	7
		Expected Count	1,9	5,1	7,0
		% within undervisning i temaet	3,3%	7,7%	6,5%
	4.trinn	Count	2	15	17
		Expected Count	4,7	12,3	17,0
		% within undervisning i temaet	6,7%	19,2%	15,7%
	5.trinn	Count	6	22	28
		Expected Count	7,8	20,2	28,0
		% within undervisning i temaet	20,0%	28,2%	25,9%
6.trinn	Count	10	17	27	
	Expected Count	7,5	19,5	27,0	
	% within undervisning i temaet	33,3%	21,8%	25,0%	
7.trinn	Count	7	13	20	
	Expected Count	5,6	14,4	20,0	
	% within undervisning i temaet	23,3%	16,7%	18,5%	
8.trinn +	Count	4	1	5	
	Expected Count	1,4	3,6	5,0	
	% within undervisning i temaet	13,3%	1,3%	4,6%	
Total	Count	30	78	108	
	Expected Count	30,0	78,0	108,0	
	% within undervisning i temaet	100,0%	100,0%	100,0%	

Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster (trinn) * Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster (formøyd) Crosstabulation

		Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster (formøyd)			Total	
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd		
Forskjellen mellom å være venner, å være forelsket og å føle seksuelle lyster (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	1	3	4
		Expected Count	,6	2,2	1,2	4,0
		% within formøyd med undervisningen	0,0%	2,3%	12,5%	5,1%
	3.trinn	Count	0	4	2	6
		Expected Count	,8	3,3	1,8	6,0
		% within formøyd med undervisningen	0,0%	9,3%	8,3%	7,7%
	4.trinn	Count	3	6	6	15
		Expected Count	2,1	8,3	4,6	15,0
		% within formøyd med undervisningen	27,3%	14,0%	25,0%	19,2%
	5.trinn	Count	4	12	6	22
		Expected Count	3,1	12,1	6,8	22,0
		% within formøyd med undervisningen	36,4%	27,9%	25,0%	28,2%
6.trinn	Count	2	13	2	17	
	Expected Count	2,4	9,4	5,2	17,0	
	% within formøyd med undervisningen	18,2%	30,2%	8,3%	21,8%	
7.trinn	Count	2	6	5	13	
	Expected Count	1,8	7,2	4,0	13,0	
	% within formøyd med undervisningen	18,2%	14,0%	20,8%	16,7%	
8.trinn +	Count	0	1	0	1	
	Expected Count	,1	,6	,3	1,0	
	% within formøyd med undervisningen	0,0%	2,3%	0,0%	1,3%	
Total	Count	11	43	24	78	
	Expected Count	11,0	43,0	24,0	78,0	

Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt)

Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt) (trinn) * Kjønn

		Kjønn			
		Jente	Gutt	Total	
Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt) (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	5	5
		Expected Count	2,5	2,5	5,0
		% within Kjønn	0,0%	8,6%	4,4%
	3.trinn	Count	3	5	8
		Expected Count	3,9	4,1	8,0
		% within Kjønn	5,4%	8,6%	7,0%
	4.trinn	Count	5	11	16
		Expected Count	7,9	8,1	16,0
		% within Kjønn	8,9%	19,0%	14,0%
	5.trinn	Count	21	14	35
		Expected Count	17,2	17,8	35,0
		% within Kjønn	37,5%	24,1%	30,7%
6.trinn	Count	12	12	24	
	Expected Count	11,8	12,2	24,0	
	% within Kjønn	21,4%	20,7%	21,1%	
7.trinn	Count	11	10	21	
	Expected Count	10,3	10,7	21,0	
	% within Kjønn	19,6%	17,2%	18,4%	
8.trinn +	Count	4	1	5	
	Expected Count	2,5	2,5	5,0	
	% within Kjønn	7,1%	1,7%	4,4%	
Total	Count	56	58	114	
	Expected Count	56,0	58,0	114,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt) (trinn) * I hvilket fylke går du på skole?

		I hvilket fylke går du på skole?			
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark	Total	
Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt) (trinn)	1. og 2.trinn	Count	3	2	5
		Expected Count	1,9	3,1	5,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	6,7%	2,7%	4,2%
	3.trinn	Count	2	6	8
		Expected Count	3,1	4,9	8,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	4,4%	8,2%	6,8%
	4.trinn	Count	6	11	17
		Expected Count	6,5	10,5	17,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	13,3%	15,1%	14,4%
	5.trinn	Count	13	22	35
		Expected Count	13,3	21,7	35,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	28,9%	30,1%	29,7%
6.trinn	Count	11	14	25	
	Expected Count	9,5	15,5	25,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	24,4%	19,2%	21,2%	
7.trinn	Count	8	15	23	
	Expected Count	8,8	14,2	23,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	17,8%	20,5%	19,5%	
8.trinn +	Count	2	3	5	
	Expected Count	1,9	3,1	5,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	4,4%	4,1%	4,2%	
Total	Count	45	73	118	
	Expected Count	45,0	73,0	118,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt) (trinn) * Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt) (undervisning) Crosstabulation

		Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt) (undervisning)			
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet	Total	
Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt) (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	4	4
		Expected Count	,8	3,3	4,0
		% within undervisning i temaet	0,0%	5,1%	4,2%
	3.trinn	Count	0	6	6
		Expected Count	1,1	4,9	6,0
		% within undervisning i temaet	0,0%	7,7%	6,3%
	4.trinn	Count	3	10	13
		Expected Count	2,4	10,6	13,0
		% within undervisning i temaet	16,7%	12,8%	13,5%
	5.trinn	Count	5	24	29
		Expected Count	5,4	23,6	29,0
		% within undervisning i temaet	27,8%	30,8%	30,2%
6.trinn	Count	5	16	21	
	Expected Count	3,9	17,1	21,0	
	% within undervisning i temaet	27,8%	20,5%	21,9%	
7.trinn	Count	2	17	19	
	Expected Count	3,6	15,4	19,0	
	% within undervisning i temaet	11,1%	21,8%	19,8%	
8.trinn +	Count	3	1	4	
	Expected Count	,8	3,3	4,0	
	% within undervisning i temaet	16,7%	1,3%	4,2%	
Total	Count	18	78	96	
	Expected Count	18,0	78,0	96,0	
	% within undervisning i temaet	100,0%	100,0%	100,0%	

Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt) (trinn) * Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt) (formøyd) Crosstabulation

		Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt) (formøyd)			
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd	Total
Følelser og tanker rundt seksualitet og lyster (nysgjerrighet, usikkerhet, skam og frykt) (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	2	2
		Expected Count	,6	2,3	1,1
		% within formøyd med undervisningen	0,0%	4,5%	9,1%
	3.trinn	Count	0	4	2
		Expected Count	,9	3,4	1,7
		% within formøyd med undervisningen	0,0%	9,1%	9,1%
	4.trinn	Count	2	6	2
		Expected Count	1,5	5,6	2,8
		% within formøyd med undervisningen	16,7%	13,6%	9,1%
	5.trinn	Count	5	14	5
		Expected Count	3,7	13,5	6,8
		% within formøyd med undervisningen	41,7%	31,8%	22,7%
6.trinn	Count	1	11	4	
	Expected Count	2,5	9,0	4,5	
	% within formøyd med undervisningen	8,3%	25,0%	18,2%	
7.trinn	Count	4	6	7	
	Expected Count	2,6	9,6	4,8	
	% within formøyd med undervisningen	33,3%	13,6%	31,8%	
8.trinn +	Count	0	1	0	
	Expected Count	,2	,6	,3	
	% within formøyd med undervisningen	0,0%	2,3%	0,0%	
Total	Count	12	44	22	
	Expected Count	12,0	44,0	22,0	
	% within formøyd med undervisningen	100,0%	100,0%	100,0%	

Utrykke og respekter personlige grenser

Utrykke og respekter personlige grenser (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn			
		Jente	Gutt	Total	
Utrykke og respekter personlige grenser (trinn)	1. og 2.trinn	Count	5	16	21
		Expected Count	9,3	11,7	21,0
		% within Kjønn	10,0%	25,4%	18,6%
	3.trinn	Count	6	8	14
		Expected Count	6,2	7,8	14,0
		% within Kjønn	12,0%	12,7%	12,4%
	4.trinn	Count	17	14	31
		Expected Count	13,7	17,3	31,0
		% within Kjønn	34,0%	22,2%	27,4%
	5.trinn	Count	11	13	24
		Expected Count	10,6	13,4	24,0
		% within Kjønn	22,0%	20,6%	21,2%
6.trinn	Count	7	5	12	
	Expected Count	5,3	6,7	12,0	
	% within Kjønn	14,0%	7,9%	10,6%	
7.trinn	Count	3	4	7	
	Expected Count	3,1	3,9	7,0	
	% within Kjønn	6,0%	6,3%	6,2%	
8.trinn +	Count	1	3	4	
	Expected Count	1,8	2,2	4,0	
	% within Kjønn	2,0%	4,8%	3,5%	
Total	Count	50	63	113	
	Expected Count	50,0	63,0	113,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Utrykke og respekter personlige grenser (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?			
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark	Total	
Utrykke og respekter personlige grenser (trinn)	1. og 2.trinn	Count	4	17	21
		Expected Count	7,0	14,0	21,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	10,3%	21,8%	17,9%
	3.trinn	Count	5	11	16
		Expected Count	5,3	10,7	16,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	12,8%	14,1%	13,7%
	4.trinn	Count	8	24	32
		Expected Count	10,7	21,3	32,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	20,5%	30,8%	27,4%
	5.trinn	Count	12	13	25
		Expected Count	8,3	16,7	25,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	30,8%	16,7%	21,4%
6.trinn	Count	4	8	12	
	Expected Count	4,0	8,0	12,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	10,3%	10,3%	10,3%	
7.trinn	Count	5	2	7	
	Expected Count	2,3	4,7	7,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	12,8%	2,6%	6,0%	
8.trinn +	Count	1	3	4	
	Expected Count	1,3	2,7	4,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	2,6%	3,8%	3,4%	
Total	Count	39	78	117	
	Expected Count	39,0	78,0	117,0	

Utrykke og respekter personlige grenser (trinn) * Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning) Crosstabulation

		Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)			
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet	Total	
Utrykke og respekter personlige grenser (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	19	19
		Expected Count	1,7	17,3	19,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	0,0%	20,7%	18,8%
	3.trinn	Count	1	14	15
		Expected Count	1,3	13,7	15,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	11,1%	15,2%	14,9%
	4.trinn	Count	0	29	29
		Expected Count	2,6	26,4	29,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	0,0%	31,5%	28,7%
	5.trinn	Count	5	17	22
		Expected Count	2,0	20,0	22,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	55,6%	18,5%	21,8%
6.trinn	Count	1	8	9	
	Expected Count	,8	8,2	9,0	
	% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	11,1%	8,7%	8,9%	
7.trinn	Count	0	5	5	
	Expected Count	,4	4,6	5,0	
	% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	0,0%	5,4%	5,0%	
8.trinn +	Count	2	0	2	
	Expected Count	,2	1,8	2,0	
	% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	22,2%	0,0%	2,0%	
Total	Count	9	92	101	
	Expected Count	9,0	92,0	101,0	

Utrykke og respekter personlige grenser (trinn) * Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd) Crosstabulation

		Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)				
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd	Total	
Utrykke og respekter personlige grenser (trinn)	1. og 2.trinn	Count	2	6	11	19
		Expected Count	1,4	9,5	8,1	19,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	28,6%	13,0%	28,2%	20,7%
	3.trinn	Count	1	8	5	14
		Expected Count	1,1	7,0	5,9	14,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	14,3%	17,4%	12,8%	15,2%
	4.trinn	Count	2	16	11	29
		Expected Count	2,2	14,5	12,3	29,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	28,6%	34,8%	28,2%	31,5%
	5.trinn	Count	1	11	5	17
		Expected Count	1,3	8,5	7,2	17,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	14,3%	23,9%	12,8%	18,5%
6.trinn	Count	0	3	5	8	
	Expected Count	,6	4,0	3,4	8,0	
	% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	0,0%	6,5%	12,8%	8,7%	
7.trinn	Count	1	2	2	5	
	Expected Count	,4	2,5	2,1	5,0	
	% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	14,3%	4,3%	5,1%	5,4%	
Total	Count	7	46	39	92	
	Expected Count	7,0	46,0	39,0	92,0	
	% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på)

Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (trinn) * Kjønn **Crosstabulation**

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (trinn)	1 og 2.trinn	Count	0	5	5
		Expected Count	2,4	2,6	5,0
		% within Kjønn	0,0%	8,1%	4,2%
3.trinn	Count	2	9	11	
	Expected Count	5,2	5,8	11,0	
	% within Kjønn	3,6%	14,5%	9,3%	
4.trinn	Count	7	13	20	
	Expected Count	9,5	10,5	20,0	
	% within Kjønn	12,5%	21,0%	16,9%	
5.trinn	Count	19	17	36	
	Expected Count	17,1	18,9	36,0	
	% within Kjønn	33,9%	27,4%	30,5%	
6.trinn	Count	16	6	22	
	Expected Count	10,4	11,6	22,0	
	% within Kjønn	28,6%	9,7%	18,6%	
7.trinn	Count	12	7	19	
	Expected Count	9,0	10,0	19,0	
	% within Kjønn	21,4%	11,3%	16,1%	
8.trinn+	Count	0	5	5	
	Expected Count	2,4	2,6	5,0	
	% within Kjønn	0,0%	8,1%	4,2%	
Total	Count	56	62	118	
	Expected Count	56,0	62,0	118,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? **Crosstabulation**

		I hvilket fylke går du på skole?		Total	
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (trinn)	1 og 2.trinn	Count	3	2	5
		Expected Count	1,8	3,2	5,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	6,7%	2,0%	4,1%
3.trinn	Count	6	5	11	
	Expected Count	4,1	6,9	11,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	13,3%	6,5%	9,0%	
4.trinn	Count	4	17	21	
	Expected Count	7,7	13,3	21,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	8,9%	22,1%	17,2%	
5.trinn	Count	12	25	37	
	Expected Count	13,6	23,4	37,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	28,7%	32,5%	30,3%	
6.trinn	Count	10	14	24	
	Expected Count	8,9	15,1	24,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	22,2%	18,2%	18,7%	
7.trinn	Count	9	10	19	
	Expected Count	7,0	12,0	19,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	20,0%	13,0%	15,6%	
8.trinn+	Count	1	4	5	
	Expected Count	1,8	3,2	5,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	2,2%	5,2%	4,1%	
Total	Count	45	77	122	
	Expected Count	45,0	77,0	122,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (trinn) * Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (undervisning) **Crosstabulation**

		Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (trinn)	1 og 2.trinn	Count	0	4	4
		Expected Count	,7	3,3	4,0
		% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (undervisning)	0,0%	4,5%	3,7%
3.trinn	Count	0	10	10	
	Expected Count	1,7	8,3	10,0	
	% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (undervisning)	0,0%	11,2%	9,3%	
4.trinn	Count	2	18	20	
	Expected Count	3,4	16,6	20,0	
	% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (undervisning)	11,1%	20,2%	16,7%	
5.trinn	Count	8	26	34	
	Expected Count	5,7	28,3	34,0	
	% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (undervisning)	44,4%	28,2%	31,8%	
6.trinn	Count	4	14	18	
	Expected Count	3,0	15,0	18,0	
	% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (undervisning)	22,2%	15,7%	16,8%	
7.trinn	Count	2	15	17	
	Expected Count	2,9	14,1	17,0	
	% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (undervisning)	11,1%	16,9%	15,9%	
8.trinn+	Count	2	2	4	
	Expected Count	,7	3,3	4,0	
	% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (undervisning)	11,1%	2,2%	3,7%	
Total	Count	18	89	107	
	Expected Count	18,0	89,0	107,0	

Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (trinn) * Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (fornøyd) **Crosstabulation**

		Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (fornøyd)			Total	
		Ja, var ikke fornøyd	Ja, var litt fornøyd	Ja, var fornøyd		
Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (trinn)	1 og 2.trinn	Count	0	1	3	4
		Expected Count	,7	2,3	,9	4,0
		% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (fornøyd)	0,0%	1,0%	14,3%	4,5%
3.trinn	Count	0	7	3	10	
	Expected Count	1,8	5,8	2,4	10,0	
	% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (fornøyd)	0,0%	13,5%	14,3%	11,2%	
4.trinn	Count	4	9	5	18	
	Expected Count	3,2	10,5	4,2	18,0	
	% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (fornøyd)	25,0%	17,3%	23,8%	20,2%	
5.trinn	Count	7	17	2	26	
	Expected Count	4,7	15,2	6,1	26,0	
	% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (fornøyd)	43,8%	32,7%	9,5%	29,2%	
6.trinn	Count	2	9	3	14	
	Expected Count	2,5	8,2	3,3	14,0	
	% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (fornøyd)	12,5%	17,3%	14,3%	15,7%	
7.trinn	Count	3	7	5	15	
	Expected Count	2,7	8,8	3,5	15,0	
	% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (fornøyd)	18,8%	13,5%	23,8%	16,9%	
8.trinn+	Count	0	2	0	2	
	Expected Count	,4	1,2	,5	2,0	
	% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (fornøyd)	0,0%	3,8%	0,0%	2,2%	
Total	Count	16	52	21	89	
	Expected Count	16,0	52,0	21,0	89,0	
	% within Tidlig seksualitet (å utforske egen kropp, lyster og måter å uttrykke følelser på) (fornøyd)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Viktige verdier og holdninger som kan skape trygge seksuelle erfaringer

Viktige verdier og holdninger som kan skape trygge seksuelle erfaringer (trinn)

* Kjønn Crosstabulation

			Kjønn		Total
			Jente	Gutt	
Viktige verdier og holdninger som kan skape trygge seksuelle erfaringer (trinn)	1. og 2.trinn	Count	1	8	9
		Expected Count	4,3	4,7	9,0
		% within Kjønn	1,9%	13,3%	7,9%
	3.trinn	Count	5	2	7
		Expected Count	3,3	3,7	7,0
		% within Kjønn	9,3%	3,3%	6,1%
	4.trinn	Count	3	14	17
		Expected Count	8,1	8,9	17,0
		% within Kjønn	5,6%	23,3%	14,9%
	5.trinn	Count	18	17	35
		Expected Count	16,6	18,4	35,0
		% within Kjønn	33,3%	28,3%	30,7%
6.trinn	Count	15	5	20	
	Expected Count	9,5	10,5	20,0	
	% within Kjønn	27,8%	8,3%	17,5%	
7.trinn	Count	9	10	19	
	Expected Count	9,0	10,0	19,0	
	% within Kjønn	16,7%	16,7%	16,7%	
8.trinn +	Count	3	4	7	
	Expected Count	3,3	3,7	7,0	
	% within Kjønn	5,6%	6,7%	6,1%	
Total	Count	54	60	114	
	Expected Count	54,0	60,0	114,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Viktige verdier og holdninger som kan skape trygge seksuelle erfaringer (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

			I hvilket fylke går du på skole?		Total
			Møre og Romsdal	Troms og Finnmark	
Viktige verdier og holdninger som kan skape trygge seksuelle erfaringer (trinn)	1. og 2.trinn	Count	4	5	9
		Expected Count	3,4	5,6	9,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	9,1%	6,8%	7,6%
	3.trinn	Count	4	3	7
		Expected Count	2,6	4,4	7,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	9,1%	4,1%	5,9%
	4.trinn	Count	6	11	17
		Expected Count	6,3	10,7	17,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	13,6%	14,9%	14,4%
	5.trinn	Count	12	25	37
		Expected Count	13,8	23,2	37,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	27,3%	33,8%	31,4%
6.trinn	Count	10	11	21	
	Expected Count	7,8	13,2	21,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	22,7%	14,9%	17,8%	
7.trinn	Count	6	14	20	
	Expected Count	7,5	12,5	20,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	13,6%	18,9%	16,9%	
8.trinn +	Count	2	5	7	
	Expected Count	2,6	4,4	7,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	4,5%	6,8%	5,9%	
Total	Count	44	74	118	
	Expected Count	44,0	74,0	118,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Viktige verdier og holdninger som kan skape trygge seksuelle erfaringer (trinn) * Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning) Crosstabulation

			Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)		Total
			Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet	
Viktige verdier og holdninger som kan skape trygge seksuelle erfaringer (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	7	7
		Expected Count	,7	6,3	7,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	0,0%	7,4%	6,7%
	3.trinn	Count	1	6	7
		Expected Count	,7	6,3	7,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	9,1%	6,4%	6,7%
	4.trinn	Count	0	16	16
		Expected Count	1,7	14,3	16,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	0,0%	17,0%	15,2%
	5.trinn	Count	5	26	31
		Expected Count	3,2	27,8	31,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	45,5%	27,7%	29,5%
6.trinn	Count	1	19	20	
	Expected Count	2,1	17,9	20,0	
	% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	9,1%	20,2%	19,0%	
7.trinn	Count	2	16	18	
	Expected Count	1,9	16,1	18,0	
	% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	18,2%	17,0%	17,1%	
8.trinn +	Count	2	4	6	
	Expected Count	,6	5,4	6,0	
	% within Utrykke og respekter personlige grenser (undervisning)	18,2%	4,3%	5,7%	
Total	Count	11	94	105	
	Expected Count	11,0	94,0	105,0	

Viktige verdier og holdninger som kan skape trygge seksuelle erfaringer (trinn) * Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd) Crosstabulation

			Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)			Total
			Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd	
Viktige verdier og holdninger som kan skape trygge seksuelle erfaringer (trinn)	1. og 2.trinn	Count	1	1	5	7
		Expected Count	,5	3,6	2,8	7,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	14,3%	2,0%	13,2%	7,4%
	3.trinn	Count	1	2	3	6
		Expected Count	,4	3,1	2,4	6,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	14,3%	4,1%	7,9%	6,4%
	4.trinn	Count	1	10	5	16
		Expected Count	1,2	8,3	6,5	16,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	14,3%	20,4%	13,2%	17,0%
	5.trinn	Count	2	16	8	26
		Expected Count	1,9	13,6	10,5	26,0
		% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	28,6%	32,7%	21,1%	27,7%
6.trinn	Count	1	12	6	19	
	Expected Count	1,4	9,9	7,7	19,0	
	% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	14,3%	24,5%	16,8%	20,2%	
7.trinn	Count	1	4	11	16	
	Expected Count	1,2	3,3	6,5	16,0	
	% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	14,3%	8,2%	28,9%	17,0%	
8.trinn +	Count	0	4	0	4	
	Expected Count	,3	2,1	1,6	4,0	
	% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	0,0%	8,2%	0,0%	4,3%	
Total	Count	7	49	38	94	
	Expected Count	7,0	49,0	38,0	94,0	
	% within Utrykke og respekter personlige grenser (formøyd)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier)

Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier) (trinn) * Kjønn **Crosstabulation**

		Kjønn			
		Jente	Gutt	Total	
Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier) (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	9	9
		Expected Count	4,3	4,7	9,0
		% within Kjønn	0,0%	14,8%	7,8%
	3.trinn	Count	4	3	7
		Expected Count	3,3	3,7	7,0
		% within Kjønn	7,3%	4,9%	6,0%
	4.trinn	Count	7	12	19
		Expected Count	9,0	10,0	19,0
		% within Kjønn	12,7%	19,7%	16,4%
	5.trinn	Count	19	22	41
		Expected Count	19,4	21,6	41,0
		% within Kjønn	34,5%	36,1%	35,3%
6.trinn	Count	12	5	17	
	Expected Count	8,1	8,9	17,0	
	% within Kjønn	21,8%	8,2%	14,7%	
7.trinn	Count	12	9	21	
	Expected Count	10,0	11,0	21,0	
	% within Kjønn	21,8%	14,8%	18,1%	
8.trinn +	Count	1	1	2	
	Expected Count	,9	1,1	2,0	
	% within Kjønn	1,8%	1,6%	1,7%	
Total	Count	55	61	116	
	Expected Count	55,0	61,0	116,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier) (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? **Crosstabulation**

		I hvilket fylke går du på skole?			
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark	Total	
Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier) (trinn)	1. og 2.trinn	Count	5	4	9
		Expected Count	3,3	5,7	9,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	11,4%	5,3%	7,5%
	3.trinn	Count	2	5	7
		Expected Count	2,6	4,4	7,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	4,5%	6,6%	5,8%
	4.trinn	Count	8	13	21
		Expected Count	7,7	13,3	21,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	18,2%	17,1%	17,5%
	5.trinn	Count	13	29	42
		Expected Count	15,4	26,6	42,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	29,5%	38,2%	35,0%
6.trinn	Count	6	11	17	
	Expected Count	6,2	10,8	17,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	13,6%	14,5%	14,2%	
7.trinn	Count	10	12	22	
	Expected Count	8,1	13,9	22,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	22,7%	15,8%	18,3%	
8.trinn +	Count	0	2	2	
	Expected Count	,7	1,3	2,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	0,0%	2,6%	1,7%	
Total	Count	44	76	120	
	Expected Count	44,0	76,0	120,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier) (trinn) * Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier) (undervisning) **Crosstabulation**

		Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier) (undervisning)			
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet	Total	
Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier) (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	6	6
		Expected Count	,8	5,2	6,0
		% within undervisning i læret	0,0%	7,2%	6,3%
	3.trinn	Count	0	7	7
		Expected Count	,9	6,1	7,0
		% within undervisning i læret	0,0%	8,4%	7,4%
	4.trinn	Count	2	17	19
		Expected Count	2,4	16,6	19,0
		% within undervisning i læret	16,7%	20,5%	20,0%
	5.trinn	Count	4	29	33
		Expected Count	4,2	28,8	33,0
		% within undervisning i læret	33,3%	34,9%	34,7%
6.trinn	Count	2	11	13	
	Expected Count	1,6	11,4	13,0	
	% within undervisning i læret	16,7%	13,3%	13,7%	
7.trinn	Count	3	13	16	
	Expected Count	2,0	14,0	16,0	
	% within undervisning i læret	25,0%	15,7%	16,8%	
8.trinn +	Count	1	0	1	
	Expected Count	,1	,9	1,0	
	% within undervisning i læret	8,3%	0,0%	1,1%	
Total	Count	12	83	95	
	Expected Count	12,0	83,0	95,0	
	% within undervisning i læret	100,0%	100,0%	100,0%	

Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier) (trinn) * Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier) (formøyd) **Crosstabulation**

		Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier) (formøyd)				
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd	Total	
Hvordan andre kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (gruppepress, forventninger og sosiale medier) (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	2	4	6
		Expected Count	,7	3,6	1,7	6,0
		% within formøyd med undervisningen	0,0%	4,0%	16,7%	7,2%
	3.trinn	Count	0	4	3	7
		Expected Count	,8	4,2	2,0	7,0
		% within formøyd med undervisningen	0,0%	8,0%	12,5%	8,4%
	4.trinn	Count	2	8	7	17
		Expected Count	1,8	10,2	4,9	17,0
		% within formøyd med undervisningen	22,2%	16,0%	29,2%	20,5%
	5.trinn	Count	3	22	4	29
		Expected Count	3,1	17,5	8,4	29,0
		% within formøyd med undervisningen	33,3%	44,0%	16,7%	34,9%
6.trinn	Count	1	7	3	11	
	Expected Count	1,2	6,6	3,2	11,0	
	% within formøyd med undervisningen	11,1%	14,0%	12,5%	13,3%	
7.trinn	Count	3	7	3	13	
	Expected Count	1,4	7,8	3,8	13,0	
	% within formøyd med undervisningen	33,3%	14,0%	12,5%	15,7%	
Total	Count	9	50	24	83	
	Expected Count	9,0	50,0	24,0	83,0	
	% within formøyd med undervisningen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet

Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (trinn) * Kjønn Crosstabulation

			Kjønn		Total
			Jente	Gutt	
Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	6	6
		Expected Count	2,9	3,1	6,0
		% within Kjønn	0,0%	9,8%	5,1%
	3.trinn	Count	4	6	10
		Expected Count	4,8	5,2	10,0
		% within Kjønn	7,0%	9,8%	8,5%
	4.trinn	Count	7	12	19
		Expected Count	9,2	9,8	19,0
		% within Kjønn	12,3%	19,7%	16,1%
	5.trinn	Count	20	16	36
		Expected Count	17,4	18,6	36,0
		% within Kjønn	35,1%	26,2%	30,5%
6.trinn	Count	20	8	28	
	Expected Count	13,5	14,5	28,0	
	% within Kjønn	35,1%	13,1%	23,7%	
7.trinn	Count	3	9	12	
	Expected Count	5,8	6,2	12,0	
	% within Kjønn	5,3%	14,8%	10,2%	
8.trinn +	Count	3	4	7	
	Expected Count	3,4	3,6	7,0	
	% within Kjønn	5,3%	6,6%	5,9%	
Total	Count	57	61	118	
	Expected Count	57,0	61,0	118,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

			I hvilket fylke går du på skole?		Total
			Møre og Romsdal	Troms og Finnmark	
Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (trinn)	1. og 2.trinn	Count	4	2	6
		Expected Count	2,3	3,7	6,0
		% within sted	8,5%	2,7%	4,9%
	3.trinn	Count	3	7	10
		Expected Count	3,9	6,1	10,0
		% within sted	6,4%	9,3%	8,2%
	4.trinn	Count	6	14	20
		Expected Count	7,7	12,3	20,0
		% within sted	12,8%	18,7%	16,4%
	5.trinn	Count	12	24	36
		Expected Count	13,9	22,1	36,0
		% within sted	25,5%	32,0%	29,5%
6.trinn	Count	14	17	31	
	Expected Count	11,9	19,1	31,0	
	% within sted	29,8%	22,7%	25,4%	
7.trinn	Count	5	7	12	
	Expected Count	4,6	7,4	12,0	
	% within sted	10,6%	9,3%	9,8%	
8.trinn +	Count	3	4	7	
	Expected Count	2,7	4,3	7,0	
	% within sted	6,4%	5,3%	5,7%	
Total	Count	47	75	122	
	Expected Count	47,0	75,0	122,0	
	% within sted	100,0%	100,0%	100,0%	

Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (trinn) * Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (undervisning) Crosstabulation

			Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (undervisning)		Total
			Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet	
Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	5	5
		Expected Count	1,6	3,4	5,0
		% within undervisning i temaet	0,0%	7,6%	5,2%
	3.trinn	Count	1	7	8
		Expected Count	2,6	5,4	8,0
		% within undervisning i temaet	3,2%	10,6%	8,2%
	4.trinn	Count	4	13	17
		Expected Count	5,4	11,6	17,0
		% within undervisning i temaet	12,9%	19,7%	17,5%
	5.trinn	Count	9	21	30
		Expected Count	9,6	20,4	30,0
		% within undervisning i temaet	29,0%	31,8%	30,9%
6.trinn	Count	11	12	23	
	Expected Count	7,4	15,6	23,0	
	% within undervisning i temaet	35,5%	18,2%	23,7%	
7.trinn	Count	1	7	8	
	Expected Count	2,6	5,4	8,0	
	% within undervisning i temaet	3,2%	10,6%	8,2%	
8.trinn +	Count	5	1	6	
	Expected Count	1,9	4,1	6,0	
	% within undervisning i temaet	16,1%	1,5%	6,2%	
Total	Count	31	66	97	
	Expected Count	31,0	66,0	97,0	
	% within undervisning i temaet	100,0%	100,0%	100,0%	

Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (trinn) * Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (fornøyd) Crosstabulation

			Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (fornøyd)			Total
			Ja, var ikke fornøyd	Ja, var litt fornøyd	Ja, var fornøyd	
Hvordan religion og kultur kan påvirke dine valg og holdninger til seksualitet (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	2	3	5
		Expected Count	1,0	2,7	1,4	5,0
		% within fornøyd med undervisningen	0,0%	5,7%	16,7%	7,6%
	3.trinn	Count	0	4	3	7
		Expected Count	1,4	3,7	1,9	7,0
		% within fornøyd med undervisningen	0,0%	11,4%	16,7%	10,6%
	4.trinn	Count	3	7	3	13
		Expected Count	2,6	6,0	3,5	13,0
		% within fornøyd med undervisningen	23,1%	20,0%	16,7%	18,7%
	5.trinn	Count	4	14	3	21
		Expected Count	4,1	11,1	5,7	21,0
		% within fornøyd med undervisningen	30,8%	40,0%	16,7%	31,8%
6.trinn	Count	4	3	6	12	
	Expected Count	2,4	6,4	3,3	12,0	
	% within fornøyd med undervisningen	30,8%	8,6%	27,8%	18,2%	
7.trinn	Count	2	4	1	7	
	Expected Count	1,4	3,7	1,9	7,0	
	% within fornøyd med undervisningen	15,4%	11,4%	5,6%	10,6%	
8.trinn +	Count	0	1	0	1	
	Expected Count	,2	,5	,3	1,0	
	% within fornøyd med undervisningen	0,0%	2,6%	0,0%	1,5%	
Total	Count	13	35	18	66	
	Expected Count	13,0	35,0	18,0	66,0	
	% within fornøyd med undervisningen	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet

Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet (trinn)	1. og 2.trinn	Count	4	6	10
		Expected Count	4,9	5,1	10,0
		% within Kjønn	6,8%	9,7%	8,3%
	3.trinn	Count	6	7	13
		Expected Count	6,3	6,7	13,0
		% within Kjønn	10,2%	11,3%	10,7%
	4.trinn	Count	8	15	23
		Expected Count	11,2	11,8	23,0
		% within Kjønn	13,6%	24,2%	19,0%
	5.trinn	Count	16	16	32
		Expected Count	15,6	16,4	32,0
		% within Kjønn	27,1%	25,8%	26,4%
	6.trinn	Count	14	6	20
		Expected Count	9,8	10,2	20,0
		% within Kjønn	23,7%	9,7%	16,5%
	7.trinn	Count	8	10	18
		Expected Count	8,8	9,2	18,0
		% within Kjønn	13,6%	16,1%	14,9%
	8.trinn +	Count	3	2	5
		Expected Count	2,4	2,6	5,0
		% within Kjønn	5,1%	3,2%	4,1%
	Total	Count	59	62	121
		Expected Count	59,0	62,0	121,0
		% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%

Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?			
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark	Total	
Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet (trinn)	1. og 2.trinn	Count	6	5	11
		Expected Count	4,1	6,9	11,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	12,8%	6,4%	8,8%
	3.trinn	Count	4	9	13
		Expected Count	4,9	8,1	13,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	8,5%	11,5%	10,4%
	4.trinn	Count	9	15	24
		Expected Count	9,0	15,0	24,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	19,1%	19,2%	19,2%
	5.trinn	Count	9	25	34
		Expected Count	12,8	21,2	34,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	19,1%	32,1%	27,2%
	6.trinn	Count	7	13	20
		Expected Count	7,5	12,5	20,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	14,9%	16,7%	16,0%
	7.trinn	Count	10	8	18
		Expected Count	6,8	11,2	18,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	21,3%	10,3%	14,4%
	8.trinn +	Count	2	3	5
		Expected Count	1,9	3,1	5,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	4,3%	3,8%	4,0%
	Total	Count	47	78	125
		Expected Count	47,0	78,0	125,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%

Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet (trinn) * Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet (undervisning) Crosstabulation

		Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet (trinn)	1. og 2.trinn	Count	1	9	10
		Expected Count	1,2	8,8	10,0
		% within undervisning i temaet	8,3%	9,8%	9,6%
	3.trinn	Count	0	10	10
		Expected Count	1,2	8,8	10,0
		% within undervisning i temaet	0,0%	10,9%	9,6%
	4.trinn	Count	2	20	22
		Expected Count	2,5	19,5	22,0
		% within undervisning i temaet	16,7%	21,7%	21,2%
	5.trinn	Count	3	27	30
		Expected Count	3,5	26,5	30,0
		% within undervisning i temaet	25,0%	29,3%	28,8%
	6.trinn	Count	2	13	15
		Expected Count	1,7	13,3	15,0
		% within undervisning i temaet	16,7%	14,1%	14,4%
	7.trinn	Count	2	10	12
		Expected Count	1,4	10,6	12,0
		% within undervisning i temaet	16,7%	10,9%	11,5%
	8.trinn +	Count	2	3	5
		Expected Count	1,6	4,4	5,0
		% within undervisning i temaet	16,7%	3,3%	4,8%
	Total	Count	12	92	104
		Expected Count	12,0	92,0	104,0

Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet (trinn) * Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet (formøyd) Crosstabulation

		Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet (formøyd)			Total	
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd		
Barns rettigheter og lover om sex og seksualitet (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	4	5	9
		Expected Count	1,3	4,3	3,4	9,0
		% within formøyd med undervisningen	0,0%	9,1%	14,3%	9,8%
	3.trinn	Count	0	5	5	10
		Expected Count	1,4	4,8	3,8	10,0
		% within formøyd med undervisningen	0,0%	11,4%	14,3%	10,9%
	4.trinn	Count	3	8	9	20
		Expected Count	2,8	9,6	7,6	20,0
		% within formøyd med undervisningen	23,1%	18,2%	25,7%	21,7%
	5.trinn	Count	5	14	8	27
		Expected Count	3,8	12,9	10,3	27,0
		% within formøyd med undervisningen	38,5%	31,8%	22,9%	29,3%
	6.trinn	Count	1	7	5	13
		Expected Count	1,8	6,2	4,9	13,0
		% within formøyd med undervisningen	7,7%	15,9%	14,3%	14,1%
	7.trinn	Count	2	5	3	10
		Expected Count	1,4	4,8	3,8	10,0
		% within formøyd med undervisningen	15,4%	11,4%	8,6%	10,9%
	8.trinn +	Count	2	1	0	3
		Expected Count	1,4	1,4	1,1	3,0
		% within formøyd med undervisningen	15,4%	2,3%	0,0%	3,3%
	Total	Count	13	44	35	92
		Expected Count	13,0	44,0	35,0	92,0

Seksuelt misbruk og overgrep

Seksuelt misbruk og overgrep (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Seksuelt misbruk og overgrep (trinn)	1. og 2.trinn	Count	5	9	14
		Expected Count	6,8	7,2	14,0
	% within Kjønn	8,6%	14,8%	11,8%	
	3.trinn	Count	5	2	7
		Expected Count	3,4	3,6	7,0
		% within Kjønn	8,6%	3,3%	5,9%
	4.trinn	Count	9	14	23
		Expected Count	11,2	11,8	23,0
		% within Kjønn	15,5%	23,0%	19,3%
	5.trinn	Count	17	19	36
		Expected Count	17,5	18,5	36,0
		% within Kjønn	29,3%	31,1%	30,3%
6.trinn	Count	15	6	21	
	Expected Count	10,2	10,8	21,0	
	% within Kjønn	25,9%	9,8%	17,6%	
7.trinn	Count	6	10	16	
	Expected Count	7,8	8,2	16,0	
	% within Kjønn	10,3%	16,4%	13,4%	
8.trinn +	Count	1	1	2	
	Expected Count	1,0	1,0	2,0	
	% within Kjønn	1,7%	1,6%	1,7%	
Total	Count	58	61	119	
	Expected Count	58,0	61,0	119,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Seksuelt misbruk og overgrep (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?		Total	
		Mare og Romsdal	Troms og Finnmark		
Seksuelt misbruk og overgrep (trinn)	1. og 2.trinn	Count	5	10	15
		Expected Count	5,5	9,5	15,0
	% within I hvilket fylke går du på skole?	11,1%	12,8%	12,2%	
	3.trinn	Count	2	5	7
		Expected Count	2,6	4,4	7,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	4,4%	6,4%	5,7%
	4.trinn	Count	8	16	24
		Expected Count	8,8	15,2	24,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	17,8%	20,5%	19,5%
	5.trinn	Count	13	24	37
		Expected Count	13,5	23,5	37,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	28,9%	30,8%	30,1%
6.trinn	Count	9	13	22	
	Expected Count	8,0	14,0	22,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	20,0%	16,7%	17,9%	
7.trinn	Count	7	9	16	
	Expected Count	5,9	10,1	16,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	15,6%	11,5%	13,0%	
8.trinn +	Count	1	1	2	
	Expected Count	,7	1,3	2,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	2,2%	1,3%	1,6%	
Total	Count	45	78	123	
	Expected Count	45,0	78,0	123,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Seksuelt misbruk og overgrep (trinn) * Seksuelt misbruk og overgrep (undervisning) Crosstabulation

		Seksuelt misbruk og overgrep (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Seksuelt misbruk og overgrep (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	14	14
		Expected Count	1,5	12,5	14,0
	% within Seksuelt misbruk og overgrep (undervisning)	0,0%	14,4%	12,8%	
	3.trinn	Count	1	5	6
		Expected Count	,7	5,3	6,0
		% within Seksuelt misbruk og overgrep (undervisning)	8,3%	5,2%	5,5%
	4.trinn	Count	3	18	21
		Expected Count	2,3	18,7	21,0
		% within Seksuelt misbruk og overgrep (undervisning)	25,0%	18,6%	19,3%
	5.trinn	Count	2	31	33
		Expected Count	3,6	20,4	33,0
		% within Seksuelt misbruk og overgrep (undervisning)	16,7%	32,0%	30,3%
6.trinn	Count	3	19	22	
	Expected Count	2,4	19,6	22,0	
	% within Seksuelt misbruk og overgrep (undervisning)	25,0%	19,6%	20,2%	
7.trinn	Count	1	10	11	
	Expected Count	1,2	9,8	11,0	
	% within Seksuelt misbruk og overgrep (undervisning)	8,3%	10,3%	10,1%	
8.trinn +	Count	2	0	2	
	Expected Count	,2	1,8	2,0	
	% within Seksuelt misbruk og overgrep (undervisning)	16,7%	0,0%	1,8%	
Total	Count	12	97	109	
	Expected Count	12,0	97,0	109,0	
	% within Seksuelt misbruk og overgrep (undervisning)	100,0%	100,0%	100,0%	

Seksuelt misbruk og overgrep (trinn) * Seksuelt misbruk og overgrep (formøyd) Crosstabulation

		Seksuelt misbruk og overgrep (formøyd)			Total	
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd		
Seksuelt misbruk og overgrep (trinn)	1. og 2.trinn	Count	0	6	8	14
		Expected Count	2,2	7,5	4,3	14,0
	% within Seksuelt misbruk og overgrep (formøyd)	0,0%	11,5%	26,7%	14,4%	
	3.trinn	Count	1	2	2	5
		Expected Count	,8	2,7	1,5	5,0
		% within Seksuelt misbruk og overgrep (formøyd)	6,7%	3,8%	6,7%	5,2%
	4.trinn	Count	3	10	5	18
		Expected Count	2,8	9,6	5,6	18,0
		% within Seksuelt misbruk og overgrep (formøyd)	20,0%	19,2%	16,7%	18,6%
	5.trinn	Count	5	17	9	31
		Expected Count	4,8	16,6	9,6	31,0
		% within Seksuelt misbruk og overgrep (formøyd)	33,3%	32,7%	30,0%	32,0%
6.trinn	Count	3	13	3	19	
	Expected Count	2,9	10,2	5,9	19,0	
	% within Seksuelt misbruk og overgrep (formøyd)	20,0%	25,0%	10,0%	19,6%	
7.trinn	Count	3	4	3	10	
	Expected Count	1,5	5,4	3,1	10,0	
	% within Seksuelt misbruk og overgrep (formøyd)	20,0%	7,7%	10,0%	10,3%	
Total	Count	15	52	30	97	
	Expected Count	15,0	52,0	30,0	97,0	
	% within Seksuelt misbruk og overgrep (formøyd)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Hvor kommer barn fra?

Hvor kommer barn fra? (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Hvor kommer barn fra? (trinn)	1. og 2. trinn	Count	5	14	19
		Expected Count	9,1	9,9	19,0
		% within Kjønn	8,3%	21,5%	15,2%
	3. trinn	Count	8	6	14
		Expected Count	6,7	7,3	14,0
		% within Kjønn	13,3%	9,2%	11,2%
	4. trinn	Count	10	14	24
		Expected Count	11,5	12,5	24,0
		% within Kjønn	16,7%	21,5%	19,2%
	5. trinn	Count	20	17	37
		Expected Count	17,8	19,2	37,0
		% within Kjønn	33,3%	26,2%	29,6%
6. trinn	Count	9	5	14	
	Expected Count	6,7	7,3	14,0	
	% within Kjønn	15,0%	7,7%	11,2%	
7. trinn	Count	6	9	15	
	Expected Count	7,2	7,8	15,0	
	% within Kjønn	10,0%	13,8%	12,0%	
8. trinn+	Count	2	0	2	
	Expected Count	1,0	1,0	2,0	
	% within Kjønn	3,3%	0,0%	1,6%	
Total	Count	60	65	125	
	Expected Count	60,0	65,0	125,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Hvor kommer barn fra? (trinn) * Hvor kommer barn fra? (undervisning) Crosstabulation

		Hvor kommer barn fra? (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Hvor kommer barn fra? (trinn)	1. og 2. trinn	Count	2	18	20
		Expected Count	,9	19,1	20,0
		% within Hvor kommer barn fra? (undervisning)	40,0%	16,1%	17,1%
	3. trinn	Count	0	12	12
		Expected Count	,5	11,5	12,0
		% within Hvor kommer barn fra? (undervisning)	0,0%	10,7%	10,3%
	4. trinn	Count	1	22	23
		Expected Count	1,0	22,0	23,0
		% within Hvor kommer barn fra? (undervisning)	20,0%	19,6%	19,7%
	5. trinn	Count	1	33	34
		Expected Count	1,5	32,5	34,0
		% within Hvor kommer barn fra? (undervisning)	20,0%	29,5%	29,1%
6. trinn	Count	0	13	13	
	Expected Count	,6	12,4	13,0	
	% within Hvor kommer barn fra? (undervisning)	0,0%	11,6%	11,1%	
7. trinn	Count	1	12	13	
	Expected Count	,8	12,4	13,0	
	% within Hvor kommer barn fra? (undervisning)	20,0%	10,7%	11,1%	
8. trinn+	Count	0	2	2	
	Expected Count	,1	1,9	2,0	
	% within Hvor kommer barn fra? (undervisning)	0,0%	1,8%	1,7%	
Total	Count	5	112	117	
	Expected Count	5,0	112,0	117,0	

Hvor kommer barn fra? (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?		Total	
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Hvor kommer barn fra? (trinn)	1. og 2. trinn	Count	6	14	20
		Expected Count	7,3	12,7	20,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	12,8%	17,1%	15,5%
	3. trinn	Count	2	12	14
		Expected Count	5,1	8,9	14,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	4,3%	14,6%	10,9%
	4. trinn	Count	10	16	26
		Expected Count	9,5	16,5	26,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	21,3%	19,5%	20,2%
	5. trinn	Count	17	21	38
		Expected Count	13,8	24,2	38,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	36,2%	25,6%	29,5%
6. trinn	Count	6	8	14	
	Expected Count	5,1	8,9	14,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	12,8%	9,8%	10,9%	
7. trinn	Count	5	10	15	
	Expected Count	5,5	9,5	15,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	10,6%	12,2%	11,6%	
8. trinn+	Count	1	1	2	
	Expected Count	,7	1,3	2,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	2,1%	1,2%	1,6%	
Total	Count	47	82	129	
	Expected Count	47,0	82,0	129,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Hvor kommer barn fra? (trinn) * Hvor kommer barn fra? (formøyd) Crosstabulation

		Hvor kommer barn fra? (formøyd)			Total	
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd		
Hvor kommer barn fra? (trinn)	1. og 2. trinn	Count	1	5	12	18
		Expected Count	1,4	7,2	9,3	18,0
		% within Hvor kommer barn fra? (formøyd)	11,1%	11,1%	20,7%	16,1%
	3. trinn	Count	1	6	5	12
		Expected Count	1,0	4,8	6,2	12,0
		% within Hvor kommer barn fra? (formøyd)	11,1%	13,3%	8,6%	10,7%
	4. trinn	Count	3	8	11	22
		Expected Count	1,8	8,8	11,4	22,0
		% within Hvor kommer barn fra? (formøyd)	33,3%	17,8%	19,0%	19,6%
	5. trinn	Count	1	16	16	33
		Expected Count	2,7	13,3	17,1	33,0
		% within Hvor kommer barn fra? (formøyd)	11,1%	35,6%	27,6%	29,5%
6. trinn	Count	1	4	8	13	
	Expected Count	1,0	5,2	6,7	13,0	
	% within Hvor kommer barn fra? (formøyd)	11,1%	8,9%	13,8%	11,6%	
7. trinn	Count	2	4	6	12	
	Expected Count	1,0	4,8	6,2	12,0	
	% within Hvor kommer barn fra? (formøyd)	22,2%	8,9%	10,3%	10,7%	
8. trinn+	Count	0	2	0	2	
	Expected Count	,2	,8	1,0	2,0	
	% within Hvor kommer barn fra? (formøyd)	0,0%	4,4%	0,0%	1,8%	
Total	Count	9	45	58	112	
	Expected Count	9,0	45,0	58,0	112,0	
	% within Hvor kommer barn fra? (formøyd)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Kunnskap om graviditet, fødsel og andre måter å få barn på

Kunnskap om graviditet, fødsel og andre måter å få barn på (trinn) * Kjønn

Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Kunnskap om graviditet, fødsel og andre måter å få barn på (trinn)	1.og 2. trinn	Count	0	7	7
		Expected Count	3,5	3,5	7,0
		% within Kjønn	0,0%	11,5%	5,7%
	3.trinn	Count	5	5	10
		Expected Count	5,0	5,0	10,0
		% within Kjønn	8,2%	8,2%	8,2%
	4.trinn	Count	9	13	22
		Expected Count	11,0	11,0	22,0
		% within Kjønn	14,8%	21,3%	18,0%
	5.trinn	Count	22	20	42
		Expected Count	21,0	21,0	42,0
		% within Kjønn	36,1%	32,8%	34,4%
6.trinn	Count	9	6	15	
	Expected Count	7,5	7,5	15,0	
	% within Kjønn	14,8%	9,8%	12,3%	
7.trinn	Count	13	9	22	
	Expected Count	11,0	11,0	22,0	
	% within Kjønn	21,3%	14,8%	18,0%	
8.trinn+	Count	3	1	4	
	Expected Count	2,0	2,0	4,0	
	% within Kjønn	4,9%	1,6%	3,3%	
Total	Count	61	61	122	
	Expected Count	61,0	61,0	122,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Kunnskap om graviditet, fødsel og andre måter å få barn på (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?		Total	
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Kunnskap om graviditet, fødsel og andre måter å få barn på (trinn)	1.og 2. trinn	Count	3	4	7
		Expected Count	2,6	4,4	7,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	6,4%	5,1%	5,6%
	3.trinn	Count	3	8	11
		Expected Count	4,1	6,9	11,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	6,4%	10,1%	8,7%
	4.trinn	Count	8	14	22
		Expected Count	8,2	13,8	22,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	17,0%	17,7%	17,5%
	5.trinn	Count	17	27	44
		Expected Count	16,4	27,6	44,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	36,2%	34,2%	34,9%
6.trinn	Count	3	12	15	
	Expected Count	5,6	9,4	15,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	6,4%	15,2%	11,9%	
7.trinn	Count	10	12	22	
	Expected Count	8,2	13,8	22,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	21,3%	15,2%	17,5%	
8.trinn+	Count	3	2	5	
	Expected Count	1,9	3,1	5,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	6,4%	2,5%	4,0%	
Total	Count	47	79	126	
	Expected Count	47,0	79,0	126,0	

Kunnskap om graviditet, fødsel og andre måter å få barn på (trinn) * Kunnskap om graviditet, fødsel og alternative måter å få barn på (undervisning) Crosstabulation

		Kunnskap om graviditet, fødsel og alternative måter å få barn på måter å få barn på (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Kunnskap om graviditet, fødsel og andre måter å få barn på (trinn)	1.og 2. trinn	Count	0	7	7
		Expected Count	,5	6,5	7,0
		% within undervisning i temaet	0,0%	6,7%	6,2%
	3.trinn	Count	0	11	11
		Expected Count	,8	10,2	11,0
		% within undervisning i temaet	0,0%	10,5%	9,7%
	4.trinn	Count	1	18	19
		Expected Count	1,3	17,7	19,0
		% within undervisning i temaet	12,5%	17,1%	16,8%
	5.trinn	Count	3	36	39
		Expected Count	2,8	36,2	39,0
		% within undervisning i temaet	37,5%	34,3%	34,5%
6.trinn	Count	0	12	12	
	Expected Count	,8	11,2	12,0	
	% within undervisning i temaet	0,0%	11,4%	10,6%	
7.trinn	Count	2	19	21	
	Expected Count	1,5	19,5	21,0	
	% within undervisning i temaet	25,0%	18,1%	18,8%	
8.trinn+	Count	2	2	4	
	Expected Count	,3	3,7	4,0	
	% within undervisning i temaet	25,0%	1,9%	3,5%	
Total	Count	8	105	113	
	Expected Count	8,0	105,0	113,0	
	% within undervisning i temaet	100,0%	100,0%	100,0%	

Kunnskap om graviditet, fødsel og andre måter å få barn på (trinn) * Kunnskap om graviditet, fødsel og alternative måter å få barn på måter å få barn på (fornøyd) Crosstabulation

		Kunnskap om graviditet, fødsel og alternative måter å få barn på måter å få barn på (fornøyd)			Total	
		Ja, var ikke fornøyd	Ja, var litt fornøyd	Ja, var fornøyd		
Kunnskap om graviditet, fødsel og andre måter å få barn på (trinn)	1.og 2. trinn	Count	0	2	5	7
		Expected Count	,9	3,5	2,7	7,0
		% within fornøyd med undervisningen	0,0%	3,8%	12,5%	6,7%
	3.trinn	Count	1	8	2	11
		Expected Count	1,4	5,4	4,2	11,0
		% within fornøyd med undervisningen	7,7%	15,4%	5,0%	10,5%
	4.trinn	Count	2	10	6	18
		Expected Count	2,2	8,9	6,9	18,0
		% within fornøyd med undervisningen	15,4%	19,2%	15,0%	17,1%
	5.trinn	Count	4	18	14	36
		Expected Count	4,5	17,8	13,7	36,0
		% within fornøyd med undervisningen	30,8%	34,6%	35,0%	34,3%
6.trinn	Count	3	6	3	12	
	Expected Count	1,5	5,9	4,6	12,0	
	% within fornøyd med undervisningen	23,1%	11,5%	7,5%	11,4%	
7.trinn	Count	3	6	10	19	
	Expected Count	2,4	9,4	7,2	19,0	
	% within fornøyd med undervisningen	23,1%	11,5%	25,0%	18,1%	
8.trinn+	Count	0	2	0	2	
	Expected Count	,2	1,0	,8	2,0	
	% within fornøyd med undervisningen	0,0%	3,8%	0,0%	1,9%	
Total	Count	13	52	40	105	
	Expected Count	13,0	52,0	40,0	105,0	

Porno og sex på TV og i media

Porno og sex på TV og i media (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Porno og sex på TV og i media (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	6	6
		Expected Count	2,8	3,2	6,0
		% within Kjønn	0,0%	9,7%	5,2%
	3. trinn	Count	0	2	2
		Expected Count	,9	1,1	2,0
		% within Kjønn	0,0%	3,2%	1,7%
	4. trinn	Count	2	3	5
		Expected Count	2,3	2,7	5,0
		% within Kjønn	3,7%	4,8%	4,3%
	5. trinn	Count	9	19	28
		Expected Count	13,0	15,0	28,0
		% within Kjønn	16,7%	30,6%	24,1%
6. trinn	Count	17	14	31	
	Expected Count	14,4	16,6	31,0	
	% within Kjønn	31,5%	22,6%	26,7%	
7. trinn	Count	18	14	32	
	Expected Count	14,9	17,1	32,0	
	% within Kjønn	33,3%	22,6%	27,6%	
8. trinn+	Count	8	4	12	
	Expected Count	5,6	6,4	12,0	
	% within Kjønn	14,8%	6,5%	10,3%	
Total	Count	54	62	116	
	Expected Count	54,0	62,0	116,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Porno og sex på TV og i media (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?		Total	
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Porno og sex på TV og i media (trinn)	1. og 2. trinn	Count	3	3	6
		Expected Count	2,3	3,8	6,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	6,7%	4,0%	5,0%
	3. trinn	Count	1	1	2
		Expected Count	,8	1,3	2,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	2,2%	1,3%	1,7%
	4. trinn	Count	1	5	6
		Expected Count	2,3	3,8	6,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	2,2%	6,7%	5,0%
	5. trinn	Count	8	21	29
		Expected Count	10,9	18,1	29,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	17,8%	28,0%	24,2%
6. trinn	Count	15	17	32	
	Expected Count	12,0	20,0	32,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	33,3%	22,7%	26,7%	
7. trinn	Count	10	22	32	
	Expected Count	12,0	20,0	32,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	22,2%	29,3%	26,7%	
8. trinn+	Count	7	6	13	
	Expected Count	4,9	8,1	13,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	15,6%	8,0%	10,8%	
Total	Count	45	75	120	
	Expected Count	45,0	75,0	120,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Porno og sex på TV og i media (trinn) * Porno og sex på TV og i media (undervisning) Crosstabulation

		Porno og sex på TV og i media (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Porno og sex på TV og i media (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	6	6
		Expected Count	1,9	4,1	6,0
		% within Porno og sex på TV og i media (undervisning)	0,0%	8,3%	5,7%
	3. trinn	Count	0	2	2
		Expected Count	,6	1,4	2,0
		% within Porno og sex på TV og i media (undervisning)	0,0%	2,8%	1,9%
	4. trinn	Count	0	5	5
		Expected Count	1,6	3,4	5,0
		% within Porno og sex på TV og i media (undervisning)	0,0%	6,9%	4,7%
	5. trinn	Count	9	15	24
		Expected Count	7,7	16,3	24,0
		% within Porno og sex på TV og i media (undervisning)	26,5%	20,8%	22,6%
6. trinn	Count	11	21	32	
	Expected Count	10,3	21,7	32,0	
	% within Porno og sex på TV og i media (undervisning)	32,4%	29,2%	30,2%	
7. trinn	Count	6	20	26	
	Expected Count	8,3	17,7	26,0	
	% within Porno og sex på TV og i media (undervisning)	17,6%	27,8%	24,5%	
8. trinn+	Count	8	3	11	
	Expected Count	3,5	7,5	11,0	
	% within Porno og sex på TV og i media (undervisning)	23,5%	4,2%	10,4%	
Total	Count	34	72	106	

Porno og sex på TV og i media (trinn) * Porno og sex på TV og i media (undervisning) Crosstabulation

		Porno og sex på TV og i media (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Porno og sex på TV og i media (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	6	6
		Expected Count	1,9	4,1	6,0
		% within Pornøyd med undervisningen	0,0%	8,3%	5,7%
	3. trinn	Count	0	2	2
		Expected Count	,6	1,4	2,0
		% within Pornøyd med undervisningen	0,0%	2,8%	1,9%
	4. trinn	Count	0	5	5
		Expected Count	1,6	3,4	5,0
		% within Pornøyd med undervisningen	0,0%	6,9%	4,7%
	5. trinn	Count	9	15	24
		Expected Count	7,7	16,3	24,0
		% within Pornøyd med undervisningen	26,5%	20,8%	22,6%
6. trinn	Count	11	21	32	
	Expected Count	10,3	21,7	32,0	
	% within Pornøyd med undervisningen	32,4%	29,2%	30,2%	
7. trinn	Count	6	20	26	
	Expected Count	8,3	17,7	26,0	
	% within Pornøyd med undervisningen	17,6%	27,8%	24,5%	
8. trinn+	Count	8	3	11	
	Expected Count	3,5	7,5	11,0	
	% within Pornøyd med undervisningen	23,5%	4,2%	10,4%	
Total	Count	34	72	106	
	Expected Count	34,0	72,0	106,0	

Sex med andre for første gang

Sex med andre for første gang (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Sex med andre for første gang (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	4	4
		Expected Count	1,8	2,2	4,0
		% within Kjønn	0,0%	6,3%	3,4%
	3. trinn	Count	1	2	3
		Expected Count	1,4	1,6	3,0
		% within Kjønn	1,8%	3,1%	2,5%
	4. trinn	Count	4	4	8
		Expected Count	3,7	4,3	8,0
		% within Kjønn	7,3%	6,3%	6,7%
	5. trinn	Count	10	16	26
		Expected Count	12,0	14,0	26,0
		% within Kjønn	18,2%	25,0%	21,8%
6. trinn	Count	16	13	29	
	Expected Count	13,4	15,6	29,0	
	% within Kjønn	29,1%	20,3%	24,4%	
7. trinn	Count	17	20	37	
	Expected Count	17,1	19,9	37,0	
	% within Kjønn	30,9%	31,3%	31,1%	
8. trinn+	Count	7	5	12	
	Expected Count	5,5	6,5	12,0	
	% within Kjønn	12,7%	7,8%	10,1%	
Total	Count	55	64	119	
	Expected Count	55,0	64,0	119,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Sex med andre for første gang (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?			Total
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Sex med andre for første gang (trinn)	1. og 2. trinn	Count	1	3	4
		Expected Count	1,4	2,6	4,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	2,3%	3,8%	3,3%
	3. trinn	Count	2	1	3
		Expected Count	1,1	1,9	3,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	4,5%	1,3%	2,4%
	4. trinn	Count	4	5	9
		Expected Count	3,2	5,8	9,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	9,1%	6,3%	7,3%
	5. trinn	Count	8	19	27
		Expected Count	9,7	17,3	27,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	18,2%	24,1%	22,0%
6. trinn	Count	14	16	30	
	Expected Count	10,7	19,3	30,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	31,8%	20,3%	24,4%	
7. trinn	Count	11	27	38	
	Expected Count	13,6	24,4	38,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	25,0%	34,2%	30,9%	
8. trinn+	Count	4	8	12	
	Expected Count	4,3	7,7	12,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	9,1%	10,1%	9,8%	
Total	Count	44	79	123	
	Expected Count	44,0	79,0	123,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Sex med andre for første gang (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?			Total
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Sex med andre for første gang (trinn)	1. og 2. trinn	Count	1	3	4
		Expected Count	1,4	2,6	4,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	2,3%	3,8%	3,3%
	3. trinn	Count	2	1	3
		Expected Count	1,1	1,9	3,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	4,5%	1,3%	2,4%
	4. trinn	Count	4	5	9
		Expected Count	3,2	5,8	9,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	9,1%	6,3%	7,3%
	5. trinn	Count	8	19	27
		Expected Count	9,7	17,3	27,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	18,2%	24,1%	22,0%
6. trinn	Count	14	16	30	
	Expected Count	10,7	19,3	30,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	31,8%	20,3%	24,4%	
7. trinn	Count	11	27	38	
	Expected Count	13,6	24,4	38,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	25,0%	34,2%	30,9%	
8. trinn+	Count	4	8	12	
	Expected Count	4,3	7,7	12,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	9,1%	10,1%	9,8%	
Total	Count	44	79	123	
	Expected Count	44,0	79,0	123,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Sex med andre for første gang (trinn) * Sex med andre for første gang (formøyd) Crosstabulation

		Sex med andre for første gang (formøyd)			Total	
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd		
Sex med andre for første gang (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	1	3	4
		Expected Count	,8	2,0	1,2	4,0
		% within Sex med andre for første gang (formøyd)	0,0%	2,9%	13,6%	5,6%
	3. trinn	Count	0	1	2	3
		Expected Count	,6	1,5	,9	3,0
		% within Sex med andre for første gang (formøyd)	0,0%	2,9%	9,1%	4,2%
	4. trinn	Count	1	3	1	5
		Expected Count	1,0	2,5	1,5	5,0
		% within Sex med andre for første gang (formøyd)	7,1%	8,6%	4,5%	7,0%
	5. trinn	Count	4	10	3	17
		Expected Count	3,4	8,4	5,3	17,0
		% within Sex med andre for første gang (formøyd)	28,6%	28,6%	13,6%	23,9%
6. trinn	Count	3	6	6	15	
	Expected Count	3,0	7,4	4,6	15,0	
	% within Sex med andre for første gang (formøyd)	21,4%	17,1%	27,3%	21,1%	
7. trinn	Count	4	13	7	24	
	Expected Count	4,7	11,8	7,4	24,0	
	% within Sex med andre for første gang (formøyd)	28,6%	37,1%	31,8%	33,8%	
8. trinn+	Count	2	1	0	3	
	Expected Count	,6	1,5	,9	3,0	
	% within Sex med andre for første gang (formøyd)	14,3%	2,9%	0,0%	4,2%	
Total	Count	14	35	22	71	
	Expected Count	14,0	35,0	22,0	71,0	

Prevensjon

Prevensjon (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Prevensjon (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	3	3
		Expected Count	1,4	1,6	3,0
		% within Kjønn	0,0%	5,2%	2,8%
	3. trinn	Count	1	2	3
		Expected Count	1,4	1,6	3,0
		% within Kjønn	2,0%	3,4%	2,8%
	4. trinn	Count	4	7	11
		Expected Count	5,1	5,9	11,0
		% within Kjønn	8,0%	12,1%	10,2%
	5. trinn	Count	16	18	34
		Expected Count	15,7	18,3	34,0
		% within Kjønn	32,0%	31,0%	31,5%
	6. trinn	Count	12	10	22
		Expected Count	10,2	11,8	22,0
		% within Kjønn	24,0%	17,2%	20,4%
7. trinn	Count	15	16	31	
	Expected Count	14,4	16,6	31,0	
	% within Kjønn	30,0%	27,6%	28,7%	
8. trinn+	Count	2	2	4	
	Expected Count	1,9	2,1	4,0	
	% within Kjønn	4,0%	3,4%	3,7%	
Total	Count	50	58	108	
	Expected Count	50,0	58,0	108,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Prevensjon (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?		Total	
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Prevensjon (trinn)	1. og 2. trinn	Count	1	2	3
		Expected Count	1,1	1,9	3,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	2,4%	2,8%	2,7%
	3. trinn	Count	1	2	3
		Expected Count	1,1	1,9	3,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	2,4%	2,8%	2,7%
	4. trinn	Count	8	4	12
		Expected Count	4,4	7,6	12,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	19,5%	5,6%	10,7%
	5. trinn	Count	11	23	34
		Expected Count	12,4	21,6	34,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	26,8%	32,4%	30,4%
	6. trinn	Count	8	16	24
		Expected Count	8,8	15,2	24,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	19,5%	22,5%	21,4%
7. trinn	Count	12	20	32	
	Expected Count	11,7	20,3	32,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	29,3%	28,2%	28,6%	
8. trinn+	Count	0	4	4	
	Expected Count	1,5	2,5	4,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	0,0%	5,6%	3,6%	
Total	Count	41	71	112	
	Expected Count	41,0	71,0	112,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Prevensjon (trinn) * Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning) Crosstabulation

		Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Prevensjon (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	3	3
		Expected Count	,8	2,2	3,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	0,0%	4,3%	3,1%
	3. trinn	Count	0	3	3
		Expected Count	,8	2,2	3,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	0,0%	4,3%	3,1%
	4. trinn	Count	3	7	10
		Expected Count	2,8	7,2	10,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	11,1%	10,0%	10,3%
	5. trinn	Count	8	21	29
		Expected Count	8,1	20,9	29,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	29,6%	30,0%	29,9%
	6. trinn	Count	4	18	22
		Expected Count	6,1	15,9	22,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	14,8%	25,7%	22,7%
7. trinn	Count	10	16	26	
	Expected Count	7,2	18,8	26,0	
	% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	37,0%	22,9%	26,8%	
8. trinn+	Count	2	2	4	
	Expected Count	1,1	2,9	4,0	
	% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	7,4%	2,9%	4,1%	
Total	Count	27	70	97	
	Expected Count	27,0	70,0	97,0	

Prevensjon (trinn) * Prevensjon (formøyd) Crosstabulation

		Prevensjon (formøyd)			Total	
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd		
Prevensjon (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	1	2	3
		Expected Count	,5	1,6	,9	3,0
		% within Prevensjon (formøyd)	0,0%	2,5%	9,1%	4,1%
	3. trinn	Count	0	1	2	3
		Expected Count	,5	1,6	,9	3,0
		% within Prevensjon (formøyd)	0,0%	2,5%	9,1%	4,1%
	4. trinn	Count	2	6	1	9
		Expected Count	1,5	4,9	2,7	9,0
		% within Prevensjon (formøyd)	16,7%	15,0%	4,5%	12,2%
	5. trinn	Count	2	17	4	23
		Expected Count	3,7	12,4	6,8	23,0
		% within Prevensjon (formøyd)	16,7%	42,5%	18,2%	31,1%
	6. trinn	Count	4	7	6	17
		Expected Count	2,8	9,2	5,1	17,0
		% within Prevensjon (formøyd)	33,3%	17,5%	27,3%	23,0%
7. trinn	Count	4	7	6	17	
	Expected Count	2,8	9,2	5,1	17,0	
	% within Prevensjon (formøyd)	33,3%	17,5%	27,3%	23,0%	
8. trinn+	Count	0	1	1	2	
	Expected Count	,3	1,1	,6	2,0	
	% within Prevensjon (formøyd)	0,0%	2,5%	4,5%	2,7%	
Total	Count	12	40	22	74	
	Expected Count	12,0	40,0	22,0	74,0	
	% within Prevensjon (formøyd)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Seksuelt overførbare sykdommer

Seksuelt overførbare sykdommer (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Seksuelt overførbare sykdommer (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	5	5
		Expected Count	2,3	2,7	5,0
		% within Kjønn	0,0%	8,2%	4,3%
	3. trinn	Count	1	0	1
		Expected Count	.5	.5	1.0
		% within Kjønn	1,9%	0,0%	0,9%
	4. trinn	Count	5	5	10
		Expected Count	4,7	5,3	10,0
		% within Kjønn	9,3%	8,2%	8,7%
	5. trinn	Count	13	19	32
		Expected Count	15,0	17,0	32,0
		% within Kjønn	24,1%	31,1%	27,8%
6. trinn	Count	13	14	27	
	Expected Count	12,7	14,3	27,0	
	% within Kjønn	24,1%	23,0%	23,5%	
7. trinn	Count	19	16	35	
	Expected Count	16,4	18,6	35,0	
	% within Kjønn	35,2%	26,2%	30,4%	
8. trinn+	Count	3	2	5	
	Expected Count	2,3	2,7	5,0	
	% within Kjønn	5,6%	3,3%	4,3%	
Total	Count	54	61	115	
	Expected Count	54,0	61,0	115,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Seksuelt overførbare sykdommer (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?		Total	
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Seksuelt overførbare sykdommer (trinn)	1. og 2. trinn	Count	2	3	5
		Expected Count	1,8	3,2	5,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	4,7%	3,9%	4,2%
	3. trinn	Count	0	1	1
		Expected Count	.4	.6	1,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	0,0%	1,3%	0,8%
	4. trinn	Count	7	4	11
		Expected Count	4,0	7,0	11,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	16,3%	5,3%	9,2%
	5. trinn	Count	9	23	32
		Expected Count	11,6	20,4	32,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	20,9%	30,3%	26,9%
6. trinn	Count	9	19	28	
	Expected Count	10,1	17,9	28,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	20,9%	25,0%	23,5%	
7. trinn	Count	16	21	37	
	Expected Count	13,4	23,6	37,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	37,2%	27,6%	31,1%	
8. trinn+	Count	0	5	5	
	Expected Count	1,8	3,2	5,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	0,0%	6,6%	4,2%	
Total	Count	43	76	119	
	Expected Count	43,0	76,0	119,0	

Seksuelt overførbare sykdommer (trinn) * Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning) Crosstabulation

		Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Seksuelt overførbare sykdommer (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	5	5
		Expected Count	1,5	3,5	5,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	0,0%	6,8%	4,8%
	3. trinn	Count	0	1	1
		Expected Count	.3	.7	1,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	0,0%	1,4%	1,0%
	4. trinn	Count	2	7	9
		Expected Count	2,7	6,3	9,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	6,5%	9,6%	8,7%
	5. trinn	Count	7	20	27
		Expected Count	8,0	19,0	27,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	22,6%	27,4%	26,0%
6. trinn	Count	8	20	28	
	Expected Count	8,3	19,7	28,0	
	% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	25,8%	27,4%	26,9%	
7. trinn	Count	11	18	29	
	Expected Count	8,6	20,4	29,0	
	% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	35,5%	24,7%	27,9%	
8. trinn+	Count	3	2	5	
	Expected Count	1,5	3,5	5,0	
	% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	9,7%	2,7%	4,8%	
Total	Count	31	73	104	
	Expected Count	31,0	73,0	104,0	

Seksuelt overførbare sykdommer (trinn) * Seksuelt overførbare sykdommer (formøyd) Crosstabulation

		Seksuelt overførbare sykdommer (formøyd)			Total	
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd		
Seksuelt overførbare sykdommer (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	1	4	5
		Expected Count	1,0	2,7	1,4	5,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (trinn)	0,0%	2,6%	20,0%	6,8%
	3. trinn	Count	0	1	0	1
		Expected Count	.2	.5	.3	1,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (trinn)	0,0%	2,6%	0,0%	1,4%
	4. trinn	Count	2	4	1	7
		Expected Count	1,3	3,7	1,9	7,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (trinn)	14,3%	10,3%	5,0%	9,6%
	5. trinn	Count	5	12	3	20
		Expected Count	3,8	10,7	5,5	20,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (trinn)	35,7%	30,8%	15,0%	27,4%
6. trinn	Count	3	13	4	20	
	Expected Count	3,8	10,7	5,5	20,0	
	% within Seksuelt overførbare sykdommer (trinn)	21,4%	33,3%	20,0%	27,4%	
7. trinn	Count	4	7	7	18	
	Expected Count	3,5	9,6	4,9	18,0	
	% within Seksuelt overførbare sykdommer (trinn)	28,6%	17,9%	35,0%	24,7%	
8. trinn+	Count	0	1	1	2	
	Expected Count	.4	1,1	.5	2,0	
	% within Seksuelt overførbare sykdommer (trinn)	0,0%	2,6%	5,0%	2,7%	
Total	Count	14	39	20	73	
	Expected Count	14,0	39,0	20,0	73,0	

Seksuelle lyster

Seksuelle lyster (trinn) * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Seksuelle lyster (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	4	4
		Expected Count	1,9	2,1	4,0
		% within Kjønn	0,0%	6,7%	3,4%
	3. trinn	Count	1	1	2
		Expected Count	1,0	1,0	2,0
		% within Kjønn	1,8%	1,7%	1,7%
	4. trinn	Count	1	6	7
		Expected Count	3,4	3,6	7,0
		% within Kjønn	1,8%	10,0%	6,0%
	5. trinn	Count	16	19	35
		Expected Count	17,1	17,9	35,0
		% within Kjønn	28,1%	31,7%	29,9%
6. trinn	Count	12	11	23	
	Expected Count	11,2	11,8	23,0	
	% within Kjønn	21,1%	18,3%	19,7%	
7. trinn	Count	25	19	44	
	Expected Count	21,4	22,6	44,0	
	% within Kjønn	43,9%	31,7%	37,6%	
8. trinn+	Count	2	0	2	
	Expected Count	1,0	1,0	2,0	
	% within Kjønn	3,5%	0,0%	1,7%	
Total	Count	57	60	117	
	Expected Count	57,0	60,0	117,0	
	% within Kjønn	100,0%	100,0%	100,0%	

Seksuelle lyster (trinn) * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?		Total	
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark		
Seksuelle lyster (trinn)	1. og 2. trinn	Count	2	2	4
		Expected Count	1,5	2,5	4,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	4,5%	2,6%	3,3%
	3. trinn	Count	1	1	2
		Expected Count	,7	1,3	2,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	2,3%	1,3%	1,7%
	4. trinn	Count	5	3	8
		Expected Count	2,9	5,1	8,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	11,4%	3,9%	6,6%
	5. trinn	Count	13	22	35
		Expected Count	12,7	22,3	35,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	29,5%	28,6%	28,9%
6. trinn	Count	7	17	24	
	Expected Count	8,7	15,3	24,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	15,9%	22,1%	19,8%	
7. trinn	Count	15	30	45	
	Expected Count	16,4	28,6	45,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	34,1%	39,0%	37,2%	
8. trinn+	Count	1	2	3	
	Expected Count	1,1	1,9	3,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	2,3%	2,6%	2,5%	
Total	Count	44	77	121	
	Expected Count	44,0	77,0	121,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Seksuelt overførbare sykdommer (trinn) * Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning) Crosstabulation

		Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Seksuelt overførbare sykdommer (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	5	5
		Expected Count	1,5	3,5	5,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	0,0%	6,8%	4,8%
	3. trinn	Count	0	1	1
		Expected Count	,3	,7	1,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	0,0%	1,4%	1,0%
	4. trinn	Count	2	7	9
		Expected Count	2,7	6,3	9,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	6,5%	9,6%	8,7%
	5. trinn	Count	7	20	27
		Expected Count	8,0	19,0	27,0
		% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	22,6%	27,4%	26,0%
6. trinn	Count	8	20	28	
	Expected Count	8,3	19,7	28,0	
	% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	25,8%	27,4%	26,9%	
7. trinn	Count	11	18	29	
	Expected Count	8,6	20,4	29,0	
	% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	35,5%	24,7%	27,9%	
8. trinn+	Count	3	2	5	
	Expected Count	1,5	3,5	5,0	
	% within Seksuelt overførbare sykdommer (undervisning)	9,7%	2,7%	4,8%	
Total	Count	31	73	104	

Seksuelle lyster (trinn) * Seksuelle lyster (formøyd) Crosstabulation

		Seksuelle lyster (formøyd)			Total	
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd		
Seksuelle lyster (trinn)	1. og 2. trinn	Count	0	1	3	4
		Expected Count	,8	2,1	1,2	4,0
		% within Seksuelle lyster (formøyd)	0,0%	2,4%	13,0%	5,1%
	3. trinn	Count	0	2	0	2
		Expected Count	,4	1,0	,6	2,0
		% within Seksuelle lyster (formøyd)	0,0%	4,9%	0,0%	2,5%
	4. trinn	Count	2	2	2	6
		Expected Count	1,1	3,1	1,7	6,0
		% within Seksuelle lyster (formøyd)	13,3%	4,9%	8,7%	7,6%
	5. trinn	Count	4	17	5	26
		Expected Count	4,9	13,5	7,6	26,0
		% within Seksuelle lyster (formøyd)	26,7%	41,5%	21,7%	32,9%
6. trinn	Count	2	6	5	13	
	Expected Count	2,5	6,7	3,8	13,0	
	% within Seksuelle lyster (formøyd)	13,3%	14,6%	21,7%	16,5%	
7. trinn	Count	7	13	8	28	
	Expected Count	5,3	14,5	8,2	28,0	
	% within Seksuelle lyster (formøyd)	46,7%	31,7%	34,8%	35,4%	
Total	Count	15	41	23	79	
	Expected Count	15,0	41,0	23,0	79,0	
	% within Seksuelle lyster (formøyd)	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	

Sex og onani

Sex og onani * Kjønn Crosstabulation

		Kjønn		Total	
		Jente	Gutt		
Sex og onani	1. og 2. trinn	Count	0	3	3
		Expected Count	1,4	1,6	3,0
		% within Kjønn	0,0%	4,9%	2,7%
3. trinn	Count	0	1	1	
		Expected Count	,5	,5	1,0
		% within Kjønn	0,0%	1,6%	0,9%
4. trinn	Count	2	5	7	
		Expected Count	3,2	3,8	7,0
		% within Kjønn	3,8%	8,2%	6,2%
5. trinn	Count	14	22	36	
		Expected Count	16,6	19,4	36,0
		% within Kjønn	26,9%	36,1%	31,9%
6. trinn	Count	11	9	20	
		Expected Count	9,2	10,8	20,0
		% within Kjønn	21,2%	14,8%	17,7%
7. trinn	Count	21	19	40	
		Expected Count	18,4	21,6	40,0
		% within Kjønn	40,4%	31,1%	35,4%
8. trinn+	Count	4	2	6	
		Expected Count	2,8	3,2	6,0
		% within Kjønn	7,7%	3,3%	5,3%
Total	Count	52	61	113	
	Expected Count	52,0	61,0	113,0	

Sex og onani * I hvilket fylke går du på skole? Crosstabulation

		I hvilket fylke går du på skole?			
		Møre og Romsdal	Troms og Finnmark	Total	
Sex og onani	1. og 2. trinn	Count	1	2	3
		Expected Count	1,1	1,9	3,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	2,3%	2,7%	2,6%
3. trinn	Count	1	0	1	
		Expected Count	,4	,6	1,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	2,3%	0,0%	0,9%
4. trinn	Count	5	3	8	
		Expected Count	3,0	5,0	8,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	11,4%	4,1%	6,8%
5. trinn	Count	12	24	36	
		Expected Count	13,5	22,5	36,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	27,3%	32,9%	30,8%
6. trinn	Count	9	11	20	
		Expected Count	7,5	12,5	20,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	20,5%	15,1%	17,1%
7. trinn	Count	14	28	42	
		Expected Count	15,8	26,2	42,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	31,8%	38,4%	35,9%
8. trinn+	Count	2	5	7	
		Expected Count	2,6	4,4	7,0
		% within I hvilket fylke går du på skole?	4,5%	6,8%	6,0%
Total	Count	44	73	117	
	Expected Count	44,0	73,0	117,0	
	% within I hvilket fylke går du på skole?	100,0%	100,0%	100,0%	

Sex og onani * Sex og onani (undervisning) Crosstabulation

		Sex og onani (undervisning)		Total	
		Har ikke hatt undervisning i emnet	Har hatt undervisning i emnet		
Sex og onani	1. og 2. trinn	Count	0	3	3
		Expected Count	,7	2,3	3,0
		% within Sex og onani (undervisning)	0,0%	4,0%	3,1%
3. trinn	Count	0	1	1	
		Expected Count	,2	,8	1,0
		% within Sex og onani (undervisning)	0,0%	1,3%	1,0%
4. trinn	Count	1	5	6	
		Expected Count	1,4	4,6	6,0
		% within Sex og onani (undervisning)	4,5%	6,7%	6,2%
5. trinn	Count	5	27	32	
		Expected Count	7,3	24,7	32,0
		% within Sex og onani (undervisning)	22,7%	36,0%	33,0%
6. trinn	Count	5	12	17	
		Expected Count	3,9	13,1	17,0
		% within Sex og onani (undervisning)	22,7%	16,0%	17,5%
7. trinn	Count	8	26	34	
		Expected Count	7,7	26,3	34,0
		% within Sex og onani (undervisning)	36,4%	34,7%	35,1%
8. trinn+	Count	3	1	4	
		Expected Count	,9	3,1	4,0
		% within Sex og onani (undervisning)	13,6%	1,3%	4,1%
Total	Count	22	75	97	
	Expected Count	22,0	75,0	97,0	
	% within Sex og onani (undervisning)	100,0%	100,0%	100,0%	

Sex og onani * Sex og onani (formøyd) Crosstabulation

		Sex og onani (formøyd)			Total	
		Ja, var ikke formøyd	Ja, var litt formøyd	Ja, var formøyd		
Sex og onani	1. og 2. trinn	Count	0	1	2	3
		Expected Count	,6	1,6	,8	3,0
		% within Sex og onani (formøyd)	0,0%	2,4%	10,0%	4,0%
3. trinn	Count	0	1	0	1	
		Expected Count	,2	,5	,3	1,0
		% within Sex og onani (formøyd)	0,0%	2,4%	0,0%	1,3%
4. trinn	Count	1	2	2	5	
		Expected Count	,9	2,7	1,3	5,0
		% within Sex og onani (formøyd)	7,1%	4,9%	10,0%	6,7%
5. trinn	Count	6	17	4	27	
		Expected Count	5,0	14,8	7,2	27,0
		% within Sex og onani (formøyd)	42,9%	41,5%	20,0%	36,0%
6. trinn	Count	3	7	2	12	
		Expected Count	2,2	6,6	3,2	12,0
		% within Sex og onani (formøyd)	21,4%	17,1%	10,0%	16,0%
7. trinn	Count	4	12	10	26	
		Expected Count	4,9	14,2	6,9	26,0
		% within Sex og onani (formøyd)	28,6%	29,3%	50,0%	34,7%
8. trinn+	Count	0	1	0	1	
		Expected Count	,2	,5	,3	1,0
		% within Sex og onani (formøyd)	0,0%	2,4%	0,0%	1,3%
Total	Count	14	41	20	75	
	Expected Count	14,0	41,0	20,0	75,0	

